

UCHWAŁA NR LX/350/2023
RADY POWIATU W OSTROWI MAZOWIECKIEJ

z dnia 27 kwietnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Na podstawie art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 2268; zm.: Dz. U. z 2021r. poz. 1296, poz. 1981, poz. 2270; zm.: Dz. U. z 2022r. poz. 1, poz. 66, poz. 1079, poz. 1692, poz. 1700, poz. 1967, poz. 2127, poz. 1812; zm.: Dz. U. z 20023r. poz. 185, poz. 2140), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029 , zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

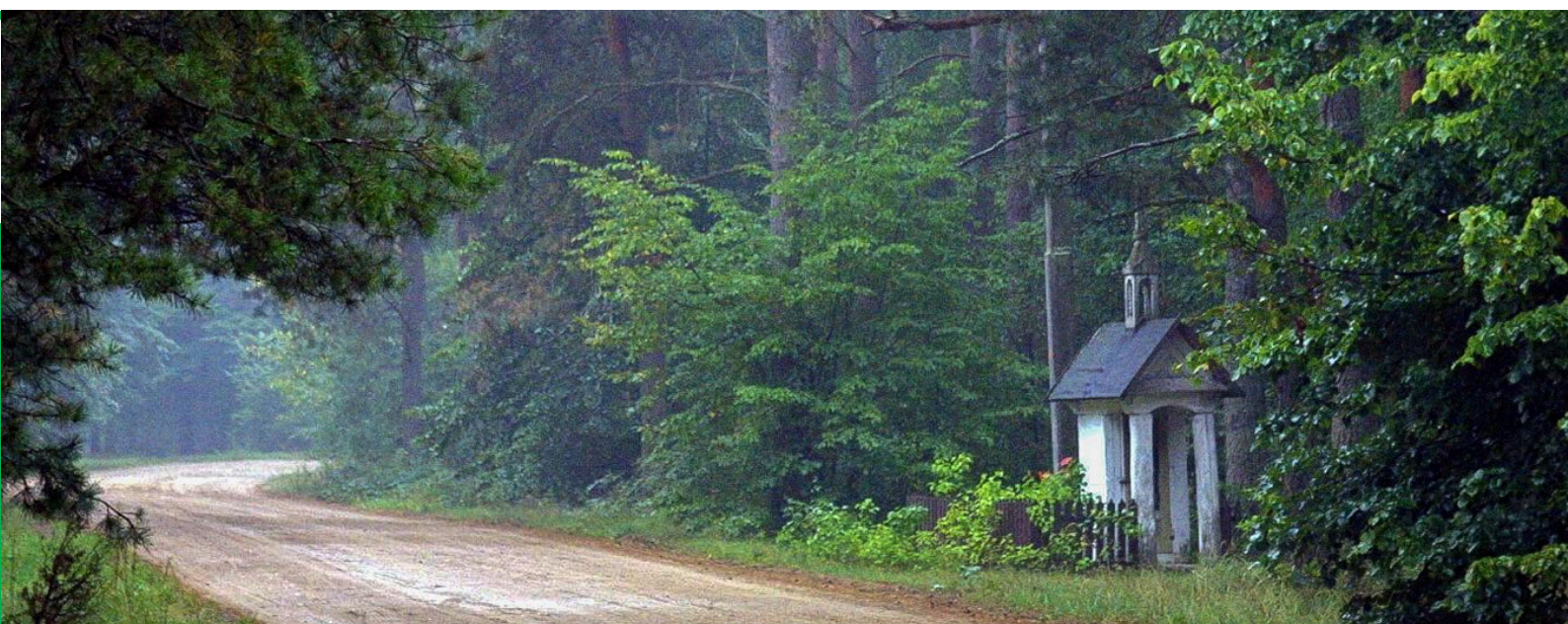
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Dorota Subda

**Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej
Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie**

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU OSTROWSKIEGO na lata 2023-2029

Warszawa – Ostrów Mazowiecka 2022

SPIS TREŚCI

1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	1
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO	2
2.1. Charakterystyka Powiatu Ostrowskiego	2
2.1.1. Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu	2
2.1.2. Służba zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego	12
2.1.3. Oświata na terenie Powiatu Ostrowskiego	14
2.1.4. Kultura na terenie Powiatu Ostrowskiego	25
2.1.5. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego	30
2.2. Diagnoza problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim	75
2.2.1. Problemy społeczne rodzin	76
2.2.2. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i bezdomność	79
2.2.3. Problemy społeczne w obszarze bezrobocia	84
2.2.4. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami	92
2.2.5. Problemy społeczne w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	117
2.2.6. Problemy społeczne związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz przestępczością	128
2.2.7. Problemy społeczne w obszarze zdrowia	139
2.2.8. Problemy związane z uchodźstwem i migracjami ludności	141
2.3. Podsumowanie części diagnostycznej	145
3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU OSTROWSKIEGO na lata 2023-2029	150
3.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	150
3.2. Cele strategiczne, operacyjne	150

4. ZIDENTYFIKOWANE PROJEKTY I ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW <i>STRATEGII</i>	161
4.1. Lista zidentyfikowanych zadań i projektów	161
5. WDRAŻANIE <i>STRATEGII</i>	170
5.1. Dokumentacja procesu wdrażania	171
5.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Strategii</i>	172
6. SPOSOBY MONITOROWANIA, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ <i>STRATEGII</i>	174
6.1. System monitorowania	174
6.2. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	174
6.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	176

Rozdział 1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023-2029 została opracowana dla obszaru Powiatu Ostrowskiego, w ramach podregionu NUTS 3 - Podregion Ostrołęcki, który stanowi część regionu NUTS 2 - Mazowieckiego Regionalnego, w jednym z siedmiu makroregionów NUTS 1 - Województwo Mazowieckie, w Rzeczypospolitej Polskiej.

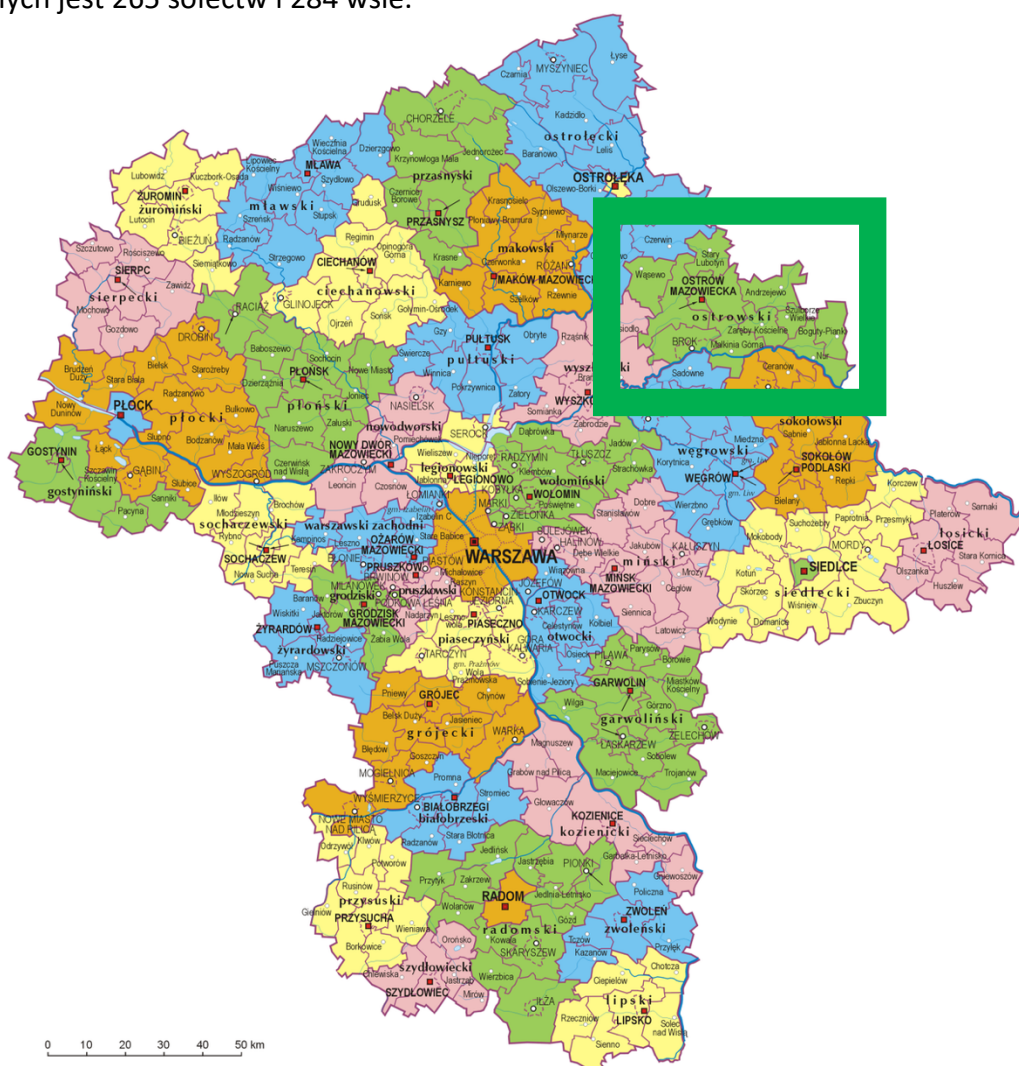
Czas realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023-2029* obejmuje okres od 01 stycznia 2023 do 31 grudnia 2029.

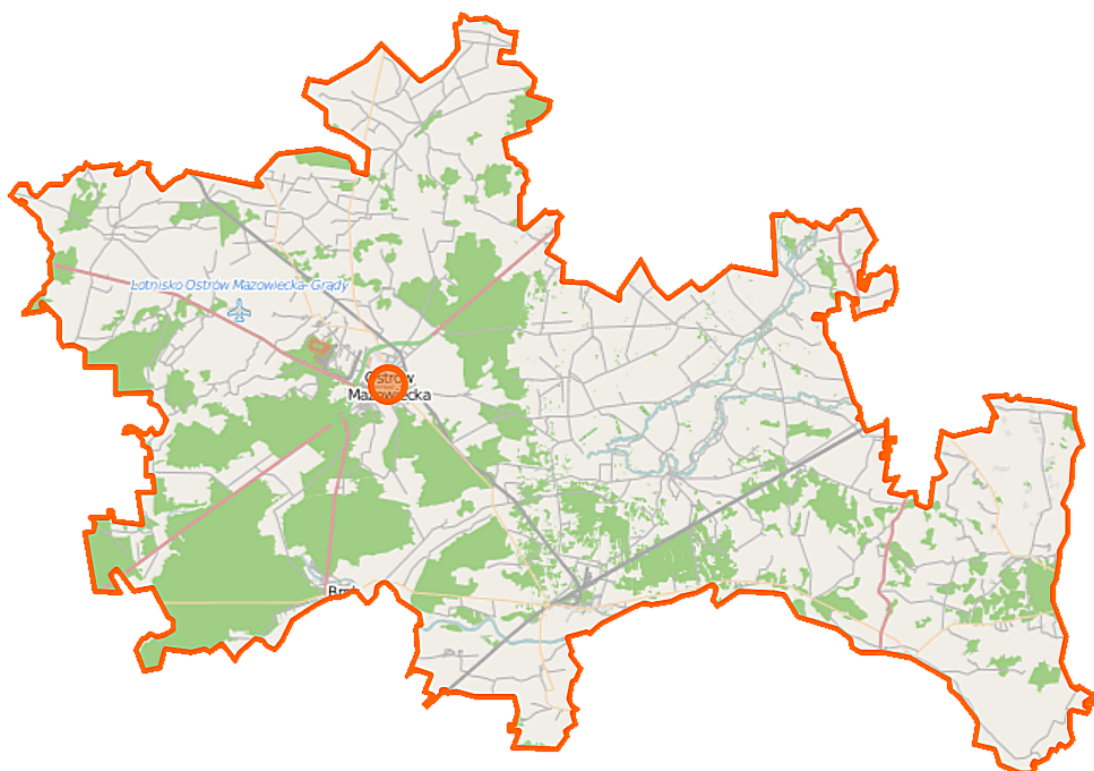
Rozdział 2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO

2.1. Charakterystyka Powiatu Ostrowskiego

2.1.1. Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu

Powiat Ostrowski leży w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, graniczy z województwem podlaskim oraz z powiatami: ostrołęckim, wyszkowskim, węgrowskim i sokołowskim. Powiat tworzy 11 jednostek administracyjnych: miasto Ostrow Mazowiecka (gmina miejska), Brok (gmina miejsko-wiejska), Andrzejewo, Boguty-Pianki, Małkinia Górna, Nur, Ostrow Mazowiecka, Stary Lubotyń, Szulborze Wielkie Wąsewo, Zaręby Kościelne (gminy wiejskie). Na terenie powiatu ostrowskiego zlokalizowanych jest 265 sołectw i 284 wsie.

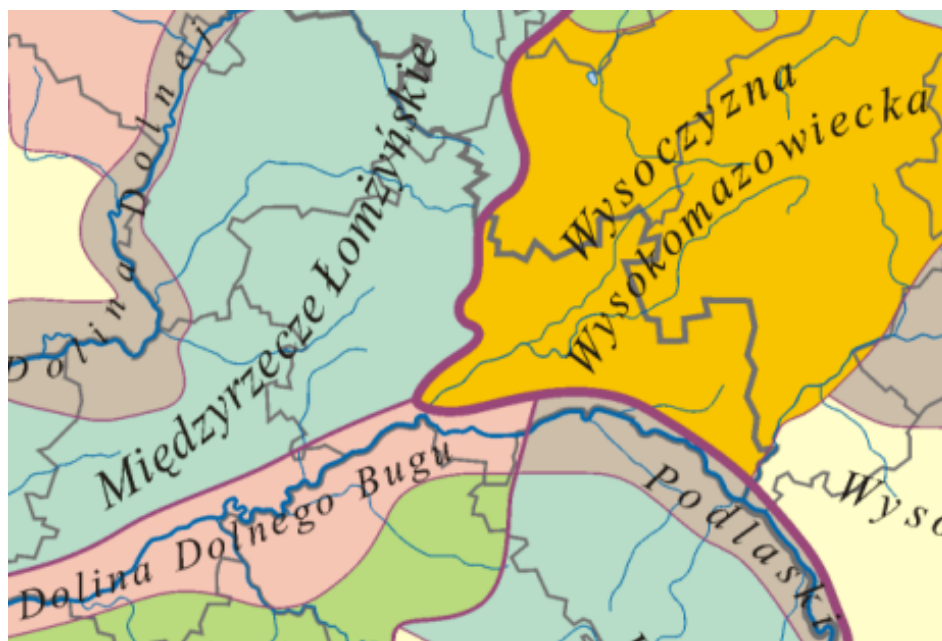

Powierzchnia powiatu obejmuje obszar 1 218,06 km², co stanowi 3,4% powierzchni województwa mazowieckiego (10 pozycja pod względem powierzchni w województwie na 42 powiaty).

Siedzibą powiatu jest miasto Ostrow Mazowiecka, będąca równocześnie największym miastem powiatu o powierzchni 22 km² i liczbie mieszkańców 22 028 (stan na dzień 31 grudnia 2021). Dużym atutem Powiatu Ostrowskiego jest położenie geograficzne. Powiat znajduje się między dwoma dużymi ośrodkami ponadregionalnymi: Warszawą i Białymstokiem, a poprzez jego tereny przebiegają szlaki komunikacyjne o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej - drogi ekspresowa S8: Wrocław – Warszawa – Białystok, duża obwodnica północna i południowa Warszawy (przeznaczona dla transportu ciężkiego, którego wjazd na teren Miasta Stołecznego jest zabroniony) w ciągu dróg krajowych 50 i 60 oraz szlak kolejowy: Warszawa - Białystok.

Powiat Ostrowski ze względu na swoje położenie między dolinami Bugu i Narwi jest bardzo atrakcyjny turystycznie i bogaty zarówno przyrodniczo jak i krajoobrazowo. Tereny Powiatu Ostrowskiego są czyste i ekologiczne co stwarza korzystne warunki dla rozwoju turystyki i gospodarstw agroturystycznych, zwłaszcza w gminach nadbużańskich: Nur, Małkinia, Brok, Zaręby Kościelne oraz osadnictwa sezonowego.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Powiatu Ostrowskiego leży na styku megaregionów Pozaalpejska Europa Środkowa i Niż Wschodnioeuropejski, w konsekwencji na styku prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, na styku podprowincji Niziny Środkowopolskie i Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, w mezoregionach: Wysoczyzna Wysokomazowiecka, Międzyrzecze Łomżyńskie, Dolina Dolnego Bugu i częściowo Podlaskiego Przełomu Bugu.

Wysoczyzna Wysokomazowiecka – jednostka fizycznogeograficzna Polski wchodząca w skład Niziny Północnopodlaskiej. Położona jest pomiędzy Kotliną Biebrzańską na północnym zachodzie, doliną górnego biegu Narwi – na północy i wschodzie, a rzekami Bugiem i dolną częścią Nurca – na południu. Ciągnie się od okolicy Zambrowa poprzez Wysokie Mazowieckie i Szepietowo aż do ujścia rzeki Mianki do Nurca. Wysoczyzna Wysokomazowiecka jest częścią Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, do której należą też Wysoczyzna Białostocka, Wysoczyzna Kolneńska, Kotlina Biebrzańska, Wysoczyzna Drohiczyńska oraz Wzgórze Sokółskie, Dolina Górnej Narwi i Równina Bielska.

Wysoczyzna Wysokomazowiecka zajmuje obszar o powierzchni ok. 2430 km². Stanowi rozczłonkowany obszar o falistym charakterze rzeźby terenu. Przeważają użytki rolnicze, z dużym licznymi kompleksami leśnymi. Jest to obszar równinny, zbudowany z utworów morenowych, urozmaicony niewysokimi pagórkami żwirowymi (do 172 m n.p.m.) i płytko rozcięty dopływami Bugu (Brok) oraz Narwi (Ślina, Gać).

Międzyrzecze Łomżyńskie – mezoregion fizycznogeograficzny we wschodniej części Niziny Północnomazowieckiej pomiędzy rzekami Narew i Bug. Na północnej granicy Międzyrzecza Łomżyńskiego, znajdują się dwa ponad 60-tysięczne miasta leżące nad samą Narwią - Łomża i Ostrołęka. W środkowej jego części znajduje się Zambrów i Ostrów Mazowiecka, na południu nad Bugiem Wyszaków. Południowa i wschodnia część zajęta jest przez Puszcze Białą i Czerwony Bór, w którym to znajduje się najwyższy punkt międzyrzecza osiągający 227 m n.p.m. Pozostałe tereny są głównie rolnicze.

Dolina Dolnego Bugu – region fizycznogeograficzny w środkowej Polsce na Mazowszu, stanowiący część Niziny Środkowomazowieckiej. Mezoregion stanowi długi na ok. 60 km, niemal równoleżnikowy, odcinek doliny Bugu, ciągnący się od Podlaskiego Przełomu Bugu w okolicach Małkini Górnej na wschodzie po Kotlinę Warszawską, do Jeziora Zegrzyńskiego na zachodzie. Od północy Dolinę Dolnego Bugu ogranicza

Międzyrzecze Łomżyńskie i Wysoczyzna Wysokomazowiecka, a od południa Równina Wołomińska. Dolina dochodzi do kilku kilometrów szerokości obejmując łąkowy taras zalewowy, na którym znajdują się liczne starorzecza, oraz piaszczysty taras wydmy porośnięty w większości lasem. Głównymi rzekami wpadającymi do Bugu na terenie doliny są Brok (prawy dopływ) i Liwiec (lewy dopływ). Powierzchnia tego mezoregionu wynosi ok. 370 km².

Na terenie Doliny Dolnego Bugu znajdują się niewielkie fragmenty Puszczy Białej oraz Kamienieckiej. Część tej drugiej jest chroniona na obszarze doliny w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym. Znajduje się tu również kilka rezerwatów, np. Czaplowizna, Jegiel. Na terenie Doliny Dolnego Bugu znajdują się trzy miasta Wyszaków, Łochów i Brok. Administracyjnie cały mezoregion znajduje się w województwie mazowieckim, na terenach powiatów: ostrowskiego, węgrowskiego, wyszkowskiego oraz wołomińskiego. Teren mezoregionu przecinają dwie linie kolejowe (Warszawa – Białystok i Tłuszcz – Ostrołęka) oraz drogi krajowe nr 8, nr 50 oraz nr 62.

Podlaski Przełom Bugu – mezoregion fizycznogeograficzny będący granicą pomiędzy Niziną Południowopodlaską (umownie wchodzący w jej skład) a Niziną Północnopodlaską, graniczący od zachodu z Doliną Dolnego Bugu, od południa z Wysoczyzną Siedlecką, od południowego wschodu z Równiną Łukowską, od wschodu z Polesiem Brzeskim, od północy z Wysoczyzną Drohiczyńską, a od północnego zachodu z Wysoczyzną Wysokomazowiecką. Kraina leży w Polsce na obszarze województw: mazowieckiego, podlaskiego i lubelskiego, a na Białorusi obwodu brzeskiego. Zajmuje powierzchnię 673 km².

Krajobraz tworzy dolina Bugu, którego bieg jest kręty, a miejscami meandrowy. Na szerokość od 1,5 do 4 km przecina on polodowcowe wysoczyzny, zagłębiając się w nie na głębokość ok. 20–30 m. W 1993 roku zachodnia część regionu znalazła się w granicach utworzonego na lewym brzegu Bugu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, a w 1994 roku we wschodniej części regionu, również na lewym brzegu Bugu, utworzono Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu.

Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, Powiat Ostrowski ma charakter rolniczy. Decydują o tym w głównej mierze stan uprzemysłowienia oraz posiadane warunki naturalne, zależne od poszczególnych części powiatu. Powiat Ostrowski to przede wszystkim gminy wiejskie, utrzymujące się w głównej mierze z rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Przemysł i produkcja rozwijają się głównie w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie powstały i funkcjonują duże zakłady produkcyjne, oraz na terenie gminy Małkino Górna, gdzie funkcjonuje kilka zakładów produkcyjnych.

Strukturę użytkowania gruntów w powiecie ostrowskim prezentuje tablica 2.1 oraz wykres 2.1.

Tabela 2.1

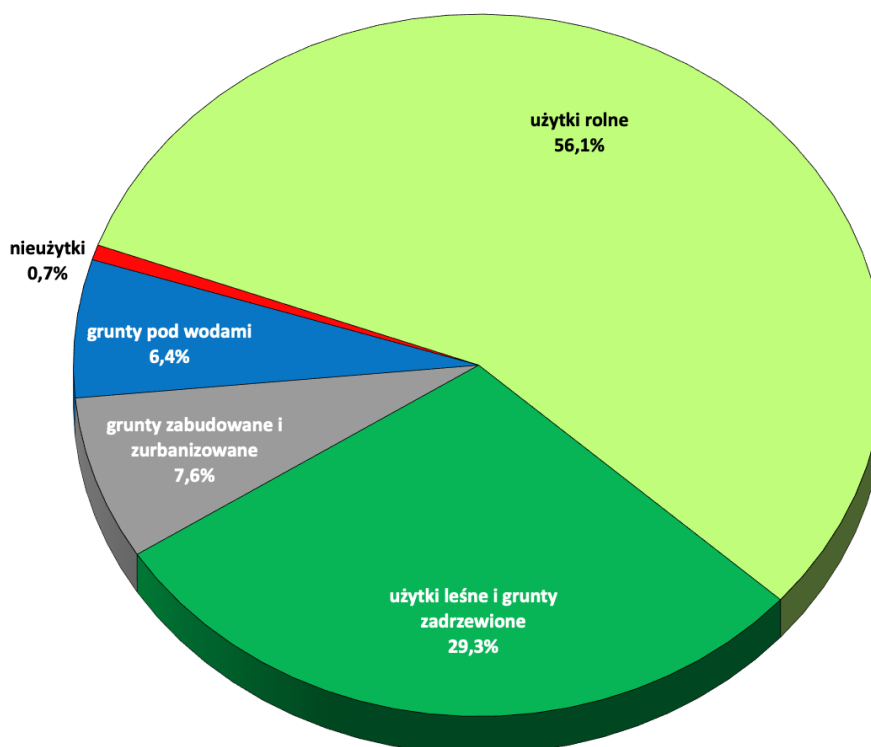
Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	121 779	100,0
Użytki rolne	68 295	56,08
Użytki leśne i grunty zadrzewione	35 688	29,31
Grunty zabudowane i zurbanizowane	9 210	7,56
Grunty pod wodami	7 737	6,35
Nie użytki	849	0,70

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa mazowieckiego 2019, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2019

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują łącznie 68 295 hektarów (ha) (56,1%). Ponad 1/4 powierzchni powiatu zajmują użytki leśne i grunty zadrzewione – 35 688 ha. Grunty zabudowane i zurbanizowane, stanowiące 7,6% powierzchni, zajmują 9 210 ha, zaś pozostały obszar zajmują grunty pod wodami i nieużytki.

Wykres 2.1. Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Źródło: Opracowanie własne Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa mazowieckiego 2019, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2019

Sytuacja demograficzna Powiatu Ostrowskiego

Liczba ludności powiatu ostrowskiego wynosiła w dniu 31 grudnia 2021 roku 71175 osób. W tej liczbie było 36 046 kobiet i 35 129 mężczyzn (odpowiednio 50,6 i 49,4% populacji). Współczynnik feminizacji – tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – był umiarkowany i wyniósł 102,6 co oznacza istotny wzrost w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o 1. Oznacza to zbliżenie do poziomu 105, powyżej którego relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn może niekorzystnie wpływać na biologiczną reprodukcję populacji.

Powiat Ostrowski pod względem liczby mieszkańców zajmował 20 miejsce w województwie mazowieckim. Gęstość zaludnienia Powiatu Ostrowskiego wynosiła 58 osób/1km² i była blisko trzykrotnie niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie mazowieckim (152 osoby/1km²). Warto zauważyć, iż w ostatnim okresie programowania gęstość zaludnienia w Powiecie Ostrowskim spadła o 3 osoby na kilometr kwadratowy, przyczyną tej sytuacji była dynamika spadku liczby ludności, która wynosiła 3,7%. W liczbach bezwzględnych populacja powiatu skurczyła się o 2 736 osób.

Wśród mieszkańców powiatu 33,6% stanowiła ludność miejska. W ciągu ostatniego okresu programowania odsetek ludności miejskiej wzrósł w Powiecie Ostrowskim o 0,1 punktu procentowego. Miasto Ostrów Mazowiecka było jedyną gminą odnotowującą przyrost liczby mieszkańców, przy ogólnej tendencji spadkowej.

Sytuację demograficzną Powiatu Ostrowskiego w latach 2015 - 2021 przedstawia tabela 2.2.

Tabela 2.2

Liczba ludności Powiatu Ostrowskiego według płci w latach 2015 – 2021

Rok	2015	2017	2019	2021
Ogółem	73 911	73 284	72 328	71 175
Mężczyźni	36 656	36 322	35 784	35 129
Kobiety	37 255	36 962	36 544	36 046

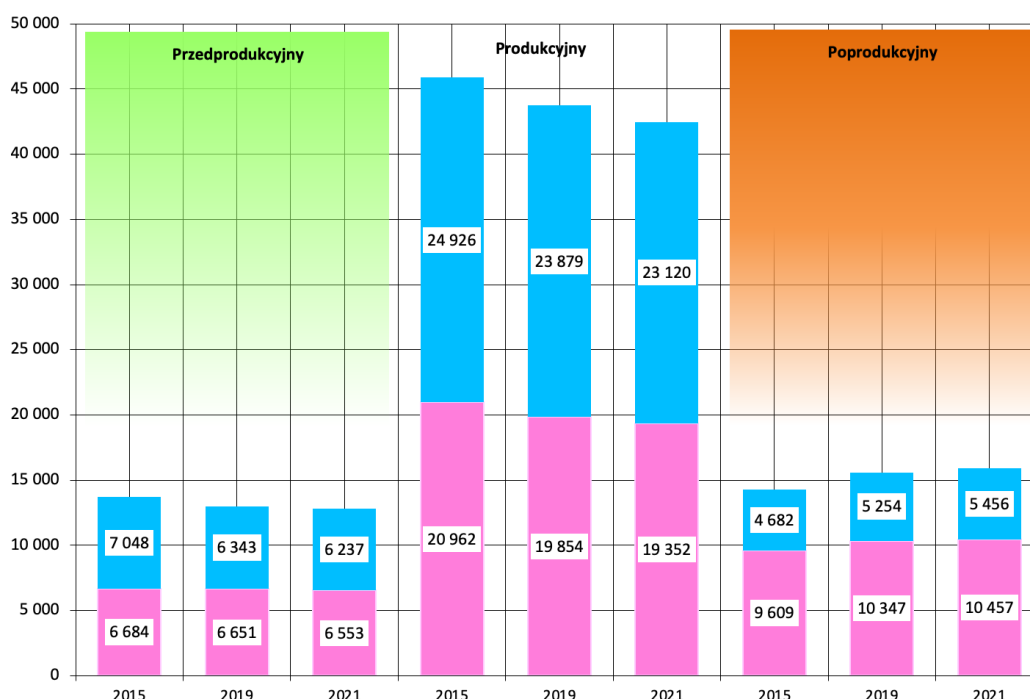
Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Do roku 1999 liczebność ludności Powiatu stale rosła. W drugiej dekadzie XXI wieku, w relacji do lat poprzednich, liczba mieszkańców Powiatu Ostrowskiego systematycznie spadała. W ostatnim okresie programowania, do roku 2021, także w wyniku pandemii COVID-19, ludność Powiatu Ostrowskiego skurczyła się o 2 736 osób. W badanym okresie zmieniał się również współczynnik feminizacji, który w roku 2015 wyniósł 101,6 kobiet/100 mężczyzn by wzrosnąć do poziomu 102,6 kobiet na 100 mężczyzn w roku 2021.

Warto zauważyć, że dynamika liczebności populacji w Powiecie Ostrowskim, która następowała w poprzednim okresie programowania, odzwierciedlała tendencje demograficzne obserwowane w większości powiatów polskich oraz powiatów na Mazowszu. W analizowanym okresie nastąpił gwałtowny spadek liczby ludności w bardzo wielu powiatach, który wręcz wyprzedzał nawet pesymistyczne prognozy stanu ludności. Wskaźnik feminizacji w Powiecie Ostrowskim, jak to już powiedziano nieznacznie wzrósł, jest jednak znacznie niższy od średniej dla województwa mazowieckiego i Polski, który w badanym okresie wyniósł odpowiednio 109,1 i 106,9.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Ostrowskim spadła w poprzednim okresie programowania, jednak istotniejszym problemem wydaje się być struktura populacji wg grup wiekowych, która zmienia się bardzo niekorzystnie. W badanym okresie nastąpił spadek liczby mieszkańców Powiatu Ostrowskiego w wieku przedprodukcyjnym i osób w wieku produkcyjnym – odpowiednio o 6,9 i 7,4% - natomiast o 11,3% wzrosła liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Ostrowskim w badanym okresie wzrósł znacznie z 611 do 676 osób. Wykres 2.2 prezentuje strukturę ludności Powiatu według grup produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

Wykres 2.2 Struktura ludności Powiatu według wieku w roku 2015, 2019 i 2021

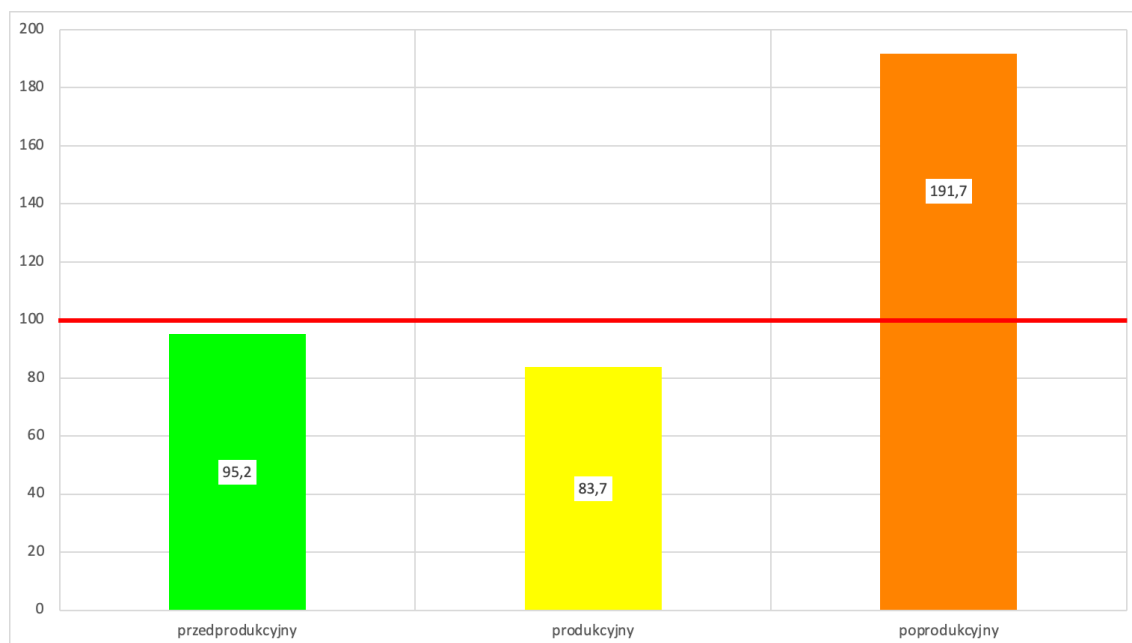

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Niestety trzeba zwrócić uwagę na bardzo niekorzystny rozkład współczynnika feminizacji w poszczególnych grupach wiekowych. Wśród osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił on w 2021 roku 95,8 kobiet na 100 mężczyzn, w wieku produkcyjnym jedynie 83,7 kobiet na 100 mężczyzn, zaś w wieku poprodukcyjnym 191,7 kobiet na 100 mężczyzn. Nieco niższa ilość kobiet w wieku przedprodukcyjnym i znacznie wyższa (choć przeciętnie w Polsce i na Mazowszu nie jest aż tak wysoka) ilość kobiet w wieku poprodukcyjnym można uznać za efekt zdecydowanie wyższej średniej długości życia oraz innego cyklu życia kobiet i mężczyzn. Natomiast bardzo niepokojąca jest ilość kobiet na 100 mężczyzn w wieku produkcyjnym – czyli okresie trzech pierwszych faz rozwoju rodziny, kiedy podejmuje się decyzje o posiadaniu dzieci. Tak poważny niedobór kobiet – który na przestrzeni lat ciągle się nieznacznie pogłębia – jest bardzo negatywnym prognostykiem dla prognoz demograficznych Powiatu.

Graficzną prezentację kształtowania się wskaźnika prezentuje wykres 2.3

Wykres 2.3 Współczynnik feminizacji według grup wiekowych w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

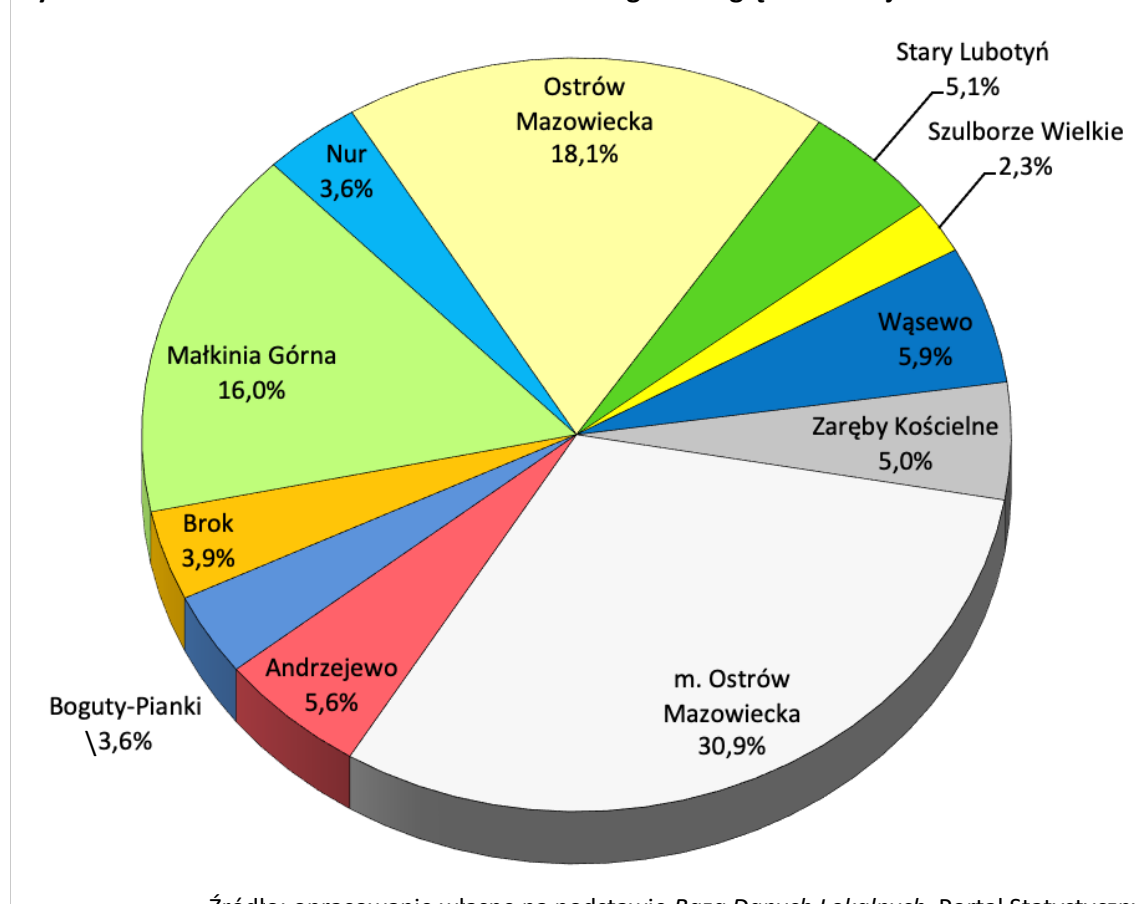
Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. W Powiecie Ostrowskim na koniec roku 2021 wskaźnik ten wyniósł 25,8% i wzrósł drastycznie w stosunku do roku 2015 o 3,2 punktów procentowych. Ta sytuacja z pewnością niekorzystnie zaprocentuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny w kolejnym okresie programowania zaczną wkraczać roczniki wyżu demograficznego lat siedemdziesiątych. Stabilizacja liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym spowoduje w najbliższej przyszłości również wiele problemów na rynku pracy.

Wskaźnik gęstości zaludnienia w Powiecie Ostrowskim w badanym okresie wyniósł 58 osób/km² i był blisko trzykrotnie od przeciętnego dla województwa mazowieckiego. Natomiast w poszczególnych gminach Powiatu kształtował się następująco:

– m. Ostrów Mazowiecka	989
– Andrzejewo	33
– Boguty-Pianki	28
– Brok	25
– Małkinia Górna	85
– Nur	27
– Ostrów Mazowiecka	45
– Stary Lubotyń	33
– Szulborze Wielkie	35
– Wąsewo	35
– Zaręby Kościelne	40

Wykres 2.4 prezentuje strukturę ludności Powiatu pod względem miejsca zamieszkania według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku.

Wykres 2.4 Struktura ludności Powiatu Ostrowskiego ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Ostrowskim oraz w poszczególnych gminach Powiatu w roku 2020 prezentuje tabela 2.3.

Tabela 2.3

Przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim i gminach Powiatu

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny
Powiat Ostrowski	- 6,33
m. Ostrów Mazowiecka	- 5,73
Andrzejewo	- 6,75
Boguty-Pianki	- 11,42
Brok	- 4,70
Małkinia Górna	- 6,62
Nur	- 10,74
Ostrów Mazowiecka	- 5,36
Stary Lubotyń	- 2,17
Szulborze Wielkie	- 5,53
Wąsewo	- 9,97
Zaręby Kościelne	- 6,99

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

W Powiecie Ostrowskim odnotowano w badanym okresie ujemny przyrost naturalny. W rozbiciu na poszczególne gminy powiatu, wszędzie rejestrowano ujemny przyrost naturalny. Praktycznie w żadnej z gmin nie pozostanie to bez gwałtownego wpływu na stan ludności, niemniej warto zauważyć, iż najgorszą sytuację w tym zakresie odnotowano w gminie Boguty-Pianki, gminie Nur i w gminie Wąsewo, gdzie ujemny przyrost naturalny wyniósł około 10 promili.

Taki stan rzeczy – który ulega systematycznemu pogorszeniu – oznacza, iż Powiat Ostrowski kurczy się rok do roku o ponad 450 mieszkańców. Najbardziej zmniejsza się miasto Ostrów Mazowiecka o 127 osób rocznie, gmina Ostrów Mazowiecka o blisko 70 osób zaś pozostałe gminy w przedziale od 20 do 40 osób.

2.1.2. Służba zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego

System opieki zdrowotnej na obszarze Powiatu Ostrowskiego jest dobrze rozwinięty, dotyczy to zarówno opieki podstawowej, jak i specjalistycznej. Organizacja systemu oparta jest na zakładach podstawowej opieki zdrowotnej (jednostki publiczne, niepubliczne i gabinety prywatne). Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje jeden Szpital – Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej dysponujący na dzień 31 grudnia 2020 liczbą 198 łóżek tj. 28 łóżek na 10 tys. mieszkańców Powiatu.

Informacje dotyczące placówek ochrony zdrowia oraz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 w porównaniu do roku 2017 i 2019 prezentują tabele 2.4.

Tabela 2.4
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Porady lekarskie ogółem	418 728	421 744	395 303
Przychodnie	33	34	33
Praktyki lekarskie	8	7	8
w miastach	2	1	0
na wsi	6	6	8
Podstawowa opieka zdrowotna porady	306 473	311 670	300 036
w tym przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	49 972	58 280	57 906
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	3	3	3

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Na terenie Powiatu Ostrowskiego w roku 2021 funkcjonowało 26 aptek i punktów aptecznych, co oznacza, że na jedną aptekę przypadało 3 235 mieszkańców Powiatu. W analizowanym okresie poprzedniej perspektywy strategicznej ubyla 1 apteka i 4 punkty apteczne. Jednak spadek populacji Powiatu spowodował, że ilość mieszkańców Powiatu przypadających na jedną aptekę ogólnodostępną spadła o blisko 250 osób. W aptekach i punktach aptecznych pracowało w 2021 roku 40 farmaceutów.

Dane dotyczące aptek i punktów aptecznych działających na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.5.

Tabela 2.5

Liczba aptek i punktów aptecznych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Apteki	21	21	20
Punkty apteczne	8	5	4
Ludność na aptekę	3 490	3 444	3 235

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Kadrę medyczną na terenie Powiatu stanowi 251 lekarzy w tym 26 lekarzy dentyków oraz 499 pielęgniarek i 51 położnych. Zestawienie informacji na temat kadry medycznej pracującej w ochronie zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego wraz ze wskaźnikiem kadry na 10 tysięcy ludności prezentuje tabela 2.6.

Tabela 2.6

Kadra medyczna pracująca w ochronie zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego w latach 2017, 2019 i 2021

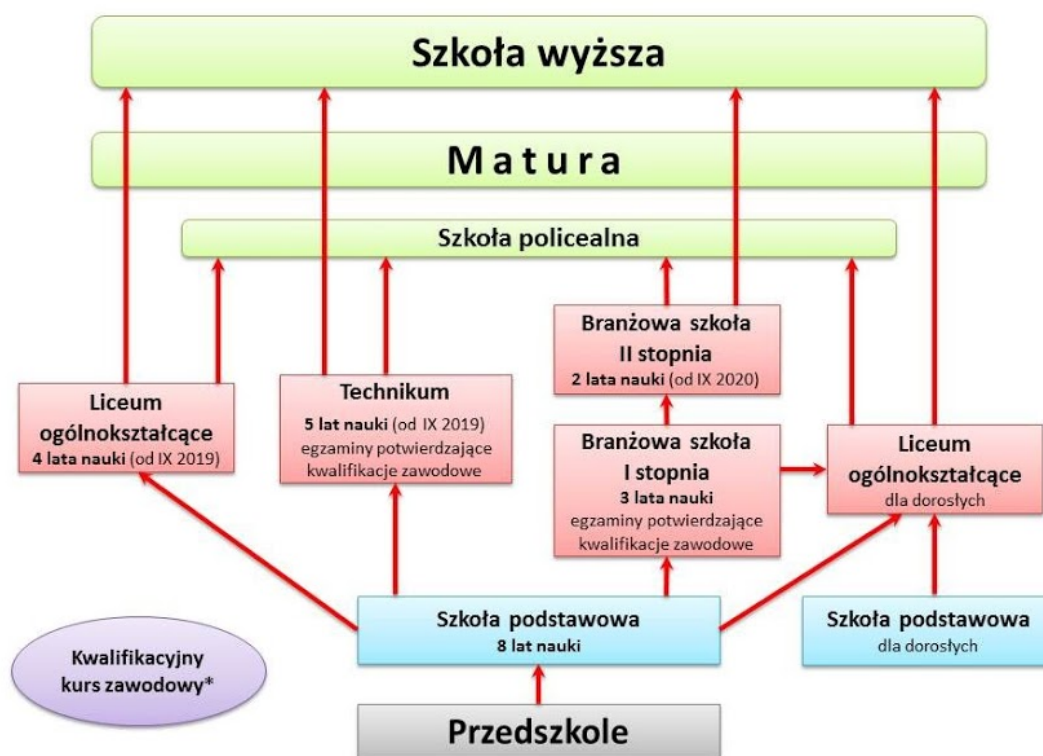
Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Lekarze na 10 tys. ludności	34,0	34,0	35,0
Pielęgniarki i położne na 10 tys. ludności	77,6	80,3	76,6
Lekarze pracujący ogółem	249	246	251
w tym lekarze dentyści	29	32	26
Pielęgniarki pracujące ogółem	521	535	499
w tym mgr	89	122	136
Położne pracujące ogółem	48	46	51
w tym mgr	3	6	6

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

2.1.3. Oświata na terenie Powiatu Ostrowskiego

Punktem wyjścia dla dobrego zrozumienia problematyki edukacji w Powiecie Ostrowskim, jest poniższy schemat funkcjonowania systemu w Polsce prezentowany na rysunku 2.1.

Rysunek 2.1 System edukacji w Polsce – stan na 31 grudnia 2020

* Kwalifikacyjny kurs zawodowy to pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego skierowana do osób, które ukończyły 18 rok życia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Platformy Edukacyjnej Ministerstwa Edukacji i Nauki

Szkoły podstawowe

Obowiązkowe kształcenie w szkole podstawowej polega na uczęszczaniu uczniów do 8-letniej szkoły podstawowej. Podstawowym kryterium jest wiek ucznia – dzieci, które ukończyły 7 rok życia i odbyły roczną edukację w przedszkolu objęte są obowiązkiem szkolnym. Nauka w szkole podstawowej jest nieodpłatna i kończy się egzaminem ósmoklasisty.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 40 szkół podstawowych. W porównaniu z poprzednim okresem programowania liczba szkół podstawowych spadła o 6 szkół tj. o 13%. Szczegółowe dane dotyczące liczby szkół podstawowych w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2021 w porównaniu do roku 2017 i 2019, globalnie oraz w rozbięciu na poszczególne gminy Powiatu prezentują tabela 2.6 i wykres 2.5.

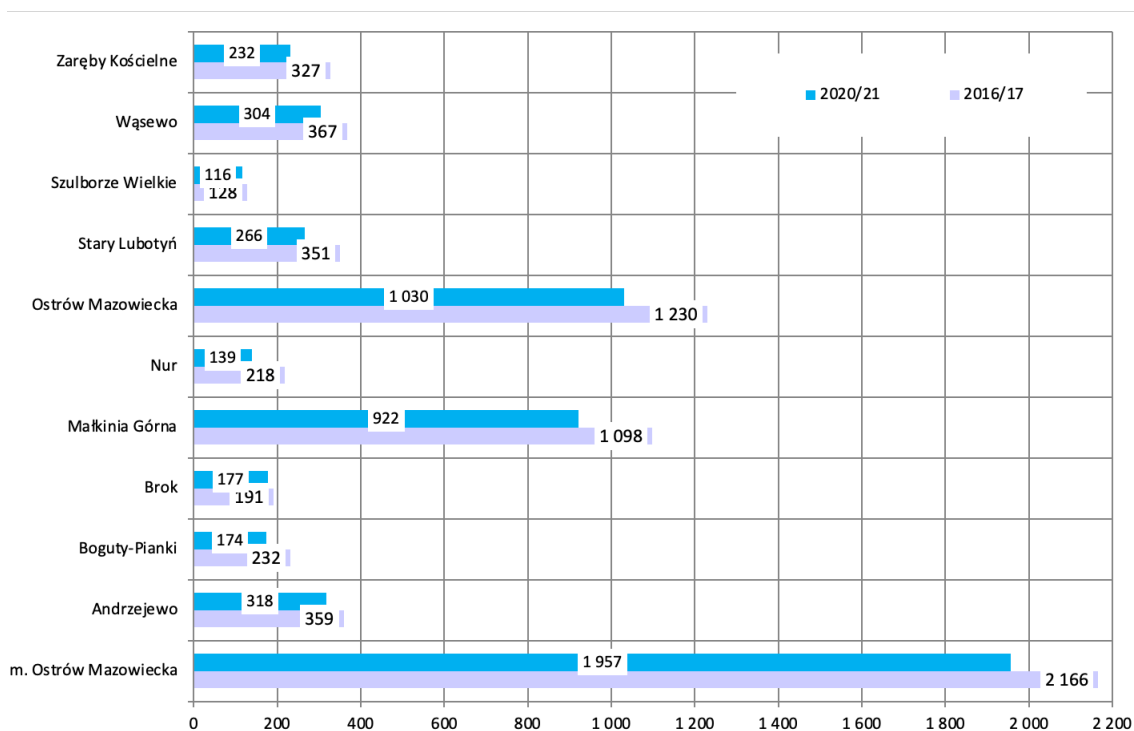
Tabela 2.6

**Szkolnictwo podstawowe w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2012/13, 2016/17 i 2019/20**

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Szkoły podstawowe	2016/17	46	5 179	-
	2018/19	43	5 747	715
	2020/21	40	5 635	673

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.5 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2016/17 oraz szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/21 w Powiecie Ostrowskim

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

W konsekwencji polityki gmin, które muszą uwzględniać kwestie demograficzne, kosztu prowadzenia placówki, wyzwania logistyczne i transportowe, jak również przepisy ustawy Karta Nauczyciela, zaobserwowano na przestrzeni ostatniego okresu programowania spadek liczby szkół i uczniów w placówkach oświatowych na poziomie podstawowym. Stało się tak w konsekwencji stopniowego spadku młodych mieszkańców Powiatu Ostrowskiego. Przeprowadzone zmiany organizacji systemu kształcenia – likwidacja gimnazjów i wprowadzenie ośmioletniej szkoły podstawowej – spowodowały pozorne zwiększenie uczniów szkół podstawowych, jednak w kolejnych latach odnotowano ponowne spadki.

Istotnym wskaźnikiem pozwalającym opisać stan systemu oświaty w Powiecie Ostrowskim jest współczynnik skolaryzacji netto. Ten wskaźnik to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII 2021) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym. Poziom i dynamikę współczynnika skolaryzacji netto na poziomie podstawowym w Powiecie Ostrowskim prezentuje tabela 2.7.

Tabela 2.7

**Współczynnik skolaryzacji netto w Powiecie Ostrowskim
w latach 2017 – 2021 [w %]**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Współczynnik skolaryzacji netto	95,56	93,81	93,22

Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny
Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Szkolnictwo ponadpodstawowe

Szkolnictwo ponadpodstawowe obejmuje:

- ✓ 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- ✓ 5-letnie technikum,
- ✓ 3-letnią szkołę branżową I stopnia,
- ✓ 2-letnią szkołę branżową II stopnia,
- ✓ 3-letnią szkołę przysposabiającą do pracy umożliwiającą naukę uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Ukończenie branżowej szkoły I stopnia umożliwia otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, uzyskanie wykształcenia zasadniczego branżowego oraz umożliwienie podjęcia nauki w szkole branżowej II stopnia. Absolwenci liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły II stopnia otrzymują świadectwo dojrzałości, a warunkiem jego otrzymania jest zdanie egzaminu maturalnego z 3 obowiązkowych przedmiotów (język polski, matematyka, język obcy). W przypadku liceum ogólnokształcącego i technikum uczeń musi także przystąpić do egzaminu z dodatkowego, wybranego przez siebie przedmiotu na poziomie rozszerzonym. Egzamin maturalny po szkole branżowej II stopnia obejmuje oprócz 3 obowiązkowych przedmiotów także egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe absolwenta. Uczeń, który ukończy branżową szkołę II stopnia, po zmianie organizacji systemu kształcenia w 2017 roku, będzie mógł podjąć dalszą edukację na wybranym kierunku studiów wyższych.

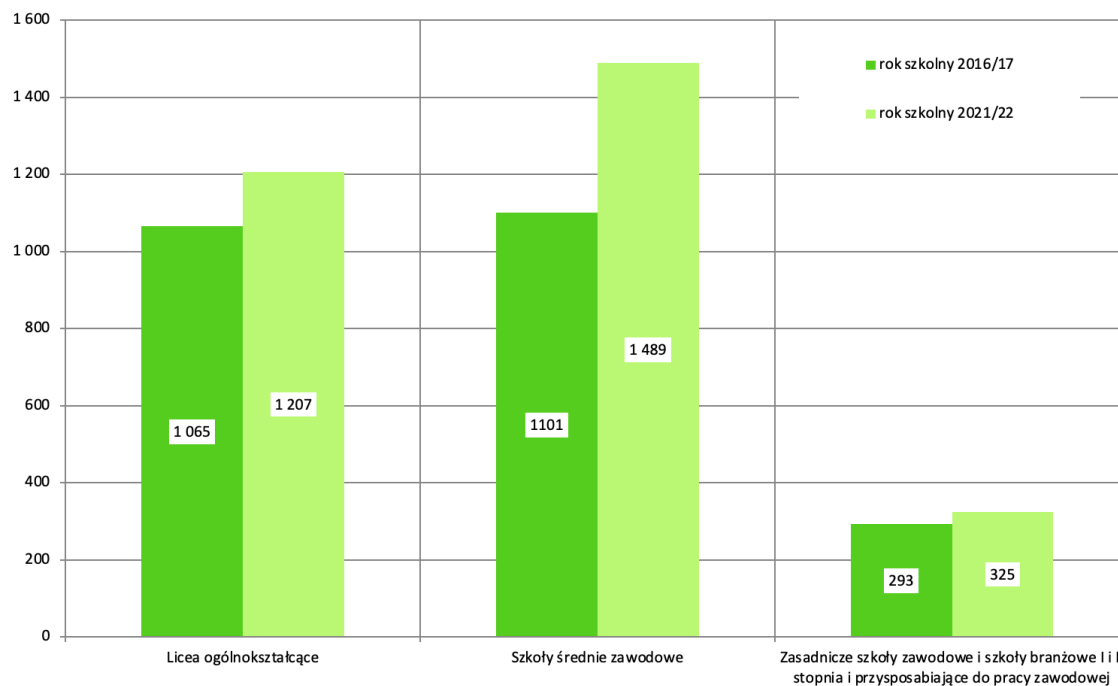
Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 7 liceów ogólnokształcących – w tym 4 licea ogólnokształcące dla młodzieży i 3 licea ogólnokształcące dla dorosłych prowadzone przez samorząd powiatowy, 4 branżowe szkoły I stopnia – w tym 3 prowadzone przez samorząd powiatowy oraz 3 szkoły policealne prowadzone przez samorząd powiatowy. Liczbę szkół ponadpodstawowych, absolwentów oraz liczbę uczącej się w nich młodzieży w Powiecie Ostrowskim w latach szkolnych 2016/2017 – 2020/2021 prezentuje tabela 2.8 i wykres 2.6.

Tabela 2.8

Szkolnictwo ponadpodstawowe w Powiecie Ostrowskim

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Licea ogólnokształcące	2016/17	4	1 065	428
	2018/19	4	1 263	355
	2020/21	4	1 207	320
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	2016/17	3	123	37
	2018/19	3	68	22
	2020/21	3	26	13
Technika	2016/17	4	1 101	234
	2018/19	4	1 460	246
	2020/21	5	1 489	256
Zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły branżowe I i II stopnia, szkoły przysposabiające do pracy zawodowej	2016/17	4	293	90
	2018/19	4	350	67
	2020/21	4	325	59

Źródło: opracowanie na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.6 Szkolnictwo ponadpodstawowe w Powiecie Ostrowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Dane dotyczące organizacji szkół ponadpodstawowych w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2021 / 2022 oraz kierunki kształcenia prezentują tabele 2.9 i 2.10.

Tabela 2.9

**Organizacja szkół ponadpodstawowych w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2021/2022**

Lp.	Wyszczególnienie
1	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ostrowi Mazowieckiej
2	Zespół Szkół nr 1 w Ostrowi Mazowieckiej
3	Zespół Szkół nr 2 w Ostrowi Mazowieckiej
4	Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Małkini Górnej
5	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Zuzeli
6	Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wydziału Edukacji, Promocji Powiatu i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Ostrow Mazowiecka, październik 2022

Tabela 2.10

**Kierunki kształcenia w technikum, zawody w szkole branżowej I i II stopnia
w roku szkolnym 2021/2022 Powiecie Ostrowskim**

Wyszczególnienie	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa / Szkoła branżowa I stopnia
Zespół Szkół nr 1 w Ostrowi Mazowieckiej	✓ technik informatyk ✓ technik logistyk ✓ technik budownictwa ✓ technik usług fryzjerskich ✓ technik pojazdów samochodowych ✓ technik technologii drewna	✓ kierowca mechanik
Zespół Szkół nr 2 w Ostrowi Mazowieckiej	✓ technik ekonomista ✓ technik informatyk ✓ technik handlowiec ✓ technik spedytor	✓ mechanik pojazdów samochodowych ✓ elektryk ✓ fryzjer ✓ cukiernik ✓ piekarz ✓ elektromechanik
Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Małkini Górnej	✓ technik żywienia i usług gastronomicznych ✓ technik pojazdów samochodowych ✓ technik transportu kolejowego	Nie została utworzona

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wydziału Edukacji, Promocji Powiatu i Zdrowia
Starostwa Powiatowego, Ostrow Mazowiecka, październik 2022

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej jest publiczną placówką oświatową zorganizowaną i działającą na zasadach określonych w:

- ✓ Ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U.2021 poz.182)
- ✓ Ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. Nr 1915)
- ✓ Ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r., poz. 1762)

- ✓ Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1647),
- ✓ Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1743)
- ✓ Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1492).
- ✓ Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych.
- ✓ Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2019 r. poz. 1781).
- ✓ Ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. 2021 r. poz. 584)

Organem prowadzącym Poradnię jest Powiat Ostrowski. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Mazowiecki Kurator Oświaty. Celem działania Poradni jest organizowanie i prowadzenie kompleksowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży, w tym:

- a) wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży,
- b) pomoc w przypadkach stwierdzonych dysfunkcji rozwojowych,
- c) trudności w nauce lub funkcjonowaniu społecznym,
- d) pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
- e) wspomaganie i opieka kierowane w stosunku do dzieci zdolnych.

Adresatami oddziaływań są także rodzice lub opiekunowie prawni dzieci oraz nauczyciele i inni pracownicy szkół i placówek oświatowych. Poradnia realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie działalności diagnostycznej i orzeczniczej, terapeutycznej, interwencji kryzysowej, doradczej oraz profilaktycznej w środowisku wychowującym, adresowane do dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Ostrowskiego, wynikające zwłaszcza z:

- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ niedostosowania społecznego,
- ✓ z zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- ✓ zaburzeń zachowania lub emocji,

- ✓ szczególnych uzdolnień,
- ✓ specyficznych trudności w uczeniu się,
- ✓ deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych,
- ✓ choroby przewlekłej,
- ✓ sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- ✓ niepowodzeń edukacyjnych,
- ✓ zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi,
- ✓ trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Diagnozowanie dzieci i młodzieży jest prowadzone w szczególności w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych potrzeb psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu. Efektem diagnozowania dzieci i młodzieży jest w szczególności:

- a) wydanie opinii;
- b) wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży;
- c) objęcie dzieci i młodzieży oraz rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
- d) wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom przez pracowników pedagogicznych poradni polega w szczególności na:

- a) prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz wsparcia dla ich rodzin,
- b) udzielaniu wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- c) udzielaniu pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.

Pomoc jest udzielana w szczególności w formie:

- a) indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży,

- b) wspierania rodziny,
- c) grup wsparcia,
- d) sieci współpracy,
- e) prowadzenia mediacji,
- f) interwencji kryzysowej,
- g) warsztatów,
- h) porad i konsultacji,
- i) wykładów i prelekcji,
- j) działalności informacyjno-szkoleniowej.

Realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, polega w szczególności na:

1. udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w:
 - a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I –III szkoły podstawowej,
 - b) wspieraniu realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego,
 - c) rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów.
2. współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez te placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
3. współpracy, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia z niepełnosprawnością, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego,
4. udzielaniu nauczycielom, wychowawcom lub specjalistom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
5. podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
6. prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,

7. udzielaniu we współpracy z innymi placówkami wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom i specjalistom.

Zadania te Poradnia realizuje w szczególności w formie:

- ✓ porad i konsultacji,
- ✓ udziału w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów,
- ✓ udziału w zebraniach rad pedagogicznych,
- ✓ warsztatów,
- ✓ sieci współpracy,
- ✓ wykładów i prelekcji,
- ✓ prowadzenia mediacji,
- ✓ interwencji kryzysowej,
- ✓ działalności informacyjno-szkoleniowej.

Wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek, polega na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie:

- a) wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zgodnie z art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty,
- b) wymagań stawianych wobec przedszkoli, szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 44 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe,
- c) realizacji podstaw programowych,
- d) rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania,
- e) potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków, o których mowa w pkt 5,
- f) innych potrzeb wskazanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę.

Realizując powyższe zadania poradnia współpracuje z innymi poradniami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom. Pracownicy pedagogiczni poradni zobowiązani są do realizacji swoich zadań statutowych zarówno na terenie poradni, jak również poza poradnią, szczególnie w przedszkolach, szkołach, placówkach, a także w środowisku rodzinnym dziecka.

Dane dotyczące funkcjonowania Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021 prezentują tabele 2.11 i 2.12 oraz wykres 2.7.

Tabela 2.11

Rodzaj i liczba dokumentów wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017 – 2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Odroczenia	20	10	20
Opinie	182	185	214
Opinie o specyficznych trudnościach w uczeniu	37	45	54
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	77	102	130
Orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	82	42	36
Opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	10	33	29
Informacje po badaniach	50	160	206

Źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowi Mazowieckiej, Ostrów Mazowiecka, październik 2022

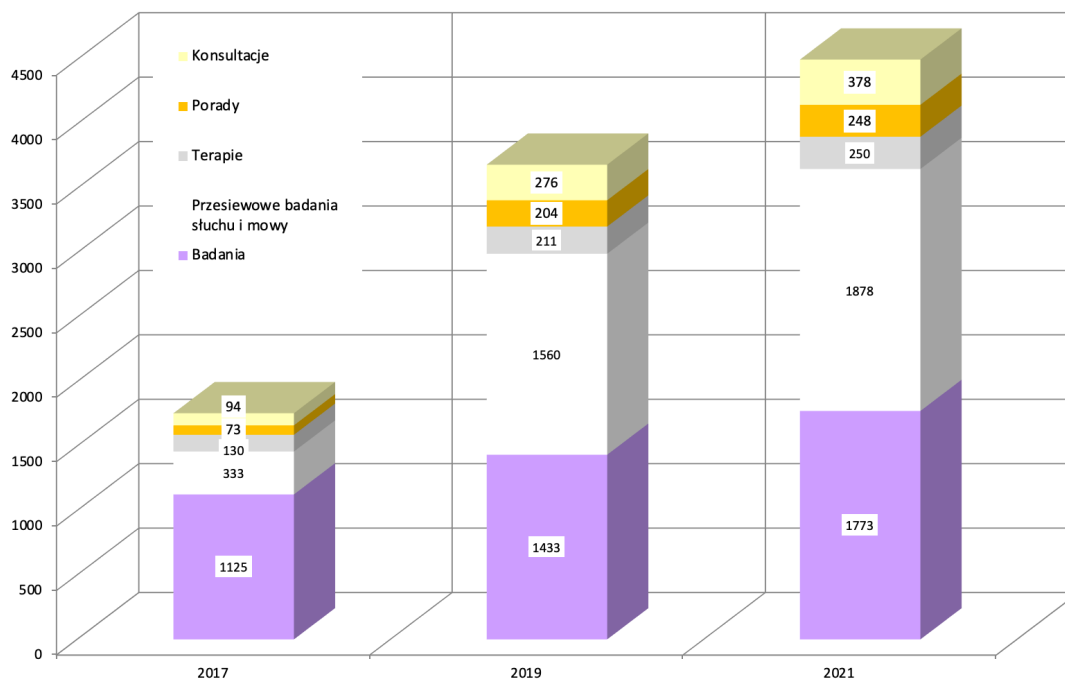
Tabela 2.12

Rodzaj pomocy udzielonej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017 – 2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Rejestr wniosków	459	496	505
Badania	1125	1433	1773
Przesiewowe badania słuchu i mowy	333	1560	1878
Terapie	130	211	250
Porady	73	204	248
Konsultacje	94	276	378
Suma	1755	3684	4527

Źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowi Mazowieckiej, Ostrów Mazowiecka, październik 2022

Wykres 2.7 Rodzaj pomocy udzielonej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowi Mazowieckiej, Ostrow Mazowiecka, październik 2022

2.1.4. Kultura na terenie Powiatu Ostrowskiego

Na terenie Powiatu Ostrowskiego, funkcjonują trzy Ośrodki Kultury, które w roku 2021 zorganizowały łącznie 137 imprez kulturalnych, w których uczestniczyło 27 570 osób. Są to:

- ✓ Miejski Dom Kultury w Ostrowi Mazowieckiej (prowadzący m.im. Klub Kolorowej Nitki, Klub Pogodna Przysiań, Klub Seniora Złota Jesień, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Dziecięcą Akademię Artystyczną, Hip Hop Urwisy, Hip Hop dla młodzieży, Balet Baletki, zajęcia plastyczne z zakresu ceramiki, Pracownię Małego Artysty, Bez Wymówek – stretching dla dorosłych, Zdrowy Kręgosłup, Taniec Towarzyski – dla dzieci i dorosłych, Latina Solo, Zespół Pieśni i Tańca Bezwianki, Akademia Młodego Aktora, Balet/Jazz, Break Dance, Akrobatyka, Beton – grupa zaawansowana, Rysunek Architektoniczny, grupa wolontariatu, lektorat języka angielskiego, Młody Programista, Szalony Naukowiec, Grafika Warsztatowa, lektorat języka polskiego, zespoły taneczno-muzyczne seniorów, Ostrowskie Studio Piosenki, Kameralny Zespół Instrumentalny, zajęcia indywidualnej nauki gry na instrumencie),

- ✓ Ośrodek Kultury i Rekreacji w Broku,
- ✓ Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Małkini Górnej (prowadzący m.im. Koło muzyczne, Koło plastyczne, Koło ornitologiczne, Małkińska Grupa Biegacza TEAM, Koło szachowe, Koło taneczne, zajęcia robotyki przy wykorzystaniu klocków LEGO Education, Koło Przyrodnicze Podróżniczek, Koło Nordic Walking).

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w poprzednim okresie programowania 20 bibliotek oraz 2 punkty biblioteczne na wsi. W porównaniu do początku okresu programowania zamknięte zostały 2 biblioteki i wszystkie punkty biblioteczne. W istniejących bibliotekach 12 obiektów było przystosowanych dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich w zakresie wejścia do budynku, zaś 9 w zakresie udogodnienia wewnątrz budynku. Księgozbiór wszystkich bibliotek Powiatu Ostrowskiego wyniósł 335,4 tysięcy woluminów, co oznacza nieznaczny spadek o 3,6% (13,1 tysiąca woluminów) w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

Spada w porównaniu do poprzedniego okresu programowania oraz w ostatnich latach liczba czytelników, wzrosła natomiast liczba wypożyczeń na 1 czytelnika. W roku 2017 czytelnikami bibliotek i punktów bibliotecznych było 10 735 osób, które dokonały 162,9 tysięcy wypożyczeń, co daje średnią 16,4 książek na czytelnika biblioteki w ciągu roku. W roku 2021 liczba czytelników spadła do 7 948 osób – spadek o 1/4, liczba wypożyczeń wyniosła 126,6 tysięcy – spadek o blisko 1/4, zaś przeciętna liczba książek przeczytanych przez jednego czytelnika bibliotek wyniosła 17,2 to jest więcej o blisko 5%. To oznacza fluktuacje w obszarze zainteresowania korzystaniem z bibliotek i punktów bibliotecznych w porównaniu do sytuacji w poprzednim okresie programowania, co prawdopodobnie jest konsekwencją ograniczeń funkcjonowania firm i instytucji związanych z pandemią COVID-19. Jednocześnie optymistyczną informacją jest wyższy poziom czytelnictwa osób już z bibliotek korzystających.

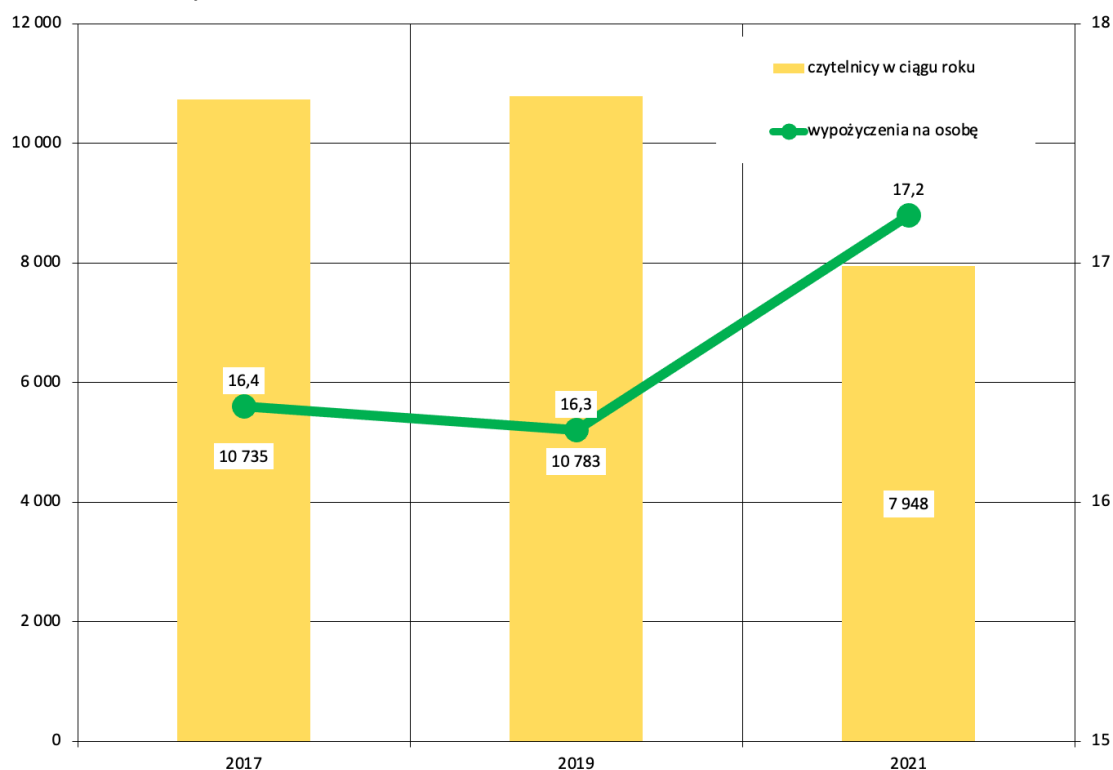
Szczegółowe informacje na temat czytelnictwa i wypożyczenia księgozbioru w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.13 i wykres 2.8.

Tabela 2.13

Biblioteki publiczne w Powiecie Ostrowskim – poziom czytelnictwa i wypożyczenia księgozbioru w latach 2017, 2019 i 2021 [w osobach, sztukach i sztukach/osobę]

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Czytelnicy	10 735	10 783	7 948
Wypożyczenia księgozbioru	162 929	152 380	126 647
Przeciętne czytelnictwo	16,4	16,3	17,2

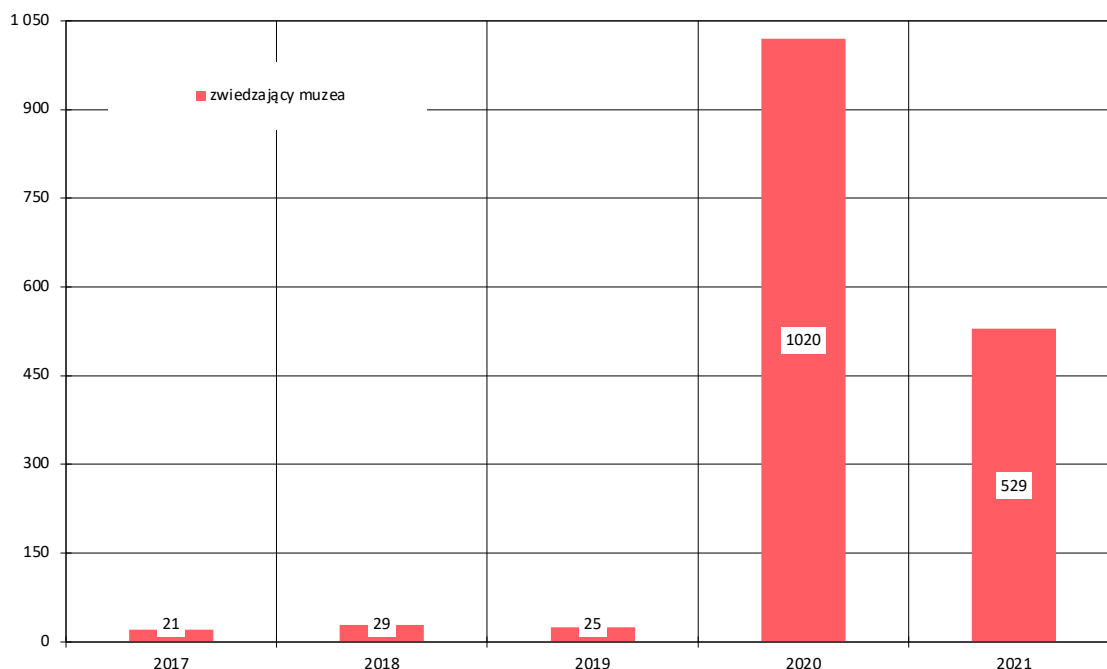
Źródło: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.8 Biblioteki publiczne w Powiecie Ostrowskim – poziom czytelnictwa w latach 2017, 2019 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Powiat Ostrowski może się poszczycić istnieniem na swoim terenie dwóch placówek muzealnych: Muzeum Treblinka *Niemiecki nazistowski obóz zagłady i obóz pracy*, Muzeum Kresów i Ziemi Ostrowskiej w Ostrowi Mazowieckiej – prywatne muzeum w Ostrowi Mazowieckiej oraz od 2021 roku trzecią instytucję – Muzeum *Dom Rodziny Piłeckich* w Ostrowi Mazowieckiej. Ponadto Muzeum Lat Dziecięcych Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zuzeli, działające przy parafii Przemienienia Pańskiego, w którym znajdują się pamiątki związane z osobą kardynała Stefana Wyszyńskiego. W roku 2021 w muzeach Powiatu Ostrowskiego zorganizowanych zostało 10 wystaw czasowych. Zbiory muzeów obejmowały 4 561 eksponatów. To oznacza istotny – ponad dwukrotny – wzrost ilości eksponatów w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

W analizowanym okresie wzrosła średnia liczba zwiedzających w stosunku do poprzedniego okresu programowania. Wyniosła ona nawet 1020 w roku 2020 (w związku z tworzeniem Muzeum *Dom Rodziny Piłeckich* w Ostrowi Mazowieckiej), czy 529 w roku 2021. To istotny wzrost ilości zwiedzających w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. Niestety pandemia COVID-19 i zarządzane lock-down, powodowały wyłączenia funkcjonowania muzeów co spowodowało negatywny wpływ na liczbę odwiedzających. Szczegółowe informacje na temat liczby osób zwiedzających muzea na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje wykres 2.9.

Wykres 2.9 Zwiedzający muzea w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 [w os.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

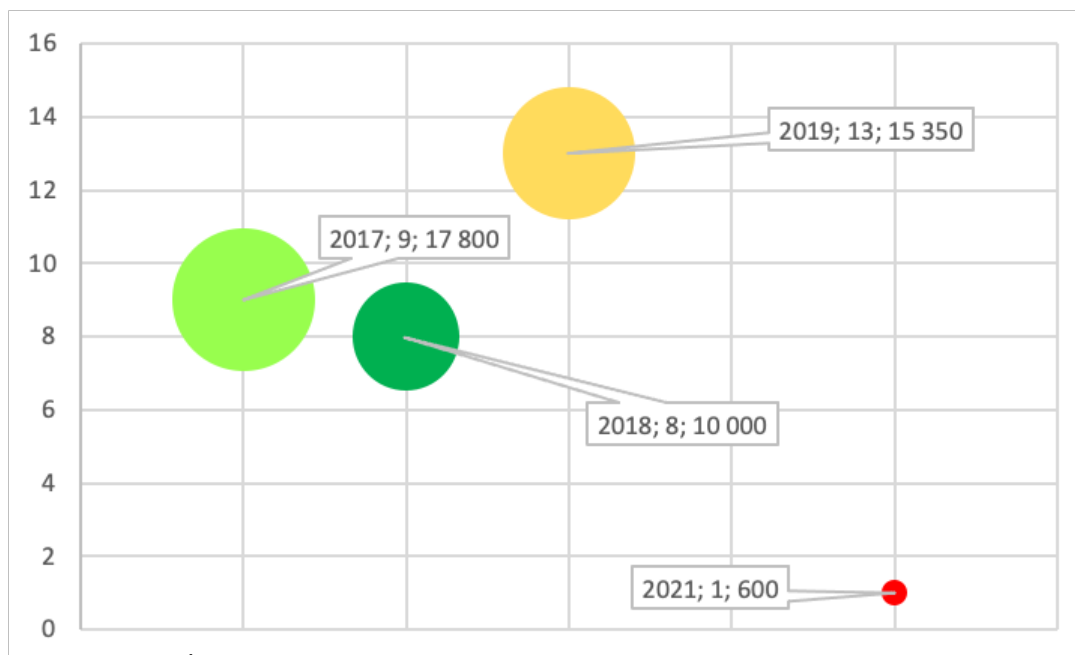
Na terenie Powiatu Ostrowskiego organizowane były różnego typu imprezy masowe – o charakterze artystyczno-rozrywkowym, koncerty, imprezy sportowe, rekonstrukcje historyczne i inne. Również na ten typ aktywności kulturalnej miała wpływ pandemia COVID-19, która w istotny sposób ograniczyła możliwości organizacji tego typu imprez. Szczegółowe informacje na temat imprez masowych organizowanych na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.14 i wykres 2.10.

Tabela 2.14**Imprezy masowe na terenie Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021 [w sztukach]**

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	9	8	13	0	1
artystyczno-rozrywkowe	8	7	12	0	1
koncerty	6	3	6	0	0
Uczestnicy imprez masowych	17 800	10 000	15 350	0	600

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.8 Uczestnicy i ilość imprez masowych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 [promień okręgu oznacza ilość uczestników, oś Y ilość imprez]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Słabszą stroną Powiatu Ostrowskiego w sferze kultury są kina. Działalność całoroczną prowadziło jedno kino posiadające jedną salę o 150 miejscach na widowni – Kino Ostrowia. W roku 2021 odbyło się 732 seanse, kino zaś zostało odwiedzone przez 19 245 widzów co oznacza blisko dwukrotny spadek zainteresowania repertuarem kinowym w porównaniu do okresu poprzedzającego stan epidemii. Niestety niewielka liczba kin stałych powoduje, iż liczba ludności przypadająca na 1 miejsce to 463 osoby. To znacznie więcej od przeciętnej dla województwa mazowieckiego (143 osoby/1 miejsce). Ponownie – bardzo negatywnie na funkcjonowaniu kina w Powiecie Ostrowskim odbiła się pandemia COVID-19 i związane z nim lock-down, które spowodowały spadek liczby seansów i widzów w 2020 roku o połowę. Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania kina na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.15 i wykres 2.9.

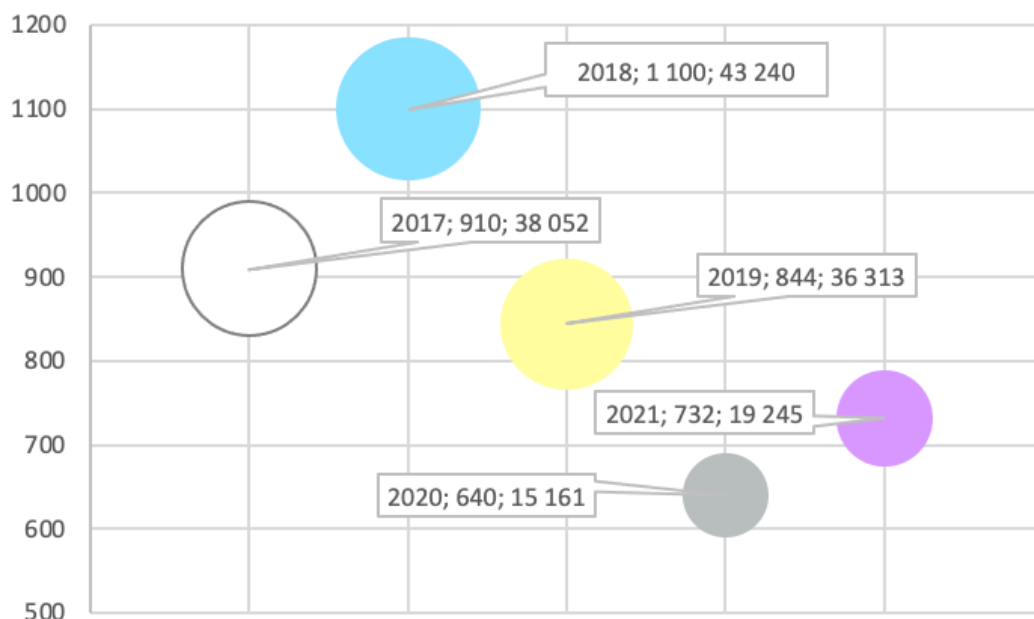
Tabela 2.15

Funkcjonowanie kin w Powiecie Ostrowskim w latach 2017–2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Seanse	910	1 100	844	640	732
Widzowie	38 052	43 240	36 313	15 161	19 245
Przeciętna widownia	41,8	39,3	43,0	23,7	26,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.8 Widzowie i seanse kinowe w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021
[promień okręgu oznacza ilość widzów, oś Y ilość seansów]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

2.1.5. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej – rządowej i samorządowej – a których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Czasami o organizacjach pozarządowych mówi się jako o *trzecim sektorze*, w odróżnieniu od sektora publicznego oraz sektora przedsiębiorstw. Definicję organizacji pozarządowej można znaleźć w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 poz.1057). Jest to definicja uniwersalna, w tym sensie, że inne akty prawne często odwołują się do pojęcia organizacji pozarządowej w rozumieniu tej ustawy (np. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym – art. 2 pkt 2). Definicja ta podaje, że: *organizacjami pozarządowymi są:*

„niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 (art. 3 ust 2)”

Organizacjami pozarządowymi są więc nie tylko podmioty, które mają osobowość prawną, ale także jednostki, które tej osobowości nie mają (np. stowarzyszenia zwykłe, uczelniane organizacje studenckie, koła gospodyń wiejskich).

Informacje na temat podmiotów trzeciego sektora, działających w obszarze pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Powiatu Ostrowskiego zawiera tabela 2.16.

Tabela 2.16

**Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej
na rzecz mieszkańców Powiatu Ostrowskiego**

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka działań
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE		
1	Towarzystwo Przyjaciół Nura	Cele Stowarzyszenia: ✓ kultywowanie historii, tradycji i kultury, ✓ promocja walorów regionalnych i turystyki regionalnej, ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej, promocyjnej i reklamowej, ✓ działalność szkoleniowa, organizowanie spotkań, wykładów, warsztatów, konferencji i innych form kształcących, ✓ organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych i innych, ✓ współpraca z organizacjami, instytucjami i przedsiębiorstwami w kraju i za granicą, ✓ propagowanie informacji w zakresie celów działania, ✓ prowadzenie imprez plenerowych, spektakli i koncertów, ✓ współpraca z muzeami, ogniskami i zespołami artystycznymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i szkołami, ✓ tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury, ✓ działanie mające na uwadze wyłącznie cele dobroczynne, kulturalne, edukacyjne, ekologiczne i naukowe zgodne z prawem polskim, ✓ wspieranie i rozwój inicjatyw zapewniających ochronę spuścizny historycznej oraz prawa do zachowania dziedzictwa kulturowego, ✓ budowa bazy sprzętowej i dydaktycznej dla realizacji celów statutowych, ✓ podejmowanie inicjatyw w dziedzinie wzajemnego poznawania się mieszkańców Euroregionu i ich wzajemnego szacunku, ✓ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród ogółu społeczeństwa. ✓ realizacja zadań z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego ✓ organizacja imprez turystycznych, ✓ szkolenia dla członków stowarzyszenia oraz innych zainteresowanych. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizacja imprez integracyjnych dla członków, ✓ współpraca z instytucjami samorządowymi, stowarzyszeniami i innymi organizacjami dla pozyskiwania środków finansowych na cele statutowe, ✓ działania służące rozwojowi i ochronie integralności członków stowarzyszenia, ✓ organizacja i udział w rekonstrukcjach historycznych, zlotach, konferencjach, wystawach, zjazdach, ✓ organizowanie form wypoczynku i czasu wolnego, ✓ organizowanie imprez kulturalnych, festiwali, koncertów, ✓ współdziałanie z samorządem lokalnym, ✓ krzewienie kultury wśród dzieci, młodzieży i dorosłych

2	Stowarzyszenie Przyjaciół Biblioteki Publicznej Gminy Nur	Cele Stowarzyszenia: ✓ działanie na rzecz rozwoju Biblioteki Publicznej Gminy Nur poprzez dbałość o jej wizerunek i wspieranie bibliotekarza w jego działaniach, ✓ propagowanie i podejmowanie inicjatyw sprzyjających rozwojowi czytelnictwa, ✓ wspieranie działań Biblioteki zmierzających do doskonalenia usług na rzecz lokalnej społeczności, w tym powiększania zbiorów biblioteki z uwzględnieniem różnych potrzeb i gustów czytelniczych, ✓ wspieranie Biblioteki w działalności edukacyjnej, wychowawczej i kulturalnej m.in. poprzez organizację warsztatów, jako alternatywnej formy spędzania wolnego czasu, ✓ współudział w wydawaniu publikacji regionalnych oraz powiększaniu zbiorów regionalnych Biblioteki, ✓ wspieranie Biblioteki w działaniach na rzecz ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, w tym w szczególności dziedzictwa kulturowego regionu, ✓ merytoryczny i finansowy współudział w organizacji imprez tematycznych, ✓ wspieranie działalności Biblioteki w propagowaniu świadomości ekologicznej oraz działalności charytatywnej, ✓ integrowanie wokół celów Stowarzyszenia różnych instytucji i środowisk. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ pozytywną promocję Biblioteki w środowisku, ✓ zrzeszanie osób zainteresowanych rozwojem czytelnictwa i edukacji kulturalnej, ✓ dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych oraz sprzętów i urządzeń podnoszących jakość pracy Biblioteki, ✓ organizowanie i wspieranie różnych imprez czytelniczo – kulturalnych, w tym wystaw, konkursów, spotkań, ✓ współpracę z jednostkami samorządu gminy i powiatu oraz innymi instytucjami i organizacjami dla pozyskiwania środków finansowych na cele statutowe, a także w celu wspólnych, partnerskich działań na rzecz czytelników i lokalnej społeczności m.in. działań na rzecz osób niepełnosprawnych, osób w wieku emerytalnym, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, a także działalności charytatywnej.
3	BROK – Brokowska Regionalna Organizacja Kulturowa	Cele Stowarzyszenia: ✓ kultywowanie historii, tradycji i kultury, ✓ promocja walorów regionalnych i turystyki regionalnej, ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej, promocyjnej i reklamowej, ✓ działalność szkoleniowa, organizowanie spotkań, wykładów, warsztatów, konferencji i innych form kształcących, ✓ współpraca z organizacjami, instytucjami i przedsiębiorcami w kraju i za granicą, ✓ propagowanie informacji w zakresie celów działania Stowarzyszenia, ✓ współpraca z muzeami, ogniskami i zespołami artystycznymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz szkołami, ✓ tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności miejsko-wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury, ✓ działanie mające na uwadze wyłącznie cele dobroczynne, kulturalne, edukacyjne, ekologiczne i naukowe zgodne z prawem polskim, ✓ wspieranie i rozwój inicjatyw zapewniających ochronę spuścizny historycznej oraz prawa do zachowania dziedzictwa kulturowego, ✓ budowa bazy sprzętowej i dydaktycznej dla realizacji celów statutowych, ✓ podejmowanie inicjatyw w dziedzinie wzajemnego poznawania się mieszkańców Euroregionu i ich wzajemnego szacunku, ✓ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród ogółu społeczeństwa.

		Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizację imprez i wydarzeń kulturalnych, plenerowych, turystycznych, spektakli, festiwali, koncertów i innych, ✓ organizację szkoleń dla swoich członków oraz innych zainteresowanych, ✓ organizację imprez integracyjnych dla swoich członków, ✓ współpracę z instytucjami samorządowymi, stowarzyszeniami i innymi organizacjami dla pozyskiwania środków finansowych na cele statutowe, ✓ działania służące rozwojowi i ochronie integralności członków stowarzyszenia, ✓ organizację i udział w rekonstrukcjach historycznych, zlotach, konferencjach, wystawach, zjazdach, ✓ organizowanie form wypoczynku i czasu wolnego, ✓ współdziałanie z samorządem lokalnym, ✓ krzewienie kultury wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania Stowarzyszenia.
4	Zespół Śpiewaczy Nadbużanie	Cele Stowarzyszenia: ✓ kultywowanie historii, tradycji i kultury, ✓ promocja walorów regionalnych i turystyki regionalnej, ✓ Prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej, promocyjnej i reklamowej, ✓ działania służące rozwojowi i ochronie integralności członków stowarzyszenia, ✓ Krzewienie kultury wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania Stowarzyszenia, ✓ współpraca z organizacjami, instytucjami i przedsiębiorstwami w kraju i za granicą, ✓ współpraca z muzeami, ogniskami i zespołami artystycznymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz szkołami, ✓ tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury, ✓ działanie mające na uwadze wyłącznie cele dobroczynne, kulturalne, edukacyjne, ekologiczne i naukowe zgodne z prawem polskim, ✓ wspieranie i rozwój inicjatyw zapewniających ochronę spuścizny historycznej oraz prawa do zachowania dziedzictwa kulturowego, ✓ podejmowanie inicjatyw w dziedzinie wzajemnego poznawania się mieszkańców Euroregionu i ich wzajemnego szacunku. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizowanie imprez turystycznych, ✓ organizowanie szkoleń dla swoich członków oraz innych zainteresowanych, ✓ organizowanie imprez integracyjnych dla swoich członków, ✓ współpracę z instytucjami samorządowymi, stowarzyszeniami i innymi organizacjami dla pozyskiwania środków finansowych na cele statutowe, ✓ działalność szkoleniową, organizowanie spotkań, warsztatów i innych form kształcących, ✓ udział w przeglądach, konkursach, koncertach, zlotach, konferencjach, wystawach, zjazdach, ✓ organizowanie form wypoczynku i czasu wolnego, ✓ organizowanie imprez kulturalnych, festiwali, koncertów, ✓ współdziałanie z samorządem lokalnym, ✓ organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych, ✓ propagowanie informacji w zakresie celów działania stowarzyszenia, ✓ budowa bazy sprzętowej i dydaktycznej dla realizacji celów statutowych.
5	Stara Małkinia	Cele stowarzyszenia: ✓ integracja i aktywacja mieszkańców, a w szczególności kobiet Małkini Górnej, ✓ promocja walorów regionalnych i turystyki regionalnej, ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej,

		✓ działalność szkoleniowa, organizowanie spotkań, wykładów, warsztatów itp. form kształcenia, ✓ Organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych, ✓ Kształcenie kultury wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, ✓ współpraca z organami terenowej administracji państwowej i samorządu terytorialnego, ✓ Współpraca z organizacjami i przedsiębiorstwami krajowymi i z zagranicy, ✓ działania dobroczynne, kulturalne, edukacyjne ✓ tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, ✓ współpraca z władzami lokalnymi w dziedzinie zapobiegania alkoholizmowi, przemocy domowej i innych patologii społecznych, ✓ współpraca z gronem pedagogicznym, rodzicami i policją w ramach przeciwdziałania rozpowszechnianiu narkotyków, dopalaczy i innych substancji odurzających wśród dzieci i młodzieży. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizację spotkań i imprez kulturalnych, ✓ organizację spektakli i konkursów, ✓ organizację szkoleń dla członków, ✓ organizowanie form wypoczynku i czasu wolnego, ✓ organizowanie samopomocy sąsiedzkiej i koleżeńskiej.
6	Stowarzyszenie Zakręcenie	Cele stowarzyszenia: ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej, ✓ inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia na wsi, ✓ integracja i aktywizacja społeczności lokalnej, ✓ kultywowanie tradycji i obyczajów wsi i regionu, ✓ wykazywanie inicjatywy w uroczystościach i projektach środowiskowych i gminnych, ✓ promocja zdrowego stylu życia, ✓ poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ prowadzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i osób w wieku emerytalnym, ✓ prowadzenie działań na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, ✓ wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, ✓ prowadzenie działalności na rzecz ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń i wykładów, ✓ organizowanie imprez kulturalnych, ✓ organizowanie spotkań, prelekcji, wystaw, koncertów oraz innych imprez, ✓ współpracę z wszelkimi osobami i instytucjami o podobnych celach działania, ✓ współpracę z placówkami samorządowymi, edukacyjnymi i kulturalnymi, ✓ inicjowanie i współudział w rozwoju i upowszechnianiu kultury na wsi, w zwiększaniu uczestnictwa ludności wiejskiej w życiu kulturalnym, ✓ organizowanie różnych przedsięwzięć oraz imprez kulturalnych i okolicznościowych, ✓ propagowanie aktywności ruchowej, rekreacyjnej i turystycznej mieszkańców, ✓ prowadzenie różnych form działalności edukacyjnej, szkoleniowej, warsztatowej, wzmacnianie więzi międzyludzkich w ramach wspólnie spędzonego czasu wolnego.
7	Stowarzyszenie Wiejskie Nasz Stok	Cele stowarzyszenia: ✓ realizacja interesu społeczności lokalnej mieszkańców wsi Stok, zarówno należących do Stowarzyszenia, jak i pozostających poza jego strukturami,

		✓ dążenie do zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i dbanie o bezpieczeństwo na terenie wsi, promowanie wartości ekologicznych oraz wspieranie kulturowo-edukacyjne dzieci i młodzieży. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ reprezentowanie interesu społeczności lokalnej, jak i interesów poszczególnych mieszkańców przed organami władzy samorządowej, ✓ nawiązywanie współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność kulturowo-edukacyjną oraz podmiotami wspierającymi realizację inicjatyw lokalnych, ✓ samodzielne organizowanie wydarzeń, wycieczek, spotkań i aktywności o charakterze kulturowym lub edukacyjnym finansowanych ze środków własnych Stowarzyszenia lub przez celową zbiórkę pieniędzy, ✓ rozpoczynanie własnych inicjatyw innych niż wymienione wyżej, a jednocześnie istotnych w realizowaniu celów.
8	Good Steps	Cele stowarzyszenia: ✓ popularyzacja nordic walking, slow joggingu i innych form aktywności sportowej, ✓ upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki, ✓ rozwijanie zainteresowań sportowych wśród dorosłych, dzieci i młodzieży, ✓ propagowanie zdrowego stylu życia, ✓ promocja miast i gmin, ✓ integrowanie społeczności lokalnej poprzez sport, ✓ edukacja lokalnego społeczeństwa w zakresie kultury fizycznej, sportu i zdrowia, ✓ przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, ✓ propagowanie zasad fair play, ✓ ochrona środowiska lokalnego, ✓ działalność charytatywna, ✓ wzmacnianie integracji międzypokoleniowej, ✓ współpraca ze środowiskiem osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie oraz integrowanie tych osób z lokalną społecznością poprzez sport, ✓ zacieśnianie więzów rodzinnych przez wspólne zainteresowania sportowo-rekreacyjne, ✓ rozwijanie umiejętności współpracy i współdziałania w zespole. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych, promocji zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień; ✓ uczestnictwo w imprezach sportowo-rekreacyjnych (zawody, festyny, konkursy, zloty), ✓ organizowanie seminariów, spotkań, konferencji, szkoleń, treningów, akcji społecznych, ✓ angażowanie lokalnej społeczności w działania związane ze sportem, ✓ współdziałanie z innymi stowarzyszeniami i organizacjami, ✓ realizowanie zadań w zakresie kultury fizycznej, zdrowotnej i edukacji zalecanych przez władze państwowe i samorządowe różnego szczebla, ✓ pozyskiwanie funduszy na cele regulaminowe, ✓ nawiązywanie kontaktów sportowych.
9	Ostrowskie Towarzystwo Strzeleckie im. Ppor. Aleksandra Kuleszy ps. „Krysia”, „Sławek”	Celem działania Stowarzyszenia jest popularyzacja, rozwój i stałe podnoszenie poziomu sportu, w szczególności sportu strzeleckiego jako dyscypliny sportu o charakterze wyczynowo-rekreacyjnym oraz umiejętności strzeleckich, mających wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny, stowarzyszenie osób zajmujących się muzealnictwem, kolekcjonerstwem militariów, techniki wojskowej, broni palnej, a także realizacja w zakresie strzelectwa – celów i zadań kultury fizycznej. Celem stowarzyszenia jest: ✓ propagowanie i upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji w szczególności strzelectwa, ✓ integracja środowiska kolekcjonerów, ✓ działalność muzealno-wystawiennicza,

		✓ upowszechnianie wiedzy historycznej, ✓ Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, ✓ działanie na rzecz integracji i rozwoju osób niepełnosprawnych ✓ działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, naukę edukację, oświatę i wychowanie, ✓ upowszechnianie i ochronę wolności, praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, ✓ upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa, ✓ promocję i organizację wolontariatu, ✓ organizowanie oraz koordynowanie działalności szkoleniowej z zakresu obronności i bezpieczeństwa kraju, a ponadto działanie na rzecz rozwoju postaw proobronnych, ✓ upowszechnianie świadomości narodowej i patriotyzmu wśród młodzieży oraz propagowanie pełnienia służby wojskowej. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ systematyczne doskonalenie umiejętności sportowych członków Stowarzyszenia, ✓ wymianę informacji w zakresie historii, ✓ utworzenie Muzeum sprzętu wojskowego i działalność wystawienniczą oraz utworzenie grupy rekonstrukcji historycznej, ✓ udział członków Stowarzyszenia we współzawodnictwie sportowym, ✓ organizowanie zawodów sportowych, ✓ współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, ✓ organizowanie treningów dla członków klubu, ✓ podnoszenie umiejętności kadry szkoleniowej, ✓ organizowanie i współorganizowanie szkoleń, kursów, itp. ✓ tworzenie warunków organizacyjnych do szkolenia dzieci i młodzieży utalentowanych sportowo, ✓ udział w imprezach i organizowanie spotkań miłośników broni, umożliwiające podnoszenie wiedzy historycznej, świadomości patriotycznej oraz konsolidację społeczności lokalnych ✓ organizowanie, współorganizowanie i udział w imprezach o charakterze masowym, promujących sport i rekreację, a także integrujących społeczności lokalne, ✓ propagowanie postaw obywatelskich i patriotycznych, ✓ organizowanie praktycznych szkoleń strzeleckich, wojskowych, samoobrony, ratownictwa medycznego oraz ratownictwa przeciwpożarowego.
10	Morstrowiaki	Cele Stowarzyszenia to: ✓ szerzenie wiedzy na temat morsowania i jego prozdrowotnych skutków, ✓ popularyzowanie zdrowego trybu życia, ✓ popularyzowanie zimnych kąpiel, ✓ integracja i aktywizacja mieszkańców miasta i powiatu. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ organizowanie spotkań połączonych z wejściem do zimnej wody, ✓ organizowanie spotkań mających na celu podniesienie wiedzy na temat zdrowego trybu życia, ✓ organizowanie imprez okolicznościowych dla mieszkańców miasta i powiatu, ✓ współpracę z władzami państwowymi i samorządowymi oraz placówkami kulturalnymi i oświatowymi w celu promowania zdrowego stylu życia oraz szerzenia wiedzy na temat morsowania.
11	Stowarzyszenie Artystyczno-Sportowe BUŻYSKO	Cele Stowarzyszenia to: ✓ promocja regionu, ✓ pomoc lokalnej młodzieży w realizacji zainteresowań muzycznych oraz sportowych, ✓ pomoc lokalnym przedsiębiorcom we wszelkich czynnościach związanych z obróbką audio np. na potrzeby reklamy ✓ krzewienie kultury fizycznej w szczególności poprzez sporty rowerowe.

		Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ zaaranżowanie studia nagraniowego ✓ umożliwienie lokalnej społeczności dokonywania nagrań głosowych i instrumentalnych pod okiem realizatora, ✓ produkcję i publikowanie nagrań muzycznych, ✓ reprezentowanie regionu na zawodach sportów rowerowych rangi mistrzostw Polski i międzynarodowych, ✓ pomoc w formie potencjalnych szkoleń lub doradztwa w zakresie realizacji i obróbki nagrań, ✓ pomoc w formie doradztwa w zakresie doboru i kalibracji sprzętu związanego ze sportami rowerowymi.
12	Stowarzyszenie Bezpieczne środowisko	Cele stowarzyszenia to: ✓ edukacja społeczeństwa związana z ochroną środowiska, ✓ działalność związana z ochroną środowiska, ✓ edukacja społeczeństwa w zakresie oddziaływania fal elektromagnetycznych na środowisko i zagrożenia z tym związane, ✓ pomoc merytoryczna i prawna związana z niezgodną z prawem budową przekaźników i stacji bazowych telefonii komórkowej, ✓ działalność związana z przeciwdziałaniem niezgodnym z prawem gromadzeniem odpadów i śmieci, ✓ walka z fetorem emitowanym przez oczyszczalnie ścieków i zakłady produkcyjne oraz fermy hodowlane, ✓ walka z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia związanego z oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego na środowisko i organizm ludzki. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ edukację społeczeństwa poprzez odczyty, sympozja, zebrania, ✓ pomoc prawną i merytoryczną w realizacji celów stowarzyszenia, ✓ obrona praw, reprezentowanie interesów, działalność na rzecz poprawy warunków życia, szczególnie osób narażonych na działanie fotoru, pól elektromagnetycznych i składowisk i magazynów odpadów, ✓ pomoc medyczna ofiarom oddziaływania pól elektromagnetycznych.
FUNDACJE		
13	Fundacja Kuźnia Smaków, Przemysłów Kreatywnych i Dziedzictwa Regionalnego	Celami Fundacji są: ✓ ochrona dóbr kultury i tradycji, w tym zachowanie dziedzictwa kulturowego, ✓ podjęcie działania na rzecz swobodnego dostępu do informacji, edukacji kulturalnej i historycznej, ✓ promowanie innowacji i przemysłów kreatywnych, ✓ wspieranie innowacji i innowacyjnych rozwiązań, ✓ promowanie zdrowego odżywiania się i żywności ekologicznej, ✓ zwiększenie społecznego poziomu wiedzy o sztuce regionalnej, ✓ tworzenie programów społeczno-edukacyjnych, służących promocji kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego, ✓ promowanie polskości, ✓ podnoszenie kompetencji kulturowych wśród osób starszych oraz zwiększenie ich uczestnictwa w kulturze zarówno jako jej odbiorców jak i twórców, ✓ budowanie relacji międzypokoleniowych opartych o solidarność pokoleń, która pozwoli na tworzenie małych środowisk lokalnych, otwartych i przyjaznych dla ludzi w różnych grupach wiekowych, ✓ edukacja artystyczna, ✓ działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej, ✓ dbanie i propagowanie w relacjach biznesowych Kodeksu Dobrych Praktyk, rzetelności kupieckiej, partnerstwa i społecznej odpowiedzialności biznesu za rozwój miejscowości Stok, gminy Ostrów Mazowiecka, powiatu ostrowskiego i województwa mazowieckiego,

		✓ działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy międzynarodowej, ✓ działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego i bezpiecznych warunków pracy. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ przygotowanie niezbędnej dokumentacji technicznej i uzyskanie wymaganych prawem pozwoleń na budowę inteligentnego budynku połączonego z utworzeniem prywatnej instytucji kultury pn. Kuźnia smaków, przemysłów kreatywnych i dziedzictwa regionalnego, ✓ wdrożenie po zakończeniu budowy inteligentnego budynku strategii działania Kuźni Smaków, Przemysłów Kreatywnych i Dziedzictwa Kulturowego ✓ współdziałanie z organami władzy publicznej, samorządowej oraz innymi organizacjami pozarządowymi, ✓ prowadzenie działalności kulturalnej w tym współdziałanie w organizowaniu przedsięwzięć mających na celu rozwój przemysłów kreatywnych w Stoku, gminie Ostrów Mazowiecka, powiecie ostrowskim, województwie mazowieckim, ✓ prowadzenie akcji propagujących rozwój współpracy polsko-zagranicznej we wszystkich obszarach działalności społecznej i kulturalnej, ✓ współpracę i wzajemną pomoc, wymiana doświadczeń pomiędzy firmami, ✓ prowadzenie działalności dobroczynnej poprzez organizowanie pomocy, zbiórek i celem popierania rozwoju państw będących w zakresie działalności Fundacji, ✓ organizowanie i prowadzenie działalności szkoleniowej, w tym różnych form kształcenia ustawicznego osób starszych poprzez Uniwersytet III wieku, ✓ współdziałanie z sejmem, senatem i administracją rządową, ✓ wydawanie publikacji książkowych i innych materiałów dotyczących zagadnień należących do celów Fundacji, a także ich rozpowszechnianie, zarówno w formie sprzedaży, jak i w drodze bezpłatnej dystrybucji, ✓ organizację: szkoleń, wystaw, targów, konferencji, seminariów, misji handlowych, gospodarczych i inwestycyjnych, innych wydarzeń o charakterze promocyjnym.
14	Fundacja LEPSIE JUTRO	Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ współpracę i wspieranie placówek i osób fizycznych niosących pomoc zwierzętom bezdomnym, skrzywdzonym i porzuconym (schronisk), znajdowanie zwierzętom nowych domów, ✓ działania zmierzające do ograniczenia populacji zwierząt niechcianych, szczególnie realizowanie programu sterylizacji i kastracji; ✓ zbieranie środków finansowych i rzeczowych na potrzeby Fundacji; pozyskiwanie, rozdzielanie funduszy, darów materialnych i niematerialnych, ✓ organizowanie akcji propagandowych i edukacyjnych służących budowaniu społecznej świadomości o prawach zwierząt, przyczynach bezdomności, sposobach rozwiązywania tego problemu, korzyściach płynących z zabiegów sterylizacji i kastracji, ✓ współpracę z instytucjami państwowymi, samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi których celem jest niesienie pomocy zwierzętom bezdomnym i skrzywdzonym, oraz innymi organizacjami, współpraca z którymi może przyczynić się do realizacji celów statutowych Fundacji; ✓ zwalczanie przejawów znęcania się nad zwierzętami, w szczególności poprzez podejmowanie interwencji w obronie praw zwierząt, składanie zawiadomień o popełnionych przestępstwach, występowanie w sądach oraz przed innymi władzami i organami w sprawach z zakresu ochrony praw zwierząt, współdziałanie z właściwymi organami w sprawach w wykrywaniu i zwalczaniu przestępstw i wykroczeń wymierzonych w prawa zwierząt, ✓ pro zwierzęcy lobbying,

		✓ współpracę z policją i strażą miejską, ✓ pozyskiwanie dotacji z Unii Europejskiej oraz Urzędów Miast i Gmin, ✓ prowadzenie zajęć terapeutycznych z udziałem zdrowych zwierząt dla dzieci i dorosłych, z problemami emocjonalnymi, ✓ promocję i reklamę działań związanych z celami Fundacji.
15	Fundacja KRESOWIA	Fundacja realizuje swoje cele statutowe poprzez: ✓ organizowanie dni kultury polskiej za granicą, a także promowanie polskiej kultury oraz jej twórców zagranicą, ✓ organizowanie i finansowanie kolonii i wycieczek dla dzieci i młodzieży, ✓ przygotowywanie projektów rozwijających kulturę i sztukę, ✓ organizowanie konferencji, kongresów, targów, szkoleń, kursów, prezentacji, prelekcji, warsztatów naukowych, ćwiczeń i wykładów, ✓ współpracę z organami administracji państwowej i samorządowej, a także organizacjami społecznymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w celu upowszechniania celów statutowych Fundacji, ✓ organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, ✓ upowszechnianie celów Fundacji w internecie, w środkach masowego przekazu, w formie audycji telewizyjnych lub radiowych, artykułów prasowych oraz reportaży, wywiadów w prasie, radio i telewizji, ✓ wydawanie książek, gazet, czasopism, broszur, ulotek, atlasów, map i wykresów w jakiegokolwiek formie, ✓ prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań architektonicznych oraz badań archeologicznych przy zabytkach.
16	Fundacja AKTYWACJA	Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ edukację w zakresie kultury fizycznej, profilaktyki prozdrowotnej i rozwoju sportowego, pobudzanie aktywności i zdolności sportowych dzieci i młodzieży oraz osób starszych, ✓ organizowanie lub współorganizowanie i finansowanie różnych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży, ✓ świadczenie usług doradczych dla małych i średnich przedsiębiorstw, bezrobotnych, osób rozpoczynających działalność gospodarczą lub też innych podmiotów, celem działania na rzecz rozwoju gospodarczego, ✓ przygotowywanie i realizację programów i projektów finansowanych ze środków pomocowych krajowych i zagranicznych, w tym Unii Europejskiej, ✓ organizowanie i prowadzenie przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, promocyjnym, doradczym i szkoleniowym, w szczególności szkoleń, seminariów, konferencji, pokazów oraz warsztatów, ✓ organizowanie wycieczek, konkursów, festiwali, zawodów i zajęć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym oraz imprez sportowo-rekreacyjnych, ✓ działalność wydawniczą, popularyzatorską i wychowawczą w zakresie realizacji celów Statutowych, ✓ organizowanie zbiorów pieniężnych i rzeczowych, ✓ popieranie inicjatyw i podejmowanie działań służących wychowaniu, wszechstronnemu rozwojowi i edukacji dzieci i młodzieży, ✓ działania wyrównujące szanse osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, ✓ organizowanie, współdziałanie oraz popieranie rozwoju kształcenia zawodowego oraz inspirowanie i organizowanie doksztalcania zawodowego, ✓ prowadzenie edukacji związanej z ekologią, ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.
17	Fundacja A-D	Celami Fundacji są: ✓ Działalność na rzecz osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, ✓ przeciwdziałanie patologiom społecznym, ✓ profilaktyka uzależnień, ✓ działania na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej lub zdrowotnej oraz zagrożonych zaistnieniem takiej sytuacji.

		Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ finansowanie działań i projektów służących realizacji celów Statutu, ✓ prowadzenie działań zmierzających do gromadzenia środków finansowanych poprzez zbiórki pieniędzy, darowizny, imprezy charytatywne, ✓ pomoc rzeczową i/lub finansową osobom potrzebującym w zakresie realizacji celów Statutu, ✓ prowadzenie szkoleń, poradnictwa specjalistycznego, doradztwa, ✓ pomoc w trudnych sytuacjach życiowych, ✓ prowadzenie stacjonarnych i niestacjonarnych placówek pomocowych, wspierających i szkoleniowych, ✓ organizowanie wypoczynku, wycieczek, turnusów rehabilitacyjnych i zgrupowań sportowych, imprez kulturalnych, integracyjnych, edukacyjnych, charytatywnych, ✓ pobudzanie aktywności i zdolności sportowych dzieci. Młodzieży i dorosłych, ✓ organizowanie kampanii społecznych, ✓ promocję i pomoc dla organizacji, przedsiębiorców i instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości i wiedzy ekonomicznej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, ✓ prowadzenie działalności wydawniczej.
18	Fundacja DZIEŃ DOBRY	Fundacja została powołana w celu: ✓ prowadzenia działalności ukierunkowanej na potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych oraz tworzenie im równych szans na drodze do ich rozwoju, w tym pomocy w zatrudnieniu i rehabilitacji społeczno-zawodowej, szkoleniach i poradach, organizacji i aktywności sportowej, kulturalnej i społecznej, ✓ zapobiegania chorobom, ochrony stanu zdrowia, promowania zdrowego stylu życia, ✓ promocji i organizacji wolontariatu. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ świadczenie bezpośredniej i pośredniej pomocy finansowej, rzeczowej, informacyjnej, organizacyjnej, oświatowej, kulturalnej na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych, ✓ organizowanie i finansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego na potrzeby osób niepełnosprawnych, ✓ organizowanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w fundacji i podległych jej biurach.
19	Fundacja AMF Nasza Droga	Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ zorganizowanie, wyposażenie i prowadzenie specjalistycznych placówek medycznych zajmujących się diagnostyką i leczeniem osteoporozy, alergii i pneumonologii, ✓ promocję, popularyzację i finansowanie powszechnie uznawanych za najskuteczniejsze metod leczenia osteoporozy, alergii i pneumonologii, ✓ organizowanie i finansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu medycznego, ✓ pomoc finansową i rzeczową dzieciom niepełnosprawnym, ✓ organizowanie i finansowanie wycieczek i kolonii dla dzieci niepełnosprawnych oraz imprez promujących rozwój kulturalny dzieci i młodzieży, ✓ organizacyjne i finansowe wspieranie kształcenia i rozwoju młodzieży wybitnie utalentowanej.
20	Fundacja „Wspólna Przedsiębiorczość”	Celami Fundacji są: ✓ inicjowanie i wspieranie nowatorskich rozwiązań w różnorodnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego, a szczególnie w zakresie wdrażania nowoczesnych rozwiązań z zakresu przedsiębiorczości, ✓ propagowanie wykorzystania nowoczesnych technologii w ogólnie pojętej przedsiębiorczości, ✓ popularyzacja idei współpracy pomiędzy firmami reprezentującymi różne branże,

		✓ działalność na rzecz organizacji, których celami statutowymi jest m.in.: działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, dobroczynności, najlepszych technik prowadzenia działalności, ✓ integracja sfery nauki i biznesu, ✓ promocja wiedzy o przedsiębiorczości, ✓ promocja aktywności gospodarczej w Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami, a w szczególności w krajach sąsiadujących i Unii Europejskiej.
21	Fundacja Rolniczej Różnorodności Biologicznej Agri-natura	Celami Fundacji są działania na rzecz: ✓ zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, ✓ ochrony i pomnażania zasobów genetycznych oraz rolniczej różnorodności biologicznej, ✓ rozwoju ekologicznych i biodynamicznych metod produkcji rolnej, ✓ rozwoju lokalnego przetwórstwa i produktu tradycyjnego pochodzącego z rolnictwa ekologicznego, biodynamicznego i agrobioróżnorodności, ✓ ochrony i promocji zdrowia mieszkańców wsi, ✓ aktywizacji społecznej, gospodarczej i dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, ✓ ochrony praw i interesów konsumentów wśród mieszkańców wsi, ✓ powołania Centrum Rolniczej Różnorodności Biologicznej i Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Wiejskich, ✓ prowadzenia i wspierania różnych form edukacji ekologicznej (formalnej i nieformalnej), aktywności i aktywizacji dzieci, młodzieży i dorosłych w tym seniorów, ✓ promowania i organizacji wolontariatu.
22	Fundacja „Patrzę w przyszłość”	Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ działanie na rzecz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz poszerzanie ich wiedzy i umiejętności z zakresu nauki, kultury, edukacji, sportu i rekreacji, ✓ działanie na rzecz zapewnienia dzieciom i młodzieży równych szans edukacyjnych, ✓ kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przynależności społecznej do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej, ✓ zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup szczególnego ryzyka, ✓ działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, ✓ promocja i organizacja wolontariatu.
23	Fundacja Dzieło Boskiego Oblicza Jezusa	Fundacja została powołana w celu wspierania Kościoła Rzymsko-Katolickiego w prowadzeniu działalności formacyjno-religijnej, w szczególności w zakresie krzewienia kultu Boskiego Oblicza Pana Jezusa Zmartwychwstałego. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: ✓ finansowanie przedsięwzięć w zakresie działalności wydawniczej, fotograficznej, fonograficznej, filmowej i multimedialnej związanych z celem Statutowym, ✓ bieżące finansowanie wydatków poniesionych na prowadzenie tematycznej strony internetowej www.boskieoblicze.org, ✓ organizowanie konferencji, spotkań i wystaw związanych z celem statutowym, ✓ udzielanie materialnego wsparcia kapłanom i osobom życia konsekrowanego na pokrycie wydatków związanych ze sprawowaniem kultu religijnego, ✓ gromadzenie, przetwarzanie, archiwizację i udostępnianie informacji dotyczących realizacji celu statutowego, ✓ współpracy i współdziałanie z osobami prawnymi Kościoła Rzymsko-Katolickiego, organami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego oraz krajowymi i zagranicznymi osobami, ✓ prowadzenie każdej innej działalności nie zakazanej przez prawo, a zgodnej z celem statutowym.
24	Fundacja Dobrej Rady	Celem głównym działalności fundacji jest pomoc psychologiczna i duchowa oraz psychoedukacja, szerzenie wiedzy z zakresu psychologii i pedagogiki klasycznej.

		Celami fundacji są ponadto: ✓ podejmowanie inicjatyw edukacyjnych i badawczych w zakresie psychologii, ✓ upowszechnianie wiedzy z zakresu psychologii i duchowości, ✓ poradnictwo indywidualne i rodzinne, ✓ działalność na rzecz dzieci i młodzieży w tym organizacja wypoczynku, ✓ działalność kulturalna i naukowa, ✓ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, ✓ promowanie zasad zdrowego żywienia, ✓ ochrona zdrowia i pomoc społeczna, - wspieranie lokalnych i ogólnokrajowych akcji na rzecz rodziny, ✓ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, ✓ pomoc osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku, ✓ profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, ✓ promocja i organizacja wolontariatu, ✓ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, ✓ wsparcie w rozwoju duchowym, ✓ działalności charytatywnej.
25	Fundacja Kreatorzy Marzeń w Ostrowi Mazowieckiej	Do celów statutowych fundacji należy działalność na rzecz i w zakresie: ✓ Upowszechniania oraz rozwoju kultury i sztuki, ✓ Aktywizacji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju oraz popularyzacji kultury i sztuki z uwzględnieniem środowisk amatorskich oraz profesjonalnych twórców kultury i sztuki, a także osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ✓ Inspirowania, animowania i wspierania aktywności kulturalnej społeczności lokalnej, ✓ Popularyzowania wiedzy z dziedziny edukacji, kultury i sztuki, ✓ Podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej, kulturowej oraz krzewienie postaw patriotycznych, ✓ Ochrony dóbr dziedzictwa kulturowego, ✓ Kreowania i promowania pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku Ostrowi Mazowieckiej i ziemi ostrowskiej, ✓ Promocji kultury, sztuki i dorobku kulturalnego, ✓ Wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy osobami oraz instytucjami działającymi na rzecz rozwoju kultury, ✓ Aktywnego oraz twórczego wypoczynku dzieci i młodzieży, ✓ Organizację wypoczynku oraz zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych i innych dla dzieci i młodzieży z rodzin o trudnej sytuacji materialnej bądź życiowej, ✓ Wspieranie nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, ✓ Wspierania działalności edukacyjnej, badawczo-rozwojowej i szkoleniowej, ✓ Pielęgnowania polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości wspólnego dziedzictwa kultury chrześcijańskiej, ✓ Wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, ✓ Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, ✓ Pomocy polonii polakom za granicą, ✓ Promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą, ✓ Wspomagania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych, ✓ Działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, ✓ Działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, ✓ Wspierania mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, ✓ Ochrony i promocja zdrowia, ✓ Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, ✓ Turystyki i krajoznawstwa, ✓ Wyszukiwanie, wspieranie i kształtowanie liderów społecznych, politycznych i gospodarczych, ✓ Pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,

		✓ Pomocy psychologicznej, pedagogicznej i materialnej osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej, ✓ Wspierania rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa oraz upowszechniania i ochrony praw dziecka, ✓ Promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, ✓ Przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ✓ Promowania stylu życia, w którym łączy się cele osobiste i zawodowe z zaangażowaniem drugiego człowieka, ✓ Działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, ✓ Wspierania osób niepełnosprawnych, ✓ Integracji społecznej cudzoziemców, ✓ Pomocy charytatywnej, ✓ Pogłębiania integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, promocji i organizacji wolontariatu, ✓ Wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwój przedsiębiorczości, ✓ Wzmacniania pozycji sektora organizacji pozarządowych w życiu publicznym, ✓ Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku wraz z jednostkami samorządu terytorialnego
26	Fundacja Za Jeden Uśmiech w Ostrowi Mazowieckiej	Prowadzenie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego w zakresie ochrony i promocji zdrowia, w szczególności poprzez wspieranie samodzielnego publicznego zespołu zakładów opieki zdrowotnej w Ostrowi mazowieckiej), pomnażanie wyposażenia w sprzęt i urządzenia medyczne SPZZOZ, wspieranie szkoleń doskonalących umiejętności medyczne pracowników SPZZOZ, wspieranie finansowe i organizacyjne SPZZOZ, kształtowanie postaw prozdrowotnych mieszkańców powiatu ostrowskiego, wspieranie rozwoju profilaktyki, lecznictwa i rehabilitacji medycznej mieszkańców powiatu ostrowskiego.
JEDNOSTKI TERENOWE		
27	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych	Celem związku jest: ✓ pogłębianie wśród członków uczuć socjalistycznego patriotyzmu, wierności ludowej Ojczyźnie oraz wychowywanie ich w duchu międzynarodowej solidarności z ludźmi innych narodów, walczącymi o pokój, demokrację i społeczne wyzwolenie, ✓ współdziałanie z politycznymi i społecznymi organizacjami Frontu Jedności Narodu oraz instytucjami Państwowymi w dziele budowy socjalistycznej Polski, wzmacniania jej obronności i pozycji na forum międzynarodowym, ✓ popularyzowanie postępowych i patriotycznych tradycji walk narodowo-wyzwoleńczych, zbieranie materiałów dotyczących historii walk o wolność i demokrację, ochrona pamiątek i miejsc związanych z walką i męczeństwem Narodu, ✓ roztaczanie opieki nad członkami Związku i ich rodzinami oraz nad rodzinami zmarłych członków Związku, rodzinami poległych i pomordowanych bojowników o wolność i demokrację. Związek realizuje swoje cele m.in. poprzez: ✓ prowadzenie działalności propagującej problematykę i zadania Związku za pośrednictwem środków masowego przekazu, np. prasa, telewizja, film, wydawnictwa, ✓ odbywanie zebrań członkowskich.
28	Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Ostrowi Mazowieckiej	Celem działalności Oddziału Terenowego Towarzystwa jest rozwój oświaty zdrowotnej, kształtowanie właściwych postaw i zachowań zdrowotnych ogółu społeczeństwa oraz uczenie odpowiedzialności za zdrowie własne i swoich najbliższych. Oddział realizuje swoje cele poprzez m.in.: ✓ nawiązywanie współpracy ze służbą zdrowia, zakładami oświaty i wychowania oraz innymi organizacjami,

		✓ organizowanie porad, sympozjów, konferencji, ✓ opracowywanie i wydawanie materiałów oświatowo-zdrowotnych, poradników metodycznych, ✓ wypracowanie metod i form pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie wychowania seksualnego i przygotowania do odpowiedzialnego rodzicielstwa, ✓ wspieranie finansowe osób i instytucji prowadzących działalność na rzecz oświaty zdrowotnej
29	Federacja Młodych Socjaldemokratów Koło Powiatowe Ostrow Mazowiecka	Celami są: ✓ propagowanie wśród młodzieży idei socjaldemokratycznych, wolności, równości i sprawiedliwości społecznej, ✓ działanie na rzecz zwiększenia udziału ludzi młodych w życiu publicznym, ✓ inspirowanie młodych do podejmowania działalności gospodarczej i promocja przedsiębiorczości, ✓ ułatwianie młodym kontaktów z instytucjami i organizacjami międzynarodowymi, ✓ promocja kultury, tworzona przez młodych ludzi i do nich adresowana, ✓ ochrona praw człowieka, ✓ propagowanie idei samorządności wśród ludzi młodych, ✓ promocja ekologii i ochrony środowiska, ✓ promocja kultury fizycznej, sportu i turystyki.
30	Oddział Regionalny Olimpiad Specjalnych Polska-Mazowsze Sekcja Olimpiad Specjalnych Nurek	Celami sekcji są: ✓ realizacja misji, celów i głównych założeń Programu Olimpiad Specjalnych Polska, ✓ Popularyzacja i uczestnictwo Zawodników oraz ich Rodzin w Ruchu Olimpiad Specjalnych. Rozwój i organizacja sportu, rekreacji, doskonalenie sprawności zarówno fizycznej jak i psychicznej dzieci oraz dorosłych z upośledzeniem umysłowym. ✓ oddziaływanie i pogłębianie świadomości społecznej szeroko pojętego poszanowania osób z upośledzeniem umysłowym oraz ich integracji ze społeczeństwem. ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych, rekreacyjnych i turystycznych.
31	Oddział Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых w Ostrowi Mazowieckiej	Celem oddziału jest: ✓ Zrzeszanie hodowców gołębi pocztowych ✓ racjonalny rozwój hodowli gołębia pocztowego ✓ upowszechnianie i propagowanie w społeczeństwie hodowli ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem gołębi pocztowych. ✓ organizowanie lotów i wystaw w ramach sportu i rekreacji ✓ prowadzenie działalności wychowawczej wśród członków związku i jego sympatyków. ✓ rozszerzanie w społeczeństwie wiedzy o przyrodzie i życiu ptaków ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w rywalizacji sportowej.
32	Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – Zarząd Koła	Celem związku jest: ✓ dobro Rzeczypospolitej Polskiej, umacnianie jej suwerenności i integralności oraz demokratycznego ustroju, ✓ obrona pamięci, prawdy historycznej i godności armii krajowej i polskiego państwa podziemnego oraz innych formacji funkcjonujących w strukturze polskiego państwa podziemnego, walczących o niepodległość w okresie wojennym i powojennym, ✓ badanie, utrwalanie i rozpowszechnianie historii, tradycji i dziedzictwa ideowego - etosu armii krajowej i polskiego państwa podziemnego, ✓ utrzymywanie koleżeńskości między żołnierzami armii krajowej i działaczami polskiego państwa podziemnego na całym świecie oraz ich rodzinami, ✓ inicjowanie organizowania opieki medycznej i socjalnej oraz pomocy koleżeńskości dla byłych żołnierzy armii krajowej i ich rodzin.

33	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Powiatowy	Celem Stowarzyszenia jest: ✓ działanie na rzecz poprawy sytuacji prawnej, ekonomicznej i zdrowotnej osób chorych na choroby cywilizacyjne, przewlekłe, w tym cukrzycę; ✓ inspirowanie zmian w systemie prawnym, mających na celu ułatwienie chorym dostępu do leczenia i rehabilitacji działanie na rzecz promocji zdrowia i przeciwdziałania uzależnieniom; ✓ reprezentowanie interesów członków stowarzyszenia i osób chorych na choroby cywilizacyjne, przewlekłe, w tym cukrzycę wobec władz państwowych i samorządowych; ✓ wspieranie rozwoju edukacji diabetologicznej wśród chorych, osób zagrożonych cukrzycą, jak i całego społeczeństwa; ✓ wspieranie prowadzenia badań oraz prac rozwojowych w zakresie diabetologii i o tematyce powiązanej; ✓ udzielanie różnorodnej pomocy, w tym pomocy społecznej diabetykom i rodzicom nieletnich diabetyków; ✓ działanie na rzecz integracji środowiska diabetyków; Działanie na rzecz: ✓ niepełnosprawnych, innych osób społecznie wykluczonych; ✓ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; ✓ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; ✓ integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; działalności charytatywnej; ✓ podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; ✓ mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; ✓ ochrony i promocji zdrowia; ✓ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; ✓ równych praw kobiet i mężczyzn; ✓ osób w wieku emerytalnym; ✓ działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej; ✓ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; ✓ nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; wypoczynku dzieci i młodzieży; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; ✓ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej; ✓ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; ✓ turystyki i krajoznawstwa porządku i bezpieczeństwa publicznego; ✓ obronności państwa i działalności sił zbrojnych Rzeczypospolitej polskiej; ✓ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; ✓ ratownictwa i ochrony ludności; ✓ pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą; ✓ upowszechniania i ochrony praw konsumentów; integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; ✓ pomocy polonii i polakom za granicą; ✓ działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych; promocji Rzeczypospolitej polskiej za granicą; ✓ rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; ✓ przeciwdziałania uzależnieniom, w tym problemom alkoholowym i patologiom społecznym
34	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	Celem Towarzystwa jest: ✓ organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży ✓ przekazywanie żywności z Banku Żywności osobom potrzebującym

		✓ przekazywanie odzieży, obuwia itp. osobom potrzebującym ✓ akcje Bożonarodzeniowe, Wielkanocne, z okazji Dnia Dziecka ✓ poradnictwo „Rzecznika Praw Dziecka TPD” ✓ organizacja szkoleń dla wolontariuszy, opiekunów kolonii kierowników wycieczek, BHP.
35	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych Koło w Ostrowi Mazowieckiej	Celem Stowarzyszenia jest: ✓ zrzeszanie emerytów i rencistów, byłych funkcjonariuszy i żołnierzy resortu spraw wewnętrznych oraz wdów (wdowców) po nich, dla poprawy warunków socjalno-bytowych oraz organizowania ich uczestniczenia w życiu społecznym i publicznym swego środowiska, lokalnej społeczności i kraju; ✓ organizowanie życia kulturalnego, wypoczynku i rekreacji dla swych członków i całego środowiska emerytów i rencistów resortu spraw wewnętrznych. ✓ aktywne oddziaływanie w kierunku kształtowania patriotyzmu, wierności Ojczyźnie i Narodowi oraz właściwej postawy obywatelskiej i etyczno-moralnej, a także pielęgnowanie pozytywnych doświadczeń historii i tradycji zawodowych w środowisku byłych funkcjonariuszy i żołnierzy resortu spraw wewnętrznych oraz ich rodzin; ✓ ochrona interesów członków Stowarzyszenia w zakresie przysługujących im z tytułu poprzedniej służby lub pracy, uprawnień socjalno-bytowych, zdrowotnych i kulturalnych oraz sprawowanie w tym zakresie kontroli społecznej; ✓ reprezentowanie interesów emerytów i rencistów wobec organów władzy i administracji państwowej, w tym także wobec Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz kierownictwa nadzorowanych przez niego jednostek administracyjnych, jak również wobec samorządów terytorialnych i innych organizacji; ✓ Stowarzyszenie prowadzi działalność w sferze zadań publicznych, w szczególności w zakresie: ✓ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; ✓ działalności charytatywnej; ✓ podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; ✓ ochrony i promocji zdrowia; ✓ działania na rzecz osób niepełnosprawnych; ✓ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; ✓ nauki, edukacji, oświaty i wychowania; ✓ krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży; ✓ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji; ✓ upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa; • działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.
STOWARZYSZENIA REJESTROWE		
36	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ISKIERKA w Ostrowi Mazowieckiej	Celami stowarzyszenia jest dążenie do aktywizacji osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym w szczególności poprzez: ✓ wykorzystanie potencjału osób niepełnosprawnych w pełnieniu przez nich ról społecznych. ✓ przeciwdziałanie wykluczaniu osób niepełnosprawnych z życia społecznego i zawodowego. ✓ zmianę negatywnych postaw i uprzedzeń wobec osób niepełnosprawnych. ✓ upowszechnienie dobrej i sprawdzonej praktyki w zakresie rehabilitacji zawodowej strona 3 z 546 i społecznej osób niepełnosprawnych. ✓ upowszechnienie praw osób niepełnosprawnych, poszkodowanych w wypadkach drogowych, w dziedzinie pracy, nauki, rehabilitacji, pomocy udzielanej przez państwo i inne organizacje pozarządowe. ✓ popieranie, organizowanie i inicjowanie działań w zakresie rehabilitacji leczniczej, społecznej i sportowej osób niepełnosprawnych.

		✓ promowanie sportu wśród osób niepełnosprawnych ze szczególnym naciskiem na organizowanie obozów i imprez sportowo-rekreacyjno-kulturalnych.
37	Towarzystwo Rozwoju Ziemi Andrzejewskiej w Andrzejewie	Cele: ✓ wspieranie rozwoju gminy Andrzejewo i jej promocja; ✓ działalność społeczna i charytatywna; ✓ działalność na rzecz podtrzymywania tradycji regionalnych, pielęgnowania oraz rozwoju świadomości kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem wkładu w rozwój twórczości ludowej na terenie gminy Andrzejewo; ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Andrzejewo pozostających bez pracy lub zagrożonych utratą pracy oraz różnicowania form zatrudnienia na terenie gminy; ✓ wspomaganie i promowanie inicjatyw naukowych i oświatowych na terenie działalności gminy; ✓ pogłębianie integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między gminą Andrzejewo oraz partnerskimi jednostkami samorządowymi unii europejskiej; ✓ działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego; ✓ wspieranie i promocja kultury fizycznej i sportu; ✓ wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz budowy i rozbudowy infrastruktury na terenie gminy; ✓ społeczna opieka nad zabytkami oraz pomnikami przyrody i kultury; ✓ podnoszenie aktywności turystycznej regionu.
38	Stowarzyszenie Nasza Szansa	Cele: ✓ działalność społeczna służąca dobru narodu i państwa Polskiego oraz kształtowanie życia społecznego w oparciu o społeczne nauczanie Jana Pawła II ✓ działanie na rzecz kultury, oświaty i rozwoju środowiska lokalnego. ✓ edukacja dzieci, młodzieży i osób dorosłych. ✓ wspieranie grup dzieci i młodzieży, które m. In, z racji statusu materialnego, wzrastania w rodzinie problemowej bądź w patologicznym środowisku są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem. ✓ zapobieganie zachowaniom nieakceptowanym społecznie i szkodliwym dla zdrowia (w szczególności uzależnieniom i przemocy) oraz promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, ✓ promowanie wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych postaw społecznego zaangażowania, zainteresowania ważnymi kwestiami społecznymi, aktywnego współtworzenia środowiska, w którym żyją. ✓ doskonalenie profesjonalnych umiejętności osób zajmujących się edukacją, wychowaniem i pomaganiem. ✓ prowadzenie i wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i dorosłych. ✓ podejmowanie i wspieranie wszelkiego rodzaju inicjatyw mających na celu poprawę stanu środowiska oraz propagowanie świadomości ekologicznej. ✓ prowadzenie działalności sportowej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, upowszechnianie zdrowego stylu życia oraz czynnego wypoczynku. ✓ wspieranie i rozwijanie zainteresowań młodzieży szkolnej.
39	Ostrowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Bezpieczeństwa Miasta i Powiatu	Cele: ✓ popularyzacja idei oraz działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa powszechnego, ✓ przybliżanie standardów oraz zasad zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ✓ prowadzenie wzrostu aktywności obywatelskiej w procesie zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ✓ działanie na rzecz zbliżenia do społeczeństwa instytucji powołanych do zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ✓ włączanie młodzieży oraz organizacji młodzieżowych do działania na rzecz bezpieczeństwa powszechnego,

		✓ kształtowanie postaw i stosunków społecznych w oparciu o fundamentalne normy moralne
40	Ostrowskie Towarzystwo Inicjatyw Kulturalno-Oświatowych OTIKO w Ostrowi Mazowieckiej	Celem stowarzyszenia jest realizacja wszelkich inicjatyw z zakresu: ✓ podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej ✓ działalności wspomagającej rozwój społeczności regionu ✓ nauki, edukacji, oświaty i wychowania ✓ krajoznawstwa oraz wypoczynku ✓ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji ✓ upowszechnienia kultury fizycznej i sportu 7. Działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami ✓ promocji i organizacji wolontariatu ✓ kształtowanie świadomości ekologicznej ✓ ochrony i promocji zdrowia oraz propagowania ćwiczeń zdrowotnych ✓ wspierania dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka ✓ prowadzenia profilaktyki społecznej w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej - uzależnień, przestępczości, demoralizacji itp. ✓ rozwijanie uzdolnień artystycznych w zakresie teatru, tańca, muzyki, sztuki i filmu.
41	Koło Wychowanków Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Ostrowi Mazowieckiej	Celami stowarzyszenia są: ✓ utrzymanie więzi koleżeńskich między członkami koła, profesorami i wychowankami szkoły, oraz utrzymanie więzi ze szkołą, ✓ współdziałanie z liceum ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Ostrowi Mazowieckiej oraz udzielanie wszechstronnej opieki i pomocy szkole, kształtowanie postaw młodzieży, wpajanie i rozwijanie patriotyzmu, szacunku dla wiedzy, pracy i prawdy, ✓ upowszechnianie osiągnięć edukacyjnych szkoły, ✓ gromadzenie materiałów historycznych związanych z działalnością szkoły, jej profesorów i wychowanków oraz koła, ✓ zachowanie pamięci o profesorach i wychowankach, ✓ prowadzenie ewidencji i statystyki dotyczącej wychowanków dawnych szkół (szkoły), z uwzględnieniem ich specjalności zawodowej oraz ważnych społecznie osiągnięć, ✓ organizowanie zjazdów wychowanków szkoły oraz zbieranie pamiątek związanych z działalnością szkoły, 8. Współpraca z instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi, których cele działania są zbliżone do celów koła, ✓ współpraca z towarzystwem miłośników ziemi ostrowskiej, ✓ popularyzowanie i propagowanie Ostrowi Mazowieckiej oraz powiatu ostrowskiego.
42	Ostrowskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich <i>Rodzina</i>	Celem jest: ✓ poprzez osobistą abstynencję od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, dawanie dobrego przykładu innym i tworzenie w społeczeństwie wzorów zdrowego stylu życia, ✓ działania na rzecz rozwoju społeczeństwa, pomoc ludziom uzależnionym i wykluczonym społecznie w odzyskiwaniu właściwej postawy w środowisku, ✓ promocja i organizacja wolontariatu, ✓ tworzenie i promocja programów mających na celu pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób (w tym uzależnionych), ✓ organizacja zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych oraz organizacja letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin wieloproblemowych i dysfunkcyjnych, ✓ działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, promocje zatrudnienia i aktywizacje zawodową wśród osób pozostających bez pracy lub osób zagrożonych jej utratą - Działalność związana z rozwojem świadomości społecznej, przeciwdziałaniem patologiom społecznym i wykluczeniu,

		✓ podtrzymywanie tradycji narodowej, kulturowej i obywatelskiej oraz działania na rzecz integracji europejskiej, ✓ działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. Cele realizuje poprzez: ✓ monitorowanie i oceną stanu zdrowia społeczeństwa, zagrożeń zdrowia oraz jakości życia związanej ze zdrowiem społeczeństwa ✓ edukację zdrowotną dostosowaną do potrzeb różnych grup społeczeństwa, w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych ✓ promocje zdrowia ✓ profilaktykę chorób ✓ działania w celu rozpoznawania, eliminowania lub ograniczania zagrożeń i szkód dla zdrowia fizycznego i psychicznego w środowisku zamieszkania, nauki, pracy, i rekreacji ✓ analizę adekwatności i efektywności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej w odniesieniu do rozpoznanych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa -inicjowanie i prowadzenie badań naukowych oraz współpracy międzynarodowej w zakresie zdrowia publicznego ciąg dalszy celu działania w statucie.
43	Stowarzyszenie Ostrowska Inicjatywa	Cele: ✓ rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi miasta i powiatu ostrow mazowiecka, ✓ upowszechnianie problematyki związanej z integracją europejską, ✓ wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, ✓ przeciwdziałanie bezrobociu, ✓ podejmowanie inicjatyw zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego, ✓ wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, ✓ przeciwdziałanie patologiom społecznym, ✓ wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ✓ wspieranie działań na rzecz rozwoju fizycznego młodzieży.
44	Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski Podaruj Uśmiech w Ostrowi Mazowieckiej	Celem stowarzyszenia są działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Cele realizowane są poprzez m.in.: ✓ wspieranie rodzin w trudnych sytuacjach związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego, ✓ angażowanie osób niepełnosprawnych, ich rodzin do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym, ✓ występowanie w obronie praw osób niepełnosprawnych, ✓ prowadzenie na zlecenie oraz ze środków własnych różnorodnych usług np. tworzenie i prowadzenie placówek dziennego pobytu o wielospecjalistycznych, kompleksowych programach rehabilitacyjnych, edukacyjnych, terapeutycznych i rozwijających dla dzieci, młodzieży i dorosłych, ✓ tworzenie warunków do włączania osób niepełnosprawnych w tok normalnego życia społecznego, ✓ występowanie z wnioskami o uregulowania prawne w zakresie niezbędnych form pomocy dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych fizycznie i intelektualnie, ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej dla rodziców.
45	Powiatowa Organizacja Turystyczna w Ostrowi Mazowieckiej	Cele: ✓ kreowanie i upowszechnianie wizerunku powiatu jako regionu atrakcyjnego turystycznie w kraju i za granicą; ✓ integracja środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem turystycznym powiatu; -zwiększenie liczby turystów odwiedzających powiat; ✓ wzrost wpływów z turystyki; ✓ poprawa infrastruktury turystycznej; ✓ stworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem "It"; ✓ inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej;

		✓ stworzenie platformy współpracy podmiotów gospodarczych turystyki z władzami regionalnymi i krajowymi; ✓ wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości; -wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych; ✓ krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży; -prowadzenie działalności wydawniczej.
46	Ostrowska Izba Gospodarcza w Ostrowi Mazowieckiej	Celem izby jest przyczynienie się do tworzenia warunków rozwoju życia gospodarczego i wspierania inicjatyw gospodarczych członków, w szczególności tworzenie infrastruktury dla rolnictwa, reprezentowanie interesów zrzeszonych w niej podmiotów, kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej, doskonalenie form rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym, działalność gospodarczą oraz współdziałanie z innymi jednostkami gospodarczymi w kraju i zagranicą.
47	Nieśmiertelny Klub Motocyklowy <i>QUE PASA?!</i> w Kalinowie	Cele: ✓ rozwijanie działalności turystycznej i technicznej wśród osób interesujących się motocyklami ✓ rozwijanie działalności wychowawczej polegającej na kierunkowaniu zainteresowań członków i sympatyków stowarzyszenia oraz osób niezrzeszonych ✓ współpraca z organizacjami istniejącymi w Polsce i za granicą mającymi te same cele.
48	Społeczny Komitet Rozwoju Gminy Szulborze Wielkie	Celem jest reprezentowanie komitetu na zewnątrz należy do zarządu. Do ważności oświadczenia woli w zleceniu praw i obowiązków majątkowych wymagane są podpisy przewodniczącego oraz osoby prowadzącej finanse stowarzyszenia. Cele są realizowane poprzez: ✓ inicjowanie, wspieranie i koordynowanie działań związanych z kompleksowym rozwojem gospodarczym, kulturalnym i społecznym Gminy Szulborze Wielkie, ✓ współdziałanie z organami administracji państwowej, samorządowej, zakładami pracy, instytucjami, osobami fizycznymi, ✓ gromadzenie środków materialnych i gospodarowanie nimi zgodnie z przepisami, ✓ w zakresie realizacji zadań statutowych podejmowanie innych czynności zgodnie z celem Statutu.
49	Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Ostrowski	Cele stowarzyszenia to: ✓ tworzenie warunków dla społecznego frontu przeciwdziałania przestępczości i patologii oraz budowanie programów profilaktycznych, ✓ wytworzenie wśród społeczeństwa powiatu ostrowskiego poczucia bezpieczeństwa, ✓ tworzenie stanu bezpieczeństwa zachęcającego do prowadzenia działalności gospodarczej, ✓ kształtowanie świadomości prawnej i wiktymologicznej społeczeństwa, ✓ pobudzanie inicjatyw społecznych w kierunku działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, ✓ zaangażowanie wszelkich możliwych podmiotów w partnerską współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie realizacji programów zapobiegawczych, ✓ prowadzenie badań środowiskowych wskazujących na potrzebę i zasadność podjęcia działań programowych, poprzez: analizę dynamiki przestępczości, geografii czasowo - przestrzennej zdarzeń, rozpoznania czynników warunkujących stopień zagrożenia przestępczością a także badanie opinii środowiska w przedmiocie czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa oraz poziomu poczucia tego zagrożenia, ✓ opracowanie na bazie tak skonstruowanego planu - "Mapy przestępczości" - właściwych proporcji programowych, adekwatnych do zagrożenia, uwzględniając odczucia społeczne oraz infrastrukturę terenu,

		✓ pomoc ofiarom przestępstw oraz poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, ✓ działanie na rzecz integracji osób NP ze społeczeństwem, ✓ pozyskiwanie środków finansowych, niezbędnych dla realizacji programu <i>Bezpieczny Powiat Ostrowski</i> ✓ działanie na rzecz poprawy warunków pracy i służby funkcjonariuszy policji i państwowej straży pożarnej oraz pomocy poszkodowanym w służbie i ich rodzinom, ✓ rozwijanie i pomnażanie dorobku Polskiej kultury narodowej, realizowanie, wspieranie i rozbudzanie inicjatyw obywatelskich na rzecz rozwoju społecznego i kulturalnego, ✓ ochrona dziedzictwa narodu Polskiego
50	Stowarzyszenie Przewoźników Krajowych i Międzynarodowych oraz spedytatorów Ziemi Ostrowskiej	Cele: ✓ reprezentacja interesów członków stowarzyszenia wobec władz administracji państwowej i lokalnej, organizacji społecznych i gospodarczych, krajowych i zagranicznych. ✓ udzielanie pomocy i informacji zrzeszonych członków w sprawach związanych z prowadzeniem krajowego i międzynarodowego transportu drogowego, w tym pomoc w uzyskaniu dokumentów przewozowych. ✓ tworzenie zasad współpracy pomiędzy członkami stowarzyszenia. 4. Promocja i propagowanie korzystania z usług członków stowarzyszenia. ✓ tworzenie zasad etyki zawodowej przewoźnika, kontrola i egzekwowanie przestrzegania tych zasad, wśród członków stowarzyszenia. ✓ ochrona interesów przewoźników jako grupy zawodowej. ✓ dbałość o wysoki poziom usług i kwalifikacji zawodowych przewoźników ✓ stowarzyszenie może być członkiem krajowych i zagranicznych organizacji przewoźników lub o charakterze pokrewnym.
51	Towarzystwo Przyjaciół Broku	Cele: ✓ pobudzenie i rozwijanie inicjatywy społecznej zmierzającej do wszechstronnego rozwoju miasta i gminy Brok, ✓ czynna współpraca w czynnej, społecznej i kulturalnej działalności na rzecz miasta i gminy Brok, ✓ popularyzacja wiedzy historycznej i współczesnej o mieście i gminie Brok. Cele realizowane są poprzez: ✓ opracowanie i zgłaszanie wniosków i propozycji w zakresie życia społeczno-kulturalnego i gospodarczego miasta i gminy Brok, ✓ inicjowanie i organizowanie czynów społecznych na rzecz miasta i gminy Brok, ✓ popieranie i pomoc mieszkańcom Broku, którzy działają twórczo, ✓ organizowanie spotkań, odczytów i imprez propagujących Brok, ✓ roztoczenie opieki nad zabytkami Broku i gromadzenie eksponatów z przeszłości, ✓ popularyzacja Towarzystwa poprzez działalność wydawniczą.
52	Stowarzyszenie Sołtysów Powiatu Ostrowskiego	Cele: ✓ reprezentowanie i obrona wspólnych, społecznych i prawnych interesów sołtysów i członków rad sołeckich, jako przedstawicieli społeczności wiejskich, ✓ podejmowanie działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji oraz sprawności samorządowej służby sołtysów, ✓ wspieranie działań oraz inicjatyw podejmowanych przez sołtysów na rzecz szeroko rozumianego rozwoju środowisk wiejskich.
53	Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Ludności Wiejskiej Łączmy pokolenia	Cele: ✓ wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-kulturalnego i gospodarczego w gminie Wąsewo, ✓ wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej społeczności, ✓ zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup szczególnego ryzyka, ✓ rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży uzdolnionej, ✓ działania na rzecz integracji ludności wiejskiej.

54	Stowarzyszenie Wspólnota Boskiego Oblicza Jezusa	Celem statutowym stowarzyszenia jest krzewienie kultu boskiego oblicza pana Jezusa zmartwychwstałego w pełnej zgodności z nauczaniem kościoła katolickiego oraz propagowanie takiego świadectwa życia, aby stawać się niejako odbiciem bożego oblicza dla drugiego człowieka. Cele realizowane są poprzez: ✓ indywidualne i wspólnotowe trwanie członków Stowarzyszenia, w tym kapłanów i dziewic konsekrowanych, na adoracji Boskiego Oblicza Pana Jezusa, którego wizerunek został odtworzony na podstawie Całunu Turyńskiego, w duchu uwielbienia Boga i prześlągania za grzechy, ✓ docieranie z ewangelicznym świadectwem wiary, nadziei i miłości przez wizerunek Boskiego Oblicza Pana Jezusa do wszystkich ludzi, a zwłaszcza do opuszczonych i skrzywdzonych, chorych i cierpiących oraz uzależnionych od nałogów, ✓ organizowanie grup modlitewnych, dni skupienia i rekolekcji zamkniętych, a także corocznych zjazdów czcicieli Boskiego Oblicza Pana Jezusa w Nowej Osuchowej, ✓ prowadzenie działalności wydawniczej i multimedialnej, ✓ współpracę z jednostkami organizacyjnymi Kościoła Katolickiego, organami administracji publicznej oraz krajowymi i zagranicznymi osobami, instytucjami i organizacjami prowadzącymi działalność zbieżną z celem Statutu.
55	Stowarzyszenie Rzepa	Celami stowarzyszenia są: ✓ wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez partnerstwo, współpracę i uczestnictwo, a także wpływanie na poprawę stanu świadomości społecznej, propagowanie i realizowanie inicjatyw na rzecz zdrowej, ekologicznej żywności oraz wspieranie takich inicjatyw podejmowanych przez organizacje o celach niezarobkowych, a w szczególności: ✓ aktywizacja gospodarcza regionu w kierunku rozwoju na terenach ws wiejskich. w szczególności miejsc produkcji, dystrybucji, sprzedaż produktów ekologicznych, ✓ podejmowanie działań na rzecz ochrony i promocji zdrowej, ekologicznej żywności wśród mieszkańców regionu, ✓ działanie na rzecz rozwoju infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania zdrowego żywienia na wsi, ✓ działania na rzecz obszarów wiejskich i ich zrównoważonego rozwoju, ✓ ochrona zasobów naturalnych znajdujących się na terenie kraju, w tym szczególnie na terenie powiatu ostrowskiego, ✓ upowszechnianie i promocja produktów ekologicznych, tradycyjnych, lokalnych i regionalnych, ✓ prowadzenie lobbingu na rzecz zrównoważonego rozwoju, ✓ wspieranie proekologicznych inicjatyw obywatelskich, ✓ tworzenie płaszczyzny wymiany informacji i doświadczeń w ramach ruchu ekologicznego ✓ prowadzenie i wspieranie różnych form edukacji formalnej i nieformalnej, aktywności i aktywizacji dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym seniorów, ✓ integracja społeczności lokalnej, kształtowanie poczucia więzi regionalnej oraz aktywizacja inicjatyw społecznych i wspólnego działania, ✓ współpraca i budowanie sieci współpracy z innymi stowarzyszeniami, ✓ promowanie i organizacja wolontariatu młodzieży, dorosłych i seniorów, ✓ wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych, ✓ działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia, ✓ działania na rzecz rozwoju sportu i turystyki przyjaznych dla środowiska, ✓ działania na rzecz niepełnosprawnych.
56	Klub Seniora w Andrzejewie	Celem jest propagowanie wzorców godnego i aktywnego życia na emeryturze - zorganizowanie czasu wolnego dla grupy emerytów i rencistów z terenu gminy Andrzejewo - przełamywanie izolacji i samotności poprawa kondycji psychofizycznej poprzez: wycieczki, zabawy taneczne usprawniające i integracyjne, spotkania pozwalające zaprezentować własne zdolności, wspólne wyjazdy do kina, muzeum czy teatru - tworzenie nowych więzi społecznych poprzez integrację oraz organizowanie wzajemnej pomocy sąsiedzkiej - kultywowanie tradycji lokalnych.

57	Stowarzyszenie Małkiński Krąg w Małkini Górnej	Cele: ✓ aktywizowanie lokalnej społeczności, ✓ rozwój świadomości: społecznej, historycznej, kulturowej, ✓ współpraca z administracją samorządową, ✓ integracja społeczna, ✓ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ✓ propagowanie sportu i aktywnego stylu życia, ✓ promocja zdrowia, kultury, turystyki i krajoznawstwa, ✓ zwiększanie wiedzy z zakresu kultury, historii lokalnej, ✓ ochrona środowiska, zasobów naturalnych i dziedzictwa narodowego, ✓ działalność dobroczynna i charytatywno-opiekuńcza.
58	Towarzystwo Przyjaciół Komorowa	Cele: ✓ popularyzacja wiedzy o własnej miejscowości i jej ludziach, ✓ zbieranie i opracowywanie dokumentów dotyczących historii wsi i ludzi z nią związanych, ✓ inicjowanie opracowań naukowych i edytorskich związanych z Komorowem, ✓ otaczanie opieką miejsc pamięci związanych z historią wsi, ✓ ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze wsi, ✓ ochrona zabytków architektonicznych i budownictwa wsi wraz z otoczeniem ogrodowo - parkowym, ✓ rozwijanie zainteresowań sztuką i amatorską działalnością artystyczną, ✓ inicjowanie form aktywizowania mieszkańców do podejmowania działań na rzecz wsi, ✓ rozwijanie działalności statutowej w środowisku młodzieżowym, ✓ prowadzenie działalności integrującej członków towarzystwa poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską.
59	Ostrowskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych	Cele: ✓ dobrowolne i bezinteresowne niesienie różnorodnych form pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn są niezdolne do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia oraz instytucjom społecznym i użyteczności publicznej, ✓ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w szczególności uzależnieniom oraz przeciwdziałanie przemocy, ✓ przeciwdziałanie marginalizacji najsłabszych, którzy z racji swojej sytuacji materialnej i zawodowej nie mają dostępu do informacji na temat przysługujących im praw, ✓ działalność charytatywna, ✓ działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, ✓ działalność na rzecz wspierania i rozwoju różnych form pieczy zastępczej, ✓ działalność na rzecz pomocy rodzinom będących w trudnej sytuacji życiowej, w tym dzieci przebywających w różnych formach pieczy zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków w.w. form.
60	Ostrowskie Stowarzyszenie Profilaktyki, Pomocy Psychospołecznej i Przedsiębiorczości <i>Feniks</i>	Cele: ✓ niesienie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i środków psychotropowych, osobom doznającym przemocy w rodzinie, bezrobotnym, bezdomnym, niepełnosprawnym, osobom defaworyzowanym, opuszczającym zakłady karne, wykluczonym społecznie oraz ich rodzinom, ✓ edukacja społeczna w temacie przemocy, uzależnień i uprzedzeń, ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i defaworyzowanych, ✓ organizowanie i wspieranie inicjatyw mających na celu powstanie różnych form edukacji i przedsiębiorczości, ✓ działalność proekologiczna,

		✓ współpraca z administracją rządową i samorządową oraz organizacjami działającymi w kraju i zagranicą w zakresie pomocy społecznej, ekologii oraz zagospodarowania surowców wtórnych, ✓ upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, ✓ działalność charytatywna, ✓ promocja i organizacja wolontariatu.
61	Ostrowskie Stowarzyszenie Razem-Więcej w Ostrowi Mazowieckiej	Celem jest aktywizowanie lokalnej społeczności i promocja miast, rozwój świadomości: społecznej, historycznej, kulturowej, współpraca z administracją samorządową. Integracja społeczna, propagowanie sportu i aktywnego stylu życia, promocja zdrowia, kultury, turystyki i krajoznawstwa, zwiększanie wiedzy z zakresu kultury, historii lokalnej.
62	Stowarzyszenie Promujące Abstynencję i Zdrowy Styl Życia <i>Zacznij od Nowa</i>	Cele: ✓ poprzez osobistą abstynencję od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, dawanie dobrego przykładu innym i tworzenie w społeczeństwie wzorów zdrowego stylu życia, ✓ promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie rajdów rowerowych, maratonów biegowych, biegów narciarskich itp. ✓ działania na rzecz rozwoju społeczeństwa, pomoc ludziom uzależnionym, niepełnosprawnym i wykluczonym społecznie w odzyskiwaniu właściwej postawy w środowisku ✓ promocja i organizacja wolontariatu, ✓ tworzenie i promocja programów mających na celu pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób (w tym osób uzależnionych, niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie), ✓ organizacja zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych oraz organizacja letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w szczególności z rodzin wielopokoleniowych i dysfunkcyjnych ✓ działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym: rozwój przedsiębiorczości, promocję zatrudnienia i aktywizację zawodową wśród osób pozostających bez pracy lub osób zagrożonych jej utratą - działalność związana z rozwojem świadomości społecznej, przeciwdziałaniem patologiom społecznym i wykluczeniu, ✓ podtrzymywanie tradycji narodowej, kulturowej i obywatelskiej oraz działania na rzecz integracji europejskiej, ✓ działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
63	Stowarzyszenie Przyszłość w Gminie Wąsewo	Celem stowarzyszenia jest : ✓ wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-kulturalnego i gospodarczego w gminie Wąsewo, ✓ wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa, obywatelskiego w lokalnej społeczności, ✓ zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup szczególnego ryzyka.
64	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Nieszkurzu	Celem stowarzyszenia jest: ✓ aktywizacja mieszkańców wsi, ✓ integracja mieszkańców, budowanie wspólnej tożsamości oraz działania na rzecz rynku pracy ✓ przyczynianie się do polepszenia standardu i jakości życia członków, ich rodzin i mieszkańców wsi, ✓ działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, ✓ promocja obszarów wiejskich ✓ ochrona i promocja zdrowia oraz bezpieczeństwo ✓ podejmowanie działań o tematyce prozdrowotnej wśród mieszkańców wsi ✓ upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji ✓ rozwój turystyki, produktów regionalnych i przedsiębiorczości wiejskiej ✓ wspieranie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych oraz edukacji ekologicznej, aktywności proekologicznej mieszkańców oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego ✓ działalność edukacyjna, informacyjna, doradcza, szkoleniowa mająca na celu poprawę spójności społecznej i ekonomicznej, ✓ działalność edukacyjna, szkoleniowa, informacyjna i doradcza w zakresie możliwości korzystania i wdrażania programów rozwoju na obszarach wiejskich, ✓ wspieranie i wdrażanie programów rozwoju o celach zbieżnych z celami niniejszego statutu, finansowych przez instytucje rządowe, samorządowe oraz struktury unii europejskiej i inne podmioty krajowe i zagraniczne.

65	Koło Wychowanków Zespołu Szkół Nr 1 w Ostrowi Mazowieckiej	Cele: ✓ utrzymanie więzi koleżeńskiej między członkami koła, nauczycielami i wychowankami szkoły oraz utrzymanie więzi ze szkołą, ✓ współdziałanie z zespołem szkół nr 1 w Ostrowi Mazowieckiej oraz udzielanie wszechstronnej opieki i pomocy szkole, kształtowanie postaw młodzieży, wpajanie i rozwijanie patriotyzmu, szacunku dla wiedzy, pracy i prawdy, ✓ upowszechnianie osiągnięć edukacyjnych szkoły. ✓ gromadzenie materiałów historycznych związanych z działalnością szkoły, jej profesorów i wychowanków oraz koła. 5. Zachowanie pamięci o profesorach i wychowankach. ✓ prowadzenie ewidencji i statystyki dotyczącej wychowanków dawnych szkoły, z uwzględnieniem ich specjalności zawodowej oraz ważnych społecznie osiągnięć. ✓ organizowanie zjazdów wychowanków szkoły oraz zbieranie pamiątek związanych z działalnością szkoły. ✓ współpraca z instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi, których cele działania są zbliżone do celów koła. ✓ popularyzowanie i propagowanie Ostrowi Mazowieckiej oraz powiatu ostrowskiego.
66	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych <i>Przystań</i>	Cel działania: Reprezentowanie interesów i działanie na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych. Cele realizowany jest poprzez: ✓ dbanie o godność osoby niepełnosprawnej, ✓ integracja z najbliższym środowiskiem, ✓ organizowanie imprez integracyjnych, ✓ współpraca z władzami miasta, stowarzyszeniami, ✓ tworzenie i prowadzenie programów wspierających samodzielne, aktywne życie oraz uczestnictwo w życiu społecznym, ✓ tworzenie i prowadzenie różnorodnych form pomocy rodzinom (grup wsparcia, informacji, doradztwa, poradnictwa, terapii psychologicznej), ✓ współpraca z wolontariatem, ✓ organizowanie imprez sportowych, kulturalnych i turnusów rehabilitacyjnych.
67	Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Ziemi Lubotyńskiej	Cele: ✓ wszechstronny, zrównoważony rozwój i promocja gminy stary Lubotyń z wykorzystaniem jej walorów krajobrazowych, przyrodniczych, historycznych i kulturowych. ✓ współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi krajowymi i zagranicznymi. ✓ opiniowanie aktów prawnych dotyczących realizacji celów statutowych stowarzyszenia. ✓ rozwój i aktywizacja społeczności lokalnej. ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa. ✓ działalność na rzecz rozwoju gospodarczego gminy stary Lubotyń. 7. Wszechstronny rozwój nauki i edukacji. ✓ ochrona środowiska i ochrona przyrody oraz dziedzictwa przyrodniczego. ✓ upowszechnianie kultury, sztuki i tradycji regionu. ✓ odrestaurowanie, ochrona i opieka nad dobrami kultury, tradycji, dziedzictwa narodowego i kulturowego regionu. ✓ działalność na rzecz poznania, zachowania i promocji historii regionu. ✓ działalność charytatywna na rzecz społeczności lokalnej. ✓ upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji. ✓ ochrona i promocja zdrowia mieszkańców ✓ przeciwdziałanie marginalizacji terenów wiejskich. ✓ rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów i zasobów krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych i historycznych regionu. ✓ podnoszenie estetyki gminy stary Lubotyń. ✓ wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży. ✓ wspieranie działalności dydaktyczno-naukowej. ✓ inne działania zmierzające do poprawy warunków życia mieszkańców gminy stary Lubotyń.

68	Brokowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	Celem jest wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, upowszechniania oświaty, kultury, sportu, tradycji lokalnej oraz promowania swojej gminy. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ✓ reprezentowanie i promowanie zrzeszonych członków Stowarzyszenia na forum gminy, powiatu, województwa, kraju i międzynarodowym, ✓ propagowanie i wymianę doświadczeń w zakresie przedsiębiorczości, nawiązywanie kontaktów, w tym zagranicznych poprzez organizowanie spotkań i wyjazdów, ✓ inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości lokalnej, edukacji, kultury, tradycji, upowszechniania kultury fizycznej, ochrony środowiska, ✓ prowadzenie działalności wydawniczej, szkoleniowej i promocyjnej dotyczącej problematyki Stowarzyszenia, ✓ organizowanie imprez promujących lokalną społeczność, upowszechniających sport, turystykę, kulturę, tradycję oraz wychowanie młodzieży, ✓ współpracę z lokalnymi organami władzy samorządowej, ✓ upowszechnianie i promowanie estetyki obiektów przedsiębiorców, zabudowy mieszkaniowej w mieście, poprzez różne akcje podnoszące świadomość i współzawodnictwo, w tym konkursy, ✓ wyróżnianie przedsiębiorców za działalność gospodarczą, ochronę środowiska, tworzenie miejsc pracy, innowację, w formie nagród poprzez okolicznościowe medale, dyplomy, informacje prasowe, występowanie do odpowiednich władz o odznaczenia państwowe, typowanie do konkursów na szczeblu ponadlokalnym.
69	Stowarzyszenie Nadzieja	Cele: ✓ tworzenie lokalnej sieci dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ✓ ułatwienie kontaktów z instytucjami i organizacjami, ✓ niesienie pomocy osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, opuszczającym zakłady karne, wychowawcze, opiekuńcze, uzależnionym, samotnym rodzicom, ✓ aktywizacja środowisk i osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ✓ wspieranie inicjatyw mających na celu powstawanie różnych form edukacji i przedsiębiorczości, ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, ✓ współpraca z administracją rządową i samorządową oraz organizacjami działającymi w polu pomocy społecznej w kraju i zagranicą, ✓ promocja ekologii i ochrony środowiska, ✓ promocja kultury fizycznej i sportu, ✓ dbanie o czystość gmin, ✓ pomoc ofiarom wypadków drogowych i kolejowych.
70	Stowarzyszenie nad Wągradą w Chmielewie	Cele ✓ podnoszeniem jakości życia mieszkańców Chmielewa oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, turystyki wypoczynku i rekreacji, edukacji i wychowania ✓ działanie na rzecz rozwoju gminy Zaręby Kościelne, w szczególności miejscowości Chmielewo ✓ aktywizacja społeczna, ekonomiczna i kulturalna mieszkańców ✓ działanie na rzecz wyrównywania szans oraz rozwoju dzieci i młodzieży w zakresie edukacji, oświaty i wychowania, sportu, turystyki i wypoczynku ✓ działanie na rzecz integracji mieszkańców Chmielewa, a także rozwijanie kontaktów i współpracy z innymi miejscowościami i podmiotami w kraju i za granicą ✓ działanie na rzecz rozwijania samopomocy, wolontariatu, społeczeństwa obywatelskiego oraz podnoszenia kompetencji liderów lokalnych ✓ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców

		✓ tworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców ✓ prowadzenie działalności: oświatowej, kulturalnej, wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych oraz działanie w zakresie: dobroczynności, kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia oraz pomocy społecznej, krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży, także promocji zatrudnienia ✓ działanie na rzecz ochrony środowiska, poprawy estetyki miejscowości i rozwoju infrastruktury ✓ zachowanie dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego gminy Zaręby Kościelne, a w szczególności miejscowości Chmielewo
71	Stowarzyszenie Ziemia Wąsewska	Cele ✓ promocja i wspieranie rozwoju gminy Wąsewo ✓ działalność w zakresie oświaty i kultury ✓ działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu ✓ wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych, naukowych, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej ✓ promowanie i organizacja wolontariatu ✓ wspieranie społecznej aktywności obywateli w tym między innymi takich grup jak: osoby niepełnosprawne, seniorzy, bezrobotni, dzieci, rodziny oraz inne grupy społeczne wymagające wsparcia ✓ przyczynianie się do podnoszenia poziomu edukacji i kultury, zwłaszcza wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ✓ inicjowanie działań na rzecz ochrony środowiska oraz zabytków architektury i krajobrazu ✓ działanie na rzecz rolnictwa oraz promocja rolnictwa ekologicznego ✓ aktywizacja gospodarcza mieszkańców gminy ✓ upowszechnianie wiedzy o historii i tradycji regionu ✓ wspieranie wszelkich form współpracy z innymi gminami ✓ rozwijanie wymiany doświadczeń z organizacjami realizującymi zbliżone cele ✓ podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, wykluczenia społecznego i zjawisk patologii społecznej ✓ działalność na rzecz zwiększenia aktywności kobiet w życiu społecznym i gospodarczym ✓ podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu ✓ podejmowanie i inicjowanie działań na rzecz aktywnych form wypoczynku ✓ pozyskiwanie funduszy na wyżej wymienione cele
72	Lokalna Grupa Działania Zaręby Kościelne	Cele: ✓ osiągnięcie odpowiednich warunków ekonomicznych i prawnych do racjonalnego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ - sprzyjanie wyłanianiu liderów lokalnych i umożliwienie liderom lokalnym działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej i rozwoju gospodarki obszaru ✓ - stałe dążenie do podnoszenia efektywności, rentowności i gospodarki wszelkich form biznesu zlokalizowanego na terenie obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ - stałe dążenie do zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności rodzimej produkcji i usług oraz handlu ✓ - przyczynianie się do rozwoju obszarów wiejskich i aktywizowanie społeczności lokalnej w sferze biznesu, pracy samorządowej i społecznej ✓ - stwarzanie mieszkańcom i młodzieży odpowiednich warunków do pracy w tym rozwoju i realizacji swoich zainteresowań, życia oraz wypoczynku sportu i rekreacji ✓ - ochrona i budowa wszelkich form dziedzictwa kulturowego obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ - stworzenie warunków i stałe dążenie do wdrażania i zastosowania nowych technologii i innowacji

73	Stowarzyszenie Równość, Pomoc, Przyjaźń w Ostrowi Mazowieckiej	Cele ✓ tworzenie lokalnej sieci dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ✓ ułatwienie kontaktów z instytucjami i organizacjami ✓ niesienie pomocy osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, opuszczającym zakłady karne, wychowawcze, opiekuńcze, uzależnionym, samotnym rodzicom ✓ aktywizacja środowisk i osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ✓ wspieranie inicjatyw mających na celu powstawianie różnych form edukacji i przedsiębiorczości ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych ✓ współpraca z administracją rządową i samorządową oraz organizacjami działającymi w polu pomocy społecznej w kraju i za granicą ✓ promocja ekologii i ochrony środowiska ✓ promocja kultury fizycznej i sportu
74	Towarzystwo – Nasze Boguty	Cele ✓ propagowanie i promocja gminy Boguty-Pianki ✓ udzielenie pomocy mieszkańcom gminy Boguty-Pianki oraz członkom Stowarzyszenia znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej ✓ podtrzymywanie tradycji regionalnych, pielęgnowanie oraz rozwoju świadomości kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem wkładu w rozwój twórczości ludowej na terenie gminy Boguty-Pianki ✓ promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowej mieszkańców gminy oraz członków stowarzyszenia pozostających bez pracy lub zagrożonych utratą pracy ✓ wspomaganie i promowanie inicjatyw naukowych i oświatowych na terenie działalności gminy ✓ pogłębienie integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między gminą Boguty-Pianki oraz partnerskimi jednostkami samorządowymi Unii Europejskiej ✓ działanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego
75	Stowarzyszenie na Rzecz Bezpańskich zwierząt Nicyje w Ostrowi Mazowieckiej	Cele: ✓ ochrona zwierząt i niesienie pomocy zwierzętom szczególnie potrzebującym przebywającym w schroniskach dla bezdomnych zwierząt, w szczególności w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Ostrowi Mazowieckiej tym, które pozostają czyjaś własnością, lecz są traktowane w sposób niehumanitarny, wolnożyjącym – chorym i szczególnie potrzebującym pomocy ✓ uświadamianie lokalnych społeczności o prawach zwierząt, propagowanie odpowiedzialności za byt zwierząt udomowionych (zwłaszcza psów i kotów), uświadamianie wszelkim formom okrucieństwa wobec zwierząt ✓ działania na rzecz ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego także na rzecz ochrony środowiska
76	Stowarzyszenie Ziemia Wąsewska	Cele ✓ promocja i wspieranie rozwoju gminy Wąsewo ✓ działalność w zakresie oświaty i kultury ✓ działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu ✓ wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych, naukowych, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej ✓ promowanie i organizacja wolontariatu ✓ wspieranie społecznej aktywności obywateli w tym między innymi takich grup jak: osoby niepełnosprawne, seniorzy, bezrobotni, dzieci, rodziny oraz inne grupy społeczne wymagające wsparcia ✓ przyczynianie się do podnoszenia poziomu edukacji i kultury, zwłaszcza wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ✓ inicjowanie działań na rzecz ochrony środowiska oraz zabytków architektury i krajobrazu ✓ działanie na rzecz rolnictwa oraz promocja rolnictwa ekologicznego

		✓ aktywizacja gospodarcza mieszkańców gminy ✓ upowszechnianie wiedzy o historii i tradycji regionu ✓ wspieranie wszelkich form współpracy z innymi gminami ✓ rozwijanie wymiany doświadczeń z organizacjami realizującymi zbliżone cele ✓ podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, wykluczenia społecznego i zjawisk patologii społecznej ✓ działalność na rzecz zwiększenia aktywności kobiet w życiu społecznym i gospodarczym ✓ podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu ✓ podejmowanie i inicjowanie działań na rzecz aktywnych form wypoczynku ✓ pozyskiwanie funduszy na wyżej wymienione cele
77	Lokalna Grupa Działania - Zaręby Kościelne	Cele ✓ osiągnięcie odpowiednich warunków ekonomicznych i prawnych do racjonalnego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ sprzyjanie wyłanianiu liderów lokalnych i umożliwienie liderom lokalnym działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej i rozwoju gospodarki obszaru ✓ stałe dążenie do podnoszenia efektywności, rentowności i gospodarki wszelkich form biznesu zlokalizowanego na terenie obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ stałe dążenie do zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności rodzimej produkcji i usług oraz handlu ✓ przyczynianie się do rozwoju obszarów wiejskich i aktywizowanie społeczności lokalnej w sferze biznesy, pracy samorządowej i społecznej ✓ stwarzanie mieszkańcom i młodzieży odpowiednich warunków do pracy w tym rozwoju i realizacji swoich zainteresowań, życia oraz wypoczynku sportu i rekreacji ✓ ochrona i budowa wszelkich form dziedzictwa kulturowego obszaru gminy Zaręby Kościelne i gmin ościennych ✓ stworzenie warunków i stałe dążenie do wdrażania i zastosowania nowych technologii i innowacji
78	Porozumienie samorządowe Powiatu Ostrowskiego – Ziemia Ostrowska w Ostrowi Mazowieckiej	Celem działalności Porozumienia jest rozwój samorządowy oraz krzewienia zasad demokracji na terenie swojego działania - w trosce o rozwój gospodarczy i społeczny powiatu ostrowskiego Porozumienie realizuje swoje cele przez: ✓ współdziałanie z samorządami terytorialnymi ✓ udział w wyborach do organów stanowiących i kontrolnych jednostek samorządu terytorialnego i jednostek pomocniczych ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej i oświatowo-wychowawczej ✓ d. współpracę z jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami życia publicznego i gospodarczego.
79	Klub Ostrowskich Przedsiębiorców w Ostrowi Mazowieckiej	Celem stowarzyszenia jest: ✓ wymiana doświadczeń i współpraca między członkami stowarzyszenia ✓ działalność szkoleniowa ✓ organizowanie imprez kulturalnych ✓ rozwój nowoczesnych zasad handlu i marketingu ✓ promowania nowoczesnych zasad zarządzania ✓ ochrona wspólnych interesów w ramach właściwości terytorialnych ✓ działalność wydawnicza ✓ działalność charytatywna ✓ działalność na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy.
80	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju wsi Grądy z siedzibą w Grądach	Celem działania stowarzyszenia jest: ✓ wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Grądy w gminie Wąsewo ✓ wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej społeczności

81	FORUM- Społeczny Komitet Budowy Gimnazjum w Szulborzu Wielkim	Celem komitetu jest formalne zawiązywanie inicjatywy społecznej na rzecz budowy gimnazjum w gm. Szulborze Wielkie jako ośrodka edukacyjnego ✓ wymuszenie inicjatywy we władzach samorządowych gm. Szulborze Wielkie na rzecz konkretnych działań do budowy gimnazjum w Szulborzu Wielkim ✓ dodatkowe zdobywanie środków materialnych potrzebnych do budowy gimnazjum ✓ dążenie do zapewnienia moralnych warunków do nauki i rozwoju młodzieży ✓ inicjatywy społecznej w środowisku na rzecz nauki, edukacji i możliwości zdobycia zawodu ✓ dążenie do zapewnienia całemu środowisku możliwości edukacyjnej i zdobywanie dodatkowych umiejętności zawodowych ✓ stworzenie możliwości otwarcia się środowiska na wszelkie zmiany strukturalne i reformatorskie w państwie Polskim ✓ kształtowanie, rozwijanie i edukacja środowiska na zmiany zachodzące w rolnictwie polskim ✓ rozwijanie drobnej przedsiębiorczości, turystyki i rzemiosła na wsi ✓ szeroka i otwarta działalność edukacyjna
82	Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych Słoneczna 4	Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans, optymalizacji warunków rozwoju, edukacji, rehabilitacji i przeciwdziałania defaworyzacji osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie realizuje swoje cele w formie działalności nieodpłatnej pożytku publicznego poprzez: ✓ organizowanie warsztatów twórczych dla dzieci i młodzieży, szczególnie zajęć plastycznych, muzycznych, teatralnych oraz filmowych, ✓ propagowanie i organizowanie wymiany międzykulturowej, w szczególności poprzez organizację wyjazdów, warsztatów, prelekcji, ✓ organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń i wykładów, ✓ organizowanie imprez kulturalnych, ✓ wydawanie książek, czasopism, broszur związanych z celami Stowarzyszenia, ✓ fundowanie stypendiów, ✓ pozafinansowe wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych, ✓ tworzenie i prowadzenie placówek oświatowych, wychowawczych i resocjalizacyjnych (świetlice, przedszkola, szkoły) oraz placówek działających w zakresie rehabilitacji i profilaktyki zdrowotnej, ✓ organizowanie zajęć pozalekcyjnych, wycieczek, spotkań integracyjnych i imprez okolicznościowych, turnusów rehabilitacyjnych i innych form wypoczynku i rekreacji, ✓ prowadzenie form wsparcia w niezależnym, samodzielnym życiu (w tym aktywizacja zawodowa i terapia zajęciowa), ✓ współdziałanie i współpracę z innymi organizacjami społecznymi, krajowymi i zagranicznymi, instytucjami państwowymi, samorządowymi, związkami wyznaniowymi, partiami politycznymi, instytucjami naukowo-badawczymi, leczniczymi, osobami prawnymi i fizycznymi; ✓ prowadzenie poradnictwa, szkoleń i seminariów tworzenie grup wsparcia, udzielanie pomocy doradczej, prawnej, organizacyjnej i terapeutycznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, opiekunom oraz zaangażowanym w prace Stowarzyszenia.
83	Piłkarskie stowarzyszenie Football Dreams Passion	Celem stowarzyszenia jest: ✓ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu ✓ promowanie zdrowego trybu życia poprzez angażowanie dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów do różnorodnych form aktywności ruchowej ✓ wypoczynek dzieci i młodzieży ✓ integracja środowiska poprzez organizowanie wspólnych imprez sportowych i kulturalnych ✓ działalność charytatywna ✓ nauka, edukacja, oświata i wychowanie ✓ przeciwdziałanie patologiom społecznym ✓ wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej

		✓ działanie na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ promocja i organizacja wolontariatu ✓ promowanie idei sportowego współzawodnictwa i rywalizacji w duchu fair play ✓ propagowanie postaw proekologicznych
84	Stowarzyszenie edukacji i rozwoju Rubinek	Cele ✓ promocja Zespołu Szkół nr. 1 w Ostrowi Mazowieckiej na terenie miasta, województwa, w kraju oraz poza jego granicami ✓ udzielenie pomocy społecznej uczniom i absolwentom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych osób ✓ kreowanie dobrego wizerunku szkoły ✓ inicjowanie i organizowanie działań na rzecz społeczności szkoły ✓ promocja talentów naukowych, artystycznych i sportowych uczniów szkoły i pomoc w rozwijaniu pasji i zainteresowań ✓ pomoc w zdobywaniu wiedzy i kwalifikacji umożliwiających ludziom młodym spełnienie funkcji społecznych i zawodowych ✓ inspirowanie młodych do podejmowania działalności gospodarczej ✓ promocja kultury, w szczególności tworzonej przez młodych ludzi i do nich adresowanej ✓ nawiązywanie kontaktów z absolwentami ✓ kształtowanie postaw patriotycznych i społecznych środowiska wychowanków oraz uczniów szkoły ✓ inspirowanie, aktywizowanie i integrowanie wychowanków szkoły na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły ✓ pomnażanie dorobku naukowego, wychowawczo-dydaktycznego, kulturalnego i materialnego szkoły ✓ działanie w zakresie ochrony i promocji zdrowia ✓ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży ✓ upowszechnianie kultury, sztuki i ochrony dóbr kultury i tradycji ✓ działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami ✓ poszukiwanie sponsorów mogących wesprzeć działania stowarzyszenia ✓ współdzielenie z organami państwa i samorządu terytorialnego, organizacjami społeczno-politycznymi i zawodowymi ✓ organizowanie pomocy młodzieży świadczonej na rzecz absolwentów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
85	Stowarzyszenie <i>Sokoły</i> Ostrów Mazowiecka	Cele ✓ upowszechnianie i rozwój koszykówki 3x3 wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu ✓ tworzenie warunków do uprawiania koszykówki 3x3 dla zawodników klubu, podnoszenie ich umiejętności sportowych oraz poziomu sportowego ✓ popularyzacja aktywnego spędzania wolnego czasu ✓ kształtowanie postaw tolerancji i ducha walki sportowej ✓ rozwój i popularyzacja koszykówki 3x3 na terenie swojej działalności ✓ udział w lokalnym i ogólnopolskim życiu sportowym ✓ aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego
86	Mazowiecko-Podlaskie kurkowe bractwo strzeleckie w Broku	Cele ✓ szerzenie idei Kurkowych Bractw Strzeleckich ✓ krzewienie świadomości patriotycznej i obywatelskiej oraz poczucia odpowiedzialności względem Rzeczypospolitej Polskiej ✓ popularyzowanie szlachetnych idei i historii oręża polskiego ✓ pielęgnowanie i dokumentowanie historii i tradycji ze szczególnym uwzględnieniem regionu działania ✓ zachowanie i pielęgnowanie kulturowego dziedzictwa chrześcijańskiego w zjednoczonej Europie oraz działalność na rzecz Integracji Europejskiej ✓ podtrzymywanie tradycji, świadomości narodowej, europejskiej i kulturowej ✓ wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego, edukacyjnego i gospodarczego regionu działania

		✓ rozwijanie i propagowanie umiejętności strzeleckich w atmosferze zdrowej realizacji sportowej wzajemnego ✓ szacunku i zaufania ✓ upowszechnianie najlepszych tradycji sportów obronnych w tym współpraca z młodzieżą ✓ współpraca z innymi stowarzyszeniami i organizacjami o podobnym charakterze ✓ pielęgnowanie staropolskich i patriotycznych tradycji Kurkowych Bractw Strzeleckich
87	Stowarzyszenie Ostrów Biega	Cele ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych stowarzyszenia ✓ działalność na rzecz rozwoju, propagowania, promowania i upowszechniania biegania, trening funkcjonalnego jako użytecznych form aktywnego spędzania czasu wolnego w aspektach: sportowym, rekreacyjnym i zdrowotnym ✓ wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej przez rywalizacje sportową ✓ przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym ✓ aktywizacja młodzieży i dorosłych do działań na rzecz aktywnych form spędzania czasu ✓ konieczność podnoszenia sprawności fizycznej dzieci i młodzieży dla potrzeb zawodowych i osobistych ✓ zacieśnianie więzów rodzinnych przez wspólne zainteresowania sportowo-rekreacyjne ✓ rozwijanie umiejętności współpracy i współdziałania w zespole ✓ kształtowanie samodzielności, umacnianie wiary we własne siły i możliwość osiągnięcia sukcesów ✓ rozwijanie kultury kibicowania oraz stosowania zasad <i>fair play</i> w życiu sportowym i codziennym ✓ wzmacnianie integracji międzypokoleniowej ✓ współpraca ze środowiskiem osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie ✓ promocja powiatu, miasta i gminy Ostrów Mazowiecka
88	Stowarzyszenie tenisowe Gem im. Zenona Kacpury	Celem stowarzyszenia jest prowadzenie działalności popularyzatorskiej i wychowawczej, skierowanej zarówno do członków stowarzyszenia, jak też osób niestowarzyszonych, w zakresie kultury fizycznej poprzez propagowanie i rozwój dyscypliny sportowej- tenisa ziemnego, w szczególności prowadzenie szkółki tenisowej. Stowarzyszenie za cel obiera sobie także wyrównywanie możliwości w dostępie do uprawiania dyscypliny sportowej – tenisa ziemnego uzdolnionej młodzieży z ubogich środowisk w organizowanych przez stowarzyszenie imprezach, szkoleniach, turniejach czy wyjazdach mogą uczestniczyć zarówno członkowie stowarzyszenia, jak też osoby niestowarzyszone. Cele statutowe stowarzyszenia realizowane są nieodpłatnie. Dopuszcza się częściową odpłatność jedynie w celu pokrycia kosztów organizacji imprez, szkoleń, turniejów czy wyjazdów
89	Grupa motocyklowa <i>Stajnia</i>	Celem stowarzyszenia jest: ✓ propagowanie ruchu motocyklowego i motorowerowego ✓ propagowanie sportów motocyklowych ✓ pomoc członkom stowarzyszenia poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych ✓ wspomaganie działalności charytatywnej poprzez udział w imprezach ✓ prowadzenie własnej działalności charytatywnej poprzez udział w imprezach ✓ prowadzenie własnej działalności charytatywnej ✓ promowanie gminy Małkinia Górna, powiatu Ostrów Maz. Oraz województwa mazowieckiego ✓ organizacja zawodów ✓ organizacja wyjazdów w celu uczestniczenia w zawodach ✓ organizacja szkoleń ✓ wspieranie ruchu na rzecz ochrony zabytków motoryzacyjnych

		✓ pomoc dzieciom i młodzieży
90	Stowarzyszenie Ugniewo Razem	Celem stowarzyszenia jest ✓ inicjowanie, wspieranie i pomoc w różnego rodzaju przedsięwzięciach edukacyjno-kulturowych integrujących mieszkańców wsi Ugniewo oraz wspieranie wiejskich dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej w rozwoju różnego rodzaju talentów i umiejętności ✓ wspieranie osób niepełnosprawnych, rodzin oraz dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji życiowej ✓ promocja wsi Ugniewo i jej mieszkańców na forum gminy, powiatu i województwa ✓ ożywienie aktywności mieszkańców wsi Ugniewo w zakresie inicjatyw turystycznych ✓ szkolenie i doradztwo w zakresie rozwoju usług turystycznych ✓ propagowanie tradycyjnych lokalnych wyrobów ✓ współpraca z innymi stowarzyszeniami w celu realizacji celów statutowych
91	Ostrowski Powiatowy Związek Koszykówki	Celem działania związku jest popularyzacja, rozwój i stałe podnoszenie poziomu sportowego koszykówki na terenie powiatu ostrowskiego
92	Stowarzyszenie Flight Association	Cele ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej wychowawczej i popularyzatorskiej w zakresie lotnictwa ogólnego ✓ prowadzenie oraz wspieranie inicjatyw szkolenia, edukacji, wychowania, krajoznawstwa oraz wypoczynku w szczególności w powiązaniu z lotnictwem i modelarstwem lotniczym ✓ organizowanie szkoleń oraz doskonalenie umiejętności pilotażowych pilotów, którzy są członkami stowarzyszenia ✓ integrowanie środowiska lotniczego i sympatyków lotnictwa ✓ przyczynianie się do tworzenia optymalnych warunków stowarzyszenia ✓ organizowanie pikników lotniczych, lotów turystycznych i sportowych ✓ promowanie lotnictwa jako dziedziny sportowej na terenach objętych działalnością stowarzyszenia, a także promocja walorów naturalnych tychże terenów ✓ upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, w tym dzieci i młodzieży, w zakresie sportów lotniczych ✓ promowanie lotnictwa cywilnego jako korzystnego 6. wariantu spędzenia wolnego czasu
93	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Zarębskiej	Cele ✓ działanie na rzecz rozwoju gminy Zaręby Kościelne ✓ podnoszenie jakości życia mieszkańców gminy Zaręby Kościelne oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, turystyki, wypoczynku i rekreacji, edukacji i wychowania ✓ aktywizacja społeczna, ekonomiczna i kulturalna mieszkańców ✓ działanie na rzecz wyrównywania szans oraz rozwoju dzieci i młodzieży w zakresie edukacji, oświaty i wychowania, sportu, turystyki i wypoczynku, kultury ✓ działanie na rzecz integracji mieszkańców gminy Zaręby Kościelne, a także rozwijanie kontaktów i współpracy z innymi miejscowościami i podmiotami w kraju i za granicą ✓ działanie na rzecz rozwijania samopomocy, wolontariatu, społeczeństwa obywatelskiego oraz podnoszenia kompetencji liderów lokalnych ✓ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców ✓ tworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców ✓ prowadzenie działalności oświatowej, kulturalnej, wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych oraz działanie w zakresie: dobroczynności, kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia oraz pomocy społecznej, krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży ✓ działanie na rzecz ochrony środowiska, poprawy estetyki gminy i rozwoju infrastruktury

		✓ zachowanie dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego gminy Zaręby Kościelne ✓ kultywowanie i pielęgnowanie tradycji, historii i kultury gminy Zaręby Kościelne ✓ podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej i kulturowej ✓ promowanie gminy Zaręby Kościelne i jej mieszkańców ✓ upowszechnianie wiedzy o regionie ✓ pozyskiwanie środków na działalność z dostępnych funduszy pomocowych ✓ działania na rzecz zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu ✓ działania propagujące rozwój intelektualny dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych
94	Ostrowskie Stowarzyszenie <i>Ludzie z pasją</i>	Cele ✓ gromadzenie i promocja wiedzy o kulturze duchowej i materialnej Polaków w skali lokalnej i ogólnopolskiej w odniesieniu do kultury europejskiej ✓ podtrzymywanie pamięci o papieżu Janie Pawle II ✓ pobudzenie i organizowanie badań naukowych w regionie ✓ gromadzenie i promocja wiedzy o środowisku przyrodniczym Polski na tle Europy ze szczególnym uwzględnieniem Mazowsza ✓ działanie na rzecz ocalenia pamięci o przeszłości, w tym podtrzymaniu materialnych i duchowych przejawów kultury ✓ aktywność na rzecz praktycznej ochrony przyrody w szczególności w powiecie ostrowskim i terenach sąsiadujących ✓ szerzenie w społeczności lokalnej, w tym przede wszystkim wśród młodzieży wiedzy o historii, kulturze i przyrodzie ✓ działanie na rzecz ochrony zabytków, naturalnych fragmentów krajobrazu lub wybranych gatunków fauny i flory ✓ budowanie i promocja społeczeństwa obywatelskiego, w tym promowanie wiedzy o Polsce i Europie ✓ tworzenie warunków organizacyjnych do działalności społecznej dla osób akceptujących cele stowarzyszenia ✓ promocja turystyki i aktywności form wypoczynku ✓ udzielenie wsparcia innym organizacjom pozarządowym poprzez edukację, tworzenie systemowych rozwiązań i inicjowanie zmian społecznych ✓ propagowanie wiedzy o organizacjach pozarządowych i ich roli w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego
95	Stowarzyszenie koło gospodyń wiejskich wsi Przedświt <i>Świtanki</i>	Cele ✓ podnoszenie jakości życia mieszkańców Przedświcia oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, turystyki i wypoczynku i rekreacji, edukacji i wychowania ✓ działanie na rzecz rozwoju Gminy Wąsewo, w szczególności miejscowości Przedświt ✓ aktywizacja społeczna, ekonomiczna i kulturalna mieszkańców ✓ działanie na rzecz wyrównywania szans oraz rozwoju dzieci i młodzieży w zakresie edukacji, oświaty i wychowania, sportu, turystyki i wypoczynku, kultury ✓ działanie na rzecz integracji mieszkańców Przedświcia, a także rozwijanie kontaktów i współpracy z innymi miejscowościami i podmiotami w kraju i za granicą ✓ działania na rzecz rozwijania samopomocy, wolontariatu, społeczeństwa obywatelskiego oraz podnoszenia kompetencji liderów lokalnych ✓ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców ✓ tworzenie warunków do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców ✓ działania na rzecz rozwoju, poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich i ich rodzin ✓ integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym, podniesienie ich wartości Przedświt i gminy Wąsewo

		✓ prowadzenie działalności kulturalnej, rozwój wspólnot i społeczności lokalnych oraz działanie w zakresie: dobroczynności, kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia oraz pomocy społecznej, krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży, a także promocji zatrudnienia ✓ działania na rzecz ochrony środowiska, poprawy estetyki miejscowości i rozwoju infrastruktury ✓ zachowanie dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego gminy Wąsewo, a w szczególności miejscowości Przedświt
96	Stowarzyszenie PIESOS	Cele: ✓ szeroko pojęta pomoc zwierzętom w szczególności na terenie miasta ostrów mazowiecka oraz okolic, ✓ szerzenie edukacji humanitarnej we współpracy ze szkołami wszystkich stopni, przedszkolami, lecznicami weterynaryjnymi, ✓ ochrona zwierząt i egzekwowanie przestrzegania ustawy o ochronie zwierząt poprzez współpracę z policją, strażą miejską i innymi organami państwowymi, ✓ zapobieganie i zwalczanie przejawów znęcania się nad zwierzętami oraz niewłaściwego ich traktowania, ✓ niesienie pomocy zwierzętom porzuconym i skrzywdzonym, w szczególności poprzez ich leczenie, resocjalizację, umieszczanie w schroniskach, hotelach oraz pozyskiwanie domów tymczasowych i stałych, ✓ promocja i organizacja wolontariatu w zakresie ochrony i opieki na zwierzętami.
97	Stowarzyszenie <i>Wytańczymy Marzenia</i>	Celem stowarzyszenia są zadania w zakresie: ✓ rozpowszechnienia i rozwoju wszelkich stylów tańca, jak również upowszechnianie kultury taneczno-teatralno-filmowej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, ✓ pomoc osobom uzdolnionym artystycznie w rozwijaniu ich potencjału i uzdolnień twórczych, ✓ propagowanie i stwarzanie odpowiednich warunków do uprawiania kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, ✓ wymiana doświadczeń ze specjalistami, organizacjami i instytucjami zajmującymi się edukacją taneczną, ✓ organizowanie imprez kulturalnych, spotkań, prelekcji, wycieczek oraz indywidualnych i grupowych wyjazdów na imprezy kulturalne i sportowe, ✓ organizowanie pokazów tanecznych, festiwali, maratonów i turniejów, warsztatów i obozów dla dzieci i młodzieży ✓ organizowanie zawodów i imprez sportowych, jak również branie udziału w imprezach organizowanych przez stowarzyszenia i powołane do tego celu instytucje, ✓ upowszechnianie modelu aktywnego stylu życia, czynnego wypoczynku, ✓ wsparcie dziedzin związanych ze sportem, rekreacją oraz edukacją, profilaktyką zdrowia, ✓ rozbudzanie zainteresowań tańcem oraz innymi dziedzinami sztuki i kultury fizycznej oraz prowadzenie działalności edukacyjnej w tym kierunku, ✓ działania na rzecz integracji europejskiej, rozwijania kontaktów i współpracy, ✓ podtrzymywanie tradycji narodowych i obywatelskich, ✓ upowszechnianie promocji i ochrony zdrowia, tworzenie warunków do edukacji na temat zdrowego trybu życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, ✓ wspieranie i zwiększanie społecznego zaangażowania na rzecz skutecznej poprawy stanu zdrowia społeczeństwa i zmiany świadomości na temat zagrożeń zdrowotnych, ✓ tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju artystycznego, fizycznego i psychicznego jednostki ludzkiej oraz kształtowania przekonań prozdrowotnych i prospołecznych,

		✓ wspieranie inicjatyw wychowawczych, edukacyjnych i kulturalnych oraz realizowanie programów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
KLUBY SPORTOWE		
98	Małkiński Klub Sportowy w Małkini Górnej	Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie Gminy Małkinia Górna oraz wychowywanie dzieci i młodzieży poprzez kulturę fizyczną i sport w oparciu o możliwości techniczne klubu oraz pomoc organizacyjną i materialną sympatyków sportu. Klub realizuje swoje cele poprzez: ✓ współdziałanie z władzami sportowymi, państwowymi i samorządowymi w celu zapewnienia członkom właściwych warunków do uprawiania sportu, ✓ uczestniczenie w rozgrywkach i zawodach sportowych rangi krajowej i międzynarodowej, ✓ organizowanie zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych, ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej, ✓ organizowanie form współzawodnictwa sportowego, ✓ sprawowanie opieki wychowawczej i szkoleniowej nad członkami Klubu.
99	Klub Sportowy OSTROVIA	Organizowanie działalności sportowej i rekreacyjnej, propagowanie i rozwijanie kultury fizycznej wśród członków klubu, a także w środowisku swego funkcjonowania, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Tworzenie warunków do uprawiania sportu amatorskiego, rozwoju rekreacji oraz upowszechnianie kultury fizycznej. Celem jest m.in.: ✓ organizowanie i rozwijanie nauki gry w piłkę nożną i inne dyscypliny sportu, ✓ popularyzacja piłki nożnej i innych dyscyplin, ✓ przeciwdziałanie uzależnieniom, ✓ organizacja czynnego wypoczynku, ✓ rozwijanie kontaktów z podobnymi organizacjami w kraju i za granicą, ✓ uczestniczenie w rozgrywkach i zawodach sportowych rangi krajowej i międzynarodowej, ✓ organizowanie zawodów, imprez sportowych, ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej.
100	Klub sportowy Akademia Karate Yokuzuna	Cele ✓ wychowywanie poprzez upowszechnianie uniwersalnych ogólnoludzkich wartości ✓ realizacja zadań publicznych szczególnie w zakresie: - wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu - krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży - ochrony i promocji zdrowia - działania na rzecz osób niepełnosprawnych - pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób - działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn - nauki, edukacji, oświaty i wychowania - pielęgnowania tradycji narodowej oraz rozwoju świadomości obywatelskiej i kulturowej - porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym - działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą - działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy pomiędzy społeczeństwami ✓ dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny swoich członków oraz kształtowanie i propagowanie właściwych postaw moralnych ✓ angażowanie dzieci, młodzieży, dorosłych i osób niepełnosprawnych do aktywnego udziału w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym

		✓ zapewnienie dzieciom, młodzieży i dorosłym możliwości udziału w szkoleniach z elementami edukacji ekologicznej, zasad ruchu drogowego i profilaktyki zagrożeń ✓ nauczanie, organizacja, rozwój popularyzacja i upowszechnianie kultury fizycznej sportu i rekreacji w oparciu o wartości fizyczne i moralne płynące ze sztuki karate ✓ inicjowanie, organizowanie i popieranie przedsięwzięć popularyzatorskich, kulturalnych i sportowych we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi osobami i organizacjami ✓ oddziaływanie na dzieci, młodzież i dorosłych w duchu humanizmu i harmonii zawartych we wschodnich sztukach walki ✓ rozwój i popularyzacja karate wśród dzieci, młodzieży, dorosłych i osób niepełnosprawnych na terenie działania klubu ✓ stwarzanie dzieciom, młodzieży szkolnej i dorosłym warunków do szerokiego udziału w zajęciach klubu ✓ upowszechnianie kultury fizycznej poprzez działalność w zakresie sportu, wychowania fizycznego rekreacji rehabilitacji ruchowej ✓ upowszechnianie i popularyzowanie wiedzy o Japonii
101	Klub sportowy Iskra Zaręby Kościelne	Celem klubu jest podejmowanie działań pożytku publicznego: ✓ podejmowanie działań dla zapewnienia rozwoju psychofizycznego, wychowania, doskonalenia uzdolnień i sprawności, zachowania zdrowia człowieka, w tym w szczególności dzieci i młodzieży oraz krzewienie wiedzy i utrwalania zwyczajów w tym zakresie ✓ planowanie i organizowanie życia sportowego członków klubu w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe ✓ uczestniczenie w różnych formach życia sportowego organizowanego na obszarze swojego działania i poza nim ✓ organizowanie zajęć sportowych w celu wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej i umysłowej członków klubu, a także w celu zapobiegania patologiom społecznym ✓ organizowanie różnorodnych form współzawodnictwa sportowego ✓ realizacja zadań z zakresu krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży ✓ realizacja zadań z zakresu profilaktyki uzależnień ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań klubu ✓ współudział w rozbudowie i utrzymywaniu urządzeń i sprzętu sportowego
102	Mazowiecki Klub Sportów Konnych i Rekreacji w siodle	Cele ✓ rozwój i popularyzacja sportu konnego, rekreacji i turystyki konnej, hipoterapii oraz innych form kultury fizycznej i sportu na terenie swojego działania wśród dzieci, młodzieży i dorosłych ✓ podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej ✓ angażowanie osób niepełnosprawnych oraz pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym do różnych form aktywności ruchowej, dostosowanych do wieku i stopnia sprawności fizycznej
103	Klub Karate Kyokushinkai Seiken	Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport. Klub realizuje swoje cele przez: ✓ współdziałanie z władzami sportowymi państwowymi i samorządowymi w celu zapewnienia członkom właściwych warunków uprawiania sportu ✓ uczestniczenie w rozgrywkach i zawodach sportowych rangi krajowej i międzynarodowej ✓ organizowanie zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych ✓ prowadzenie nieodpłatnej działalności szkoleniowej dla członków klubu ✓ sprawowanie opieki wychowawczej i szkoleniowej nad członkami klubu

104	Klub Karate Kyokushin Ronin	Celami klubu jest nauczanie, promocja i rozwój Karate Kyokushin oraz prowadzenie zajęć karate, czyli nauka szeroko rozumianej samoobrony oraz dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie członków klubu - cele klub realizuje poprzez: ✓ upowszechnianie i rozwijanie sportu karate i rekreacji ruchowe, prowadzenie zajęć dla między innymi mieszkańców Powiatu Ostrowskiego ✓ popularyzowanie kultury zdrowotnej, fizycznej i zdrowego trybu życia ✓ organizowanie i udział w imprezach i zawodach sportowych ✓ organizowanie i udział w obozach szkoleniowych w różnych formach, dla członków oraz innych osób na terenie działania klubu ✓ współdziałanie w dziedzinie kultury fizycznej i sportu z innymi stowarzyszeniami i organizacjami
105	Klub miłośników badmintona, ping-ponga, łapaczu i innych dyscyplin rakietowych RAKIETA w Ostrowi Mazowieckiej	Celem stowarzyszenia jest: ✓ nauczanie, doskonalenie i popularyzacja gry w badmintona, ping-ponga, łapaczu oraz inne dyscypliny rakietowe ✓ uprawianie gry w badmintona, ping-ponga, łapaczu oraz inne dyscypliny rakietowe oraz propagowanie ich w kraju i zagranicą ✓ popularyzacja kultury zdrowotnej, fizycznej i zdrowego trybu życia ✓ prowadzenie działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami, między innymi poprzez uczestniczenie w europejskich i światowych imprezach sportowych ✓ podejmowanie innych inicjatyw sportowych, kulturalnych i społecznych ✓ współpraca ze środowiskami polonijnymi w różnych krajach ✓ działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społecznościami ✓ działalność charytatywna ✓ działania na rzecz osób niepełnosprawnych
106	Klub sportowy Wąsewo w Wąsewie	Celami klubu jest dbałość o rozwijanie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną - cele klub realizuje przez: ✓ upowszechnianie i rozwijanie rekreacji fizycznej, sportu i turystyki ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej i zajęć sportowych ✓ popularyzowanie higienicznego trybu życia ✓ organizowanie zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych ✓ organizowanie obozów szkoleniowych w różnych formach dla członków oraz innych osób na terenie działania Stowarzyszenia ✓ współdziałanie w dziedzinie kultury fizycznej i sportu z innymi stowarzyszeniami i organizacjami
107	Brokowski klub Karate Kyokushinkai	Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport. Klub realizuje swoje cele przez: ✓ prowadzenie działalności sportowej, wychowawczej wśród adeptów wschodnich sztuk walki ✓ organizowanie różnego rodzaju zespołów, sekcji o charakterze sportowym, rekreacyjnym i specjalistycznym ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej ✓ współdziałanie z władzami sportowymi państwowymi i samorządowymi w celu zapewnienia członkom właściwych warunków do uprawiania sportu ✓ czuwanie nad zachowaniem należytego poziomu estetycznego, moralnego wśród zawodników, instruktorów i działaczy zgodnie z etykietą Dojo ✓ uczestniczenie i organizowanie zawodów różnej rangi i zasięgu, imprez sportowych i rekreacyjnych, zgrupowań i obozów sportowych ✓ sprawowanie opieki wychowawczej nad członkami klubu ✓ organizowanie egzaminów na stopnie uczniowskie ✓ prowadzenie wśród dzieci i młodzieży zajęć z zakresu profilaktyki ✓ stosowanie innych środków sprzyjających rozwojowi kultury fizycznej i dalekowschodnich sportów walki oraz przedsięwzięć w celu realizacji zadań statutowych

108	Ostrowski klub Karate Kyokushinaki w Ostrowi Mazowieckiej	Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport, klub realizuje swoje cele przez: ✓ współdziałanie z władzami sportowymi państwowymi i samorządowymi w celu zapewnienia członkom właściwych warunków uprawiania sportu ✓ uczestniczenie w rozgrywkach i zawodach sportowych i rangi krajowej i międzynarodowej ✓ organizowanie zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych ✓ prowadzenie nieodpłatnej działalności szkoleniowej dla uczniów klubu ✓ sprawowanie opieki wychowawczej i szkoleniowej nad członkami klubu
UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE		
109	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Jasio w Jasienicy	Cele: ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków Klubu, ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych, ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych, ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej, ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych ✓ organizowanie uczniom klas współzawodnictwa sportowego, ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych Klubu, ✓ prowadzenie dyscyplin sportowych m.in. piłki nożnej i koszykowej.
110	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Wąsowia w Wąsewie	Cele: ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu, ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych ✓ organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ prowadzenie sekcji piłki siatkowej
111	Uczniowski Klub Sportowy Dwójka w Małkini Górnej	Cele ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu, w oparciu o zasady etyki ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ uczestnictwo w imprezach sportowych, organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie dla uczniów wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego

		✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ udział w międzynarodowej wymianie młodzieży i międzynarodowych imprezach sportowych ✓ organizowanie obozów, wycieczek, szkoleń i kursów dla zawodniczek, trenerów, instruktorów, oraz sympatyków klubu ✓ zapewnienie wyżywienia, napojów oraz noclegów na turniejach, meczach, wycieczkach oraz imprezach organizowanych przez klub ✓ podejmuje inne przedsięwzięcia w celu realizacji i działalności statutowej ✓ fundowanie nagród zawodniczkom i zawodnikom klubu
112	Pływacki Uczniowski Klub Sportowy Orka w Ostrowi Mazowieckiej	Cele ✓ upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć szkolenia pływackiego ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego dzieci i młodzieży w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe MOSiR ORAZ o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ uczestnictwo w imprezach sportowych organizowanych przez kluby, związki sportowe lub inne organizacje ✓ organizowanie wypoczynku wakacyjnego dla dzieci i młodzieży w formie obozów sportowych ✓ upowszechnianie właściwych postaw w zakresie ochrony zdrowia, higieny życia codziennego oraz promocji zdrowia ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych ✓ organizowanie różnorodnych form współzawodnictwa sportowego w różnych dyscyplinach pływackich ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu
113	Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska w Ostrowi Mazowieckiej	Cele ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych ✓ organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ udział w międzynarodowej wymianie młodzieży oraz katolickich, krajowych i międzynarodowych imprezach sportowych ✓ organizowanie zajęć profilaktycznych z zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania, nikotynizm i inne
114	Uczniowski Klub Sportowy Neptun w Ostrowi Mazowieckiej	Cele ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe oraz pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu

		✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ organizowanie uczniom zajęć sportowych w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie uczniom różnorodnych form współzawodnictwa sportowego, przy współudziale związków sportowych ✓ organizowanie zgrupowań sportowych oraz obozów wypoczynkowych dla członków klubu ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ prowadzenie działań w celu upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, jako forma zapobiegania patologiom społecznym i wykluczeniu społecznemu ✓ wszechstronne wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji i życiowej ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych, zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień ✓ organizowanie różnorodnych form współzawodnictwa sportowego ✓ udział w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego ✓ organizowanie uczniom wypoczynku zimowego i letniego oraz obozów sportowych, nawiązywanie kontaktów sportowych ✓ organizowanie różnorodnych form zajęć poprawiających bezpieczeństwo wypoczynku ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ krzewienie świadomości patriotycznej i obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży ✓ przeciwdziałanie korupcji
115	Uczniowski Klub Sportowy Dybek w Dybkach	Cele ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ stworzenie warunków do uprawiania, podnoszenia poziomu, upowszechniania i popularyzacji lekkiej atletyki oraz gier sportowych ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu
122.	Uczniowski Ostrowski Ludowy Klub Atletyczny w Ostrowi Mazowieckiej	Cele ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjne życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkół oraz pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu ✓ angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych ✓ uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze kraju i za granicą ✓ organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkół w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej ✓ organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych ✓ organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego

		✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych klubu ✓ prowadzenie dyscyplin sportowych m.in.: lekkiej atletyki, podnoszenia ciężarów, gier zespołowych, sportów walki, tenisa stołowego i szachów
123.	Uczniowski Klub Sportowy Academia Gorilla Ostrów Mazowiecka	Cele: ✓ planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe klubu oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo a realizacji zadań sportowych klubu ✓ działalność na rzecz rozwoju, propagowania, promowania i upowszechniania sportów walki, trening funkcjonalnego jako utylitarnych form aktywnego spędzania czasu wolnego w aspektach: sportowym, rekreacyjnym i zdrowotnym ✓ wyposażenie uczniów, rodziców, sympatyków w zasób umiejętności ruchowych, utylitarnych i sportowych oraz niezbędny zasób wiedzy o korzyściach wynikających z uprawnień różnych dyscyplin sportowych ✓ wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej poprzez rywalizacje sportową ✓ przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym ✓ aktywizacja młodzieży i dorosłych do działań na rzecz aktywnych form spędzania czasu ✓ konieczność podnoszenia sprawności fizycznej dzieci i młodzieży dla potrzeb zawodowych i osobistych ✓ zacieśnianie więzów rodzinnych przez wspólne zainteresowania sportowo-rekreacyjne ✓ rozwijanie umiejętności współpracy i współdziałania w zespole ✓ kształtowanie samodzielności, umacnianie wiary we własne siły i możliwość osiągnięcia sukcesów ✓ rozwijanie kultury kibicowania oraz stosowania zasad <i>fair play</i> w życiu sportowym i codziennym ✓ wzmacnianie integracji między pokoleniowej ✓ współpraca ze środowiskiem osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie ✓ promocja miasta Ostrów Mazowiecka
124.	Uczniowski Klub Sportowy Brudki Stare	Celem Klubu jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu w piłce nożnej, szachach, lekkoatletyce i tenisie stołowym. Do osiągnięcia celu Klub zmierza poprzez systematyczne prowadzenie treningów i zapraw, urządzenie zawodów, gier, zabaw sportowych, kursów, odczytów i pogadanek na tematy sportowe, wspólnych zgrupowań i wycieczek oraz utrzymywanie obiektów sportowych w stanie zdolnym do użytkowania.
125.	Uczniowski Klub Sportowy Wojownik	Cele: ✓ popularyzowanie zasad sportowej rywalizacji, ✓ wychowywanie przez kulturę fizyczną, ✓ promocja wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych, ✓ krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży, dorosłych, ✓ popularyzowanie zdrowego stylu życia poprzez uprawianie sportu, ✓ kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uprawianie sportu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej

Informacje na temat współpracy z podmiotami trzeciego sektora i dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2017, 2019 i 2021 zawiera tabela 2.17.

Tabela 2.17

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki za lata 2017, 2019, 2021

Rok	Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Nazwa zadania	Zakres	Kwota dotacji
2017	1	Ostrowskie Towarzystwo Inicjatyw Kulturalno-Oświatowych OTIKO z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	<i>Poznajmy się w teatrze – edukacja teatralna</i>	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	6 250,00 zł
	2	Towarzystwo Przyjaciół Nura z siedzibą w Nurze	<i>Jarmark Bożonarodzeniowy Ziemi Nurskiej w Nurze</i>	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	1 694,00 zł
	3	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Zarębskiej z siedzibą w Zarębach Kościelnych	<i>Regionalne zwyczaje andrzejkowe</i>	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	1 500,00 zł
2019	4	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ISKIERKA z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	<i>Rugby na Wózkach 2019</i>	działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	7 500,00 zł
	5	Fundacja Kresowia z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	<i>Wrzesień 1939 na wschodnich terenach II RP – warsztaty historyczne dla młodzieży szkół średnich</i>	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	10 000,00 zł
	6	Ostrowskie Towarzystwo Inicjatyw Kulturalno-Oświatowych OTIKO z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	<i>Stop hejtom, Stop z przemocą!</i>	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	10 000,00 zł
2021	7	Ostrowskie Towarzystwo Inicjatyw Kulturalno Oświatowych „OTIKO” z siedzibą	„Przygoda z Bałtyk Story w Broku”	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	8.000,00 zł
	8	Uczniowski Klub Sportowy „Żołnierzyk Brudki Stare” z siedzibą w Brudkach Starych	„Turniej piłki nożnej - zakończenie lata 2021”	upowszechnianie kultury fizycznej	3.050,00 zł Sprawozdanie 2850,00 zł
	9	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „PRZYSTAŃ” z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	„Z mikrofonem za pan brat”	działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	7.400,00 zł
	10	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „ISKIERKA” z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej	„Rugby na Wózkach 2021”	działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	7.700,00 zł

	11	Stowarzyszenie Grupa Motocyklowa „Stajnia” z siedzibą w Małkini Górnej	Rajd Motocyklowy „Prymasowski Szlakiem Pamięci”		4.950,00 zł
	12	W wyniku ogłoszenia projektu „Lokalny Animator Sportu” w ramach realizacji programu „Sport Wszystkich Dzieci” Ministerstwa Sportu i Turystyki, Powiat Ostrowski zawarł dwie umowy (okres: 01.03.2021–31.12.2021 r.) z Instytutem Sportu – Państwowym Instytutem Badawczym z siedzibą w Warszawie o dofinansowanie kosztów zatrudnienia dla animatora prowadzącego zajęcia na boisku „ORLIK” przy Zespole Szkół Nr 1 w Ostrowi Maz. oraz dla animatora „ORLIKA” znajdującego się przy Zespole Szkół Nr 2 w Ostrowi Maz.		upowszechnianie kultury fizycznej	Wynagrodzenie brutto dla 2 animatorów: 20.156,83 zł

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej

2.2. Diagnoza problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim

Pomoc osobom i rodzinie udzielana jest – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy w rodzinie,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomanii,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Problemy społeczne rodzin

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcyjności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd. Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejś intymności, uczuć i poglądów.

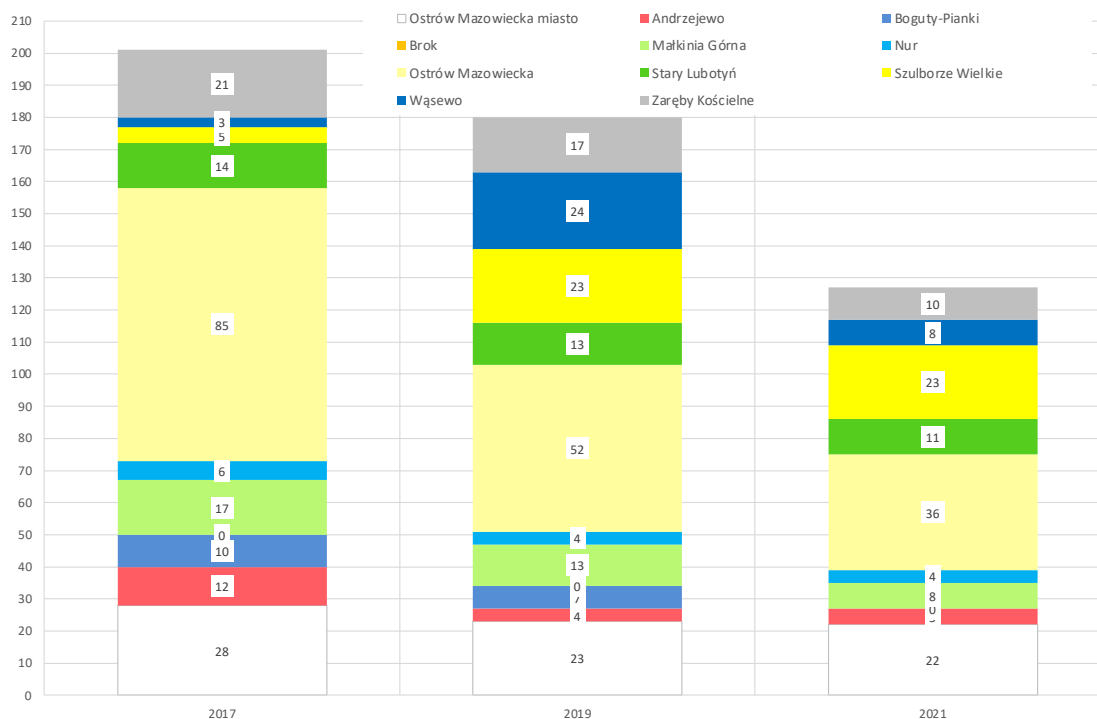
Tabela 2.18 i 2.19 oraz wykresy 2.9 i 2.10 przedstawiają sytuację rodzin z problemami społecznymi w obszarach: potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Powiecie Ostrowskim z uwzględnieniem podziału na gminy.

Tabela 2.18

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	28	23	22
Andrzejewo	12	4	5
Boguty-Pianki	10	7	0
Brok	0	0	0
Małkinia Górna	17	13	8
Nur	6	4	4
Ostrów Mazowiecka	85	52	36
Stary Lubotyń	14	13	11
Szulborze Wielkie	5	23	23
Wąsewo	3	24	8
Zaręby Kościelne	21	17	10
Powiat Ostrowski	201	180	127

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Wykres 2.9 Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Tabela 2.19

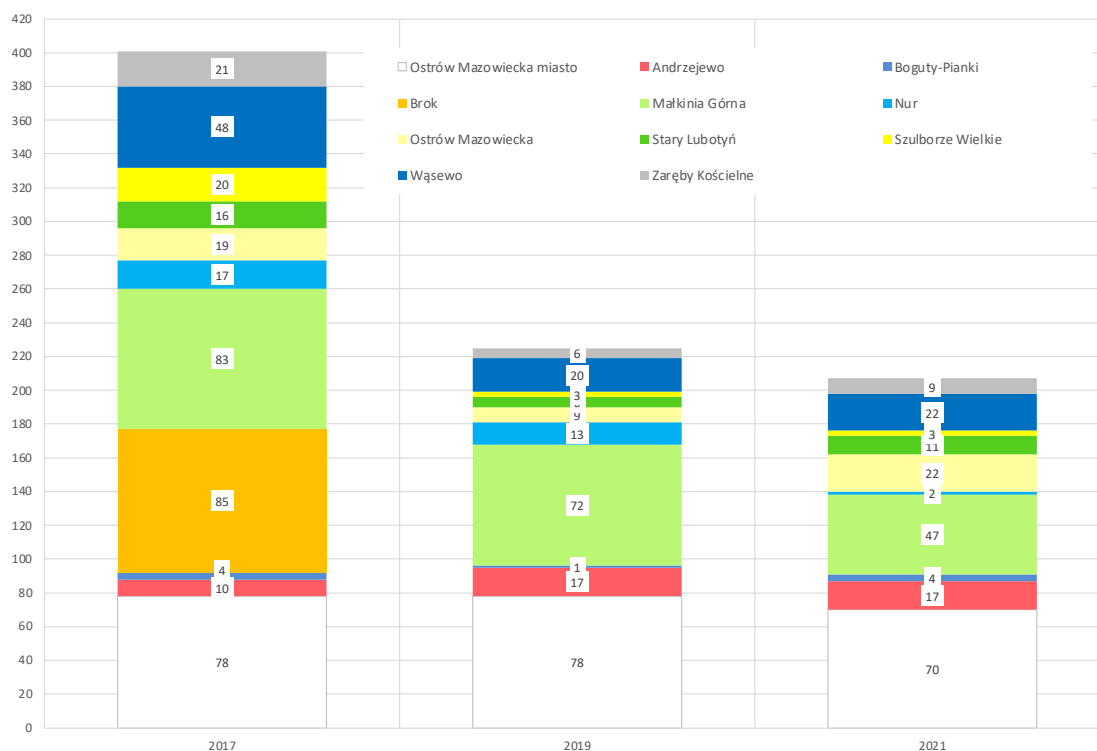
Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	78	78	70
Andrzejewo	10	17	17
Boguty-Pianki	4	1	4
Brok	85	0	0
Małkinia Górna	83	72	47
Nur	17	13	2
Ostrów Mazowiecka	19	9	22
Stary Lubotyń	16	6	11

Szulborze Wielkie	20	3	3
Wąsewo	48	20	22
Zaręby Kościelne	21	6	9
Powiat Ostrowski	401	225	207

Źródło: dane MOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Wykres 2.10 Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Z zaprezentowanych danych wynika, iż problem dysfunkcji rodzin w Powiecie Ostrowskim w okresie wdrażania poprzedniej *Strategii* systematycznie tracił na sile w obserwowanych obszarach. Spadek o blisko 50% odnotowano zarówno w odniesieniu do osób z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a blisko 1/3 w odniesieniu do osób wymagających wsparcia ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa.

Mówiąc o zjawiskach dysfunkcji w rodzinach i ich dynamice na przestrzeni ostatniego okresu programowania trudno nie docenić wpływu programów socjalnych realizowanych przez rząd centralny. Wzrost dochodów rodzin – niezależnie od jego negatywnego wpływu na rynek pracy i wypychania kobiet z zasobów pracowniczych – spowodował podniesienie standardu życia, zwiększenie pewności egzystencjonalnej oraz pozwolił na lepsze funkcjonowanie rodziny i relacji wewnątrz niej. Można byłoby szeroko omawiać preferencje i priorytety dysponowania tak uzyskanym budżetem – które pozostawiają nadal wiele do życzenia – co może stanowić powód do modernizacji rozwiązań systemowych. Niemniej w liczbach bezwzględnych ilość osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z przyczyn związanych z dysfunkcjami rodziny w Powiecie Ostrowskim spada.

W odniesieniu do zjawiska związanego z potrzebą ochrony macierzyństwa największy spadek ilości osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w gminie Andrzejewo i Ostrów Mazowiecka oraz w gminie Zaręby Kościelne. W tych gminach ilość udzielanych świadczeń spadła o blisko 60%. Gminami, gdzie odnotowano wzrost była gmina Szulborze Wielkie i gmina Wąsewo. Średnio w Powiecie Ostrowskim w 2021 roku z pomocy w tym zakresie korzystało 1,8 osoby na 1 000 mieszkańców. Najniższy poziom ilości udzielonych świadczeń na głowę odnotowano w gminach Brok i Boguty-Pianki, najwyższy w gminie Szulborze – gdzie korzystało z nich 14,2 osoby na 1 000 mieszkańców.

Co się tyczy wsparcia związanego z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego największy spadek ilości osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w gminie Brok, Nur i Szulborze Wielkie. W tych gminach ilość udzielanych świadczeń spadła o około 90%. Gminami, gdzie odnotowano wzrost ilości realizowanego wsparcia były gmina Andrzejewo i gmina Ostrów Mazowiecka. W Powiecie Ostrowskim w 2021 roku z pomocy związanej z koniecznością ochrony macierzyństwa korzystało przeciętnie 2,9 osoby na 1 000 mieszkańców. Najmniej świadczeń *per capita* zrealizowano w mieście Brok i Nur – 0,8. W gminie Wąsewo – gdzie intensywność pomocy była najwyższa – ze wsparcia korzystało średnio 5,2 osoby na 1 000 mieszkańców.

2.2.2. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i bezdomność

Poprzez ubóstwo - określa się stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” należy rozumieć takie potrzeby jak: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnej sytuacji życiowej obejmuje takie aspekty jak: wielodzietność, uzależnienia, niepełnosprawność, samotność, wychowywanie się w rodzinach niepełnych i rozbitych, niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia, przewlekłe choroby, inne przeżycia np. jak śmierć osoby najbliższej, utrudniająca aktywne i prawidłowe funkcjonowanie. Należy

zaznaczyć, iż problemy te występują bardzo często zespołowo. Ubóstwo jest to stan, w którym rodzina lub jednostka żyje poniżej kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ubóstwo w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego.

Negatywne skutki ubóstwa dają się odczuć w większości rodzin niepełnych. Pomimo utrzymywania się w wielu przypadkach z dochodów z pracy, samotne matki lub samotni ojcowie nie są w stanie zapewnić dzieciom odpowiedniej sytuacji materialnej. Oprócz tego narastają w tych rodzinach problemy wychowawcze związane z brakiem czasu i odpowiednich wzorców do naśladowania.

Ubóstwo i życie na poziomie minimum egzystencji powoduje, że wydatki na żywność i opłaty mieszkaniowe pochłaniają cały budżet. Konsekwencją jest minimalizacja potrzeb żywieniowych oraz zakup produktów spożywczych bardzo niskiej jakości. Prowadzi to do rozwijania się różnego rodzaju schorzeń, a te w dalszym etapie powodują wzrost kosztów utrzymania, związanych z leczeniem bądź rehabilitacją. Mogą one również prowadzić do powstawania niepełnosprawności, która w znacznym stopniu ogranicza podejmowanie aktywności zawodowej, a może podwyższać poziom wydatków na leczenie.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest: zmniejszenie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizacja zawodowa osób ubogich, zmiana postaw u osób ubogich korzystających z pomocy społecznej poprzez kształtowanie odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości.

Przedstawione przez ośrodki pomocy społecznej dane, wskazują na występowanie w Powiecie Ostrowskim problemu ubóstwa. Liczbę rodzin korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach na terenie Powiatu Ostrowskiego przedstawia tabela 2.20 i wykres 2.11.

Tabela 2.20

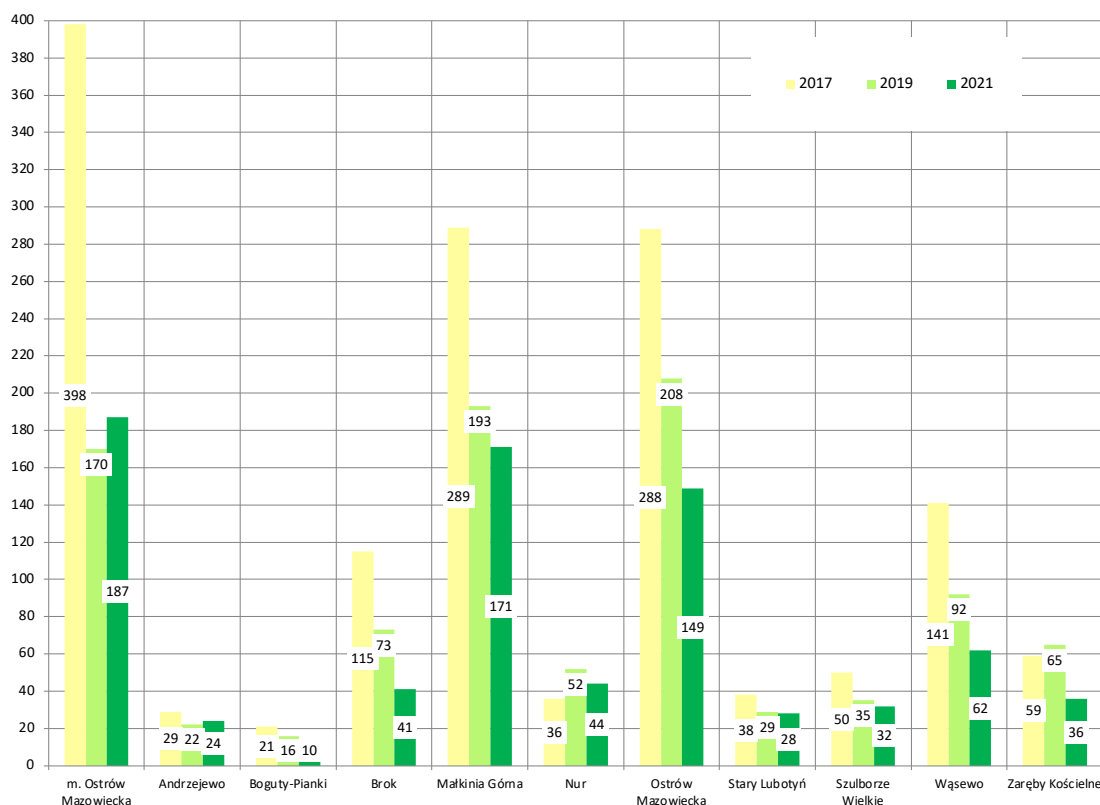
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	398	170	187
Andrzejewo	29	22	24
Boguty-Pianki	21	16	10
Brok	115	73	41
Małkinia Górna	289	193	171
Nur	36	52	44
Ostrów Mazowiecka	288	208	149
Stary Lubotyń	38	29	28

Szulborze Wielkie	50	35	32
Wąsewo	141	92	62
Zaręby Kościelne	59	65	36
Powiat Ostrowski	1464	955	784

Źródło: dane MOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Piani, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Wykres 2.11 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Ostrow Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Piani, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Warto zauważyć istotny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania liczba tych osób spadła o blisko połowę. W porównaniu do roku 2017 najwięcej osób ubogich korzystających ze wsparcia ubyło w gminie Brok (spadek o blisko 2/3) oraz w gminie Wąsewo (spadek o ponad 55%).

Wydaje się, iż najbardziej prawdopodobnymi przyczynami zmniejszania się ilości osób figurujących w statystykach pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa są

zmiany ekonomiczne i społeczne zachodzące w społeczeństwie polskim, co przekłada się na sytuację w Powiecie Ostrowskim. Wśród tych zmian zasadnicze znaczenie mogą mieć:

- ✓ rozwój gospodarczy, podnoszenie się zamożności społeczeństwa i zwiększanie ilości miejsc pracy w Powiecie,
- ✓ działania zmniejszające bezrobocie, pełna dostępność europejskiego rynku pracy oraz realizacja powszechnie dostępnych programów socjalnych i zatrudnienia socjalnego,
- ✓ realizacja projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy oraz inne podmioty sektora społecznego.

Bezdomność, problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się ona z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprywacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprywacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeb, począwszy od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom społeczeństwa, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają przede wszystkim z:

- ✓ sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu liczby osób, które nie chcą podjąć pracy lub nie potrafią utrzymać zatrudnienia, albo są osobami bezdomnymi z wyboru,
- ✓ z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych,
- ✓ z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozvodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji, przemocy w rodzinie,
- ✓ z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
- ✓ przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi, posiadania upośledzeń zdrowotnych.

Dynamikę zjawiska bezdomności w Powiecie Ostrowskim według podziału na gminy przedstawia tabela 2.21 i wykres 2.12.

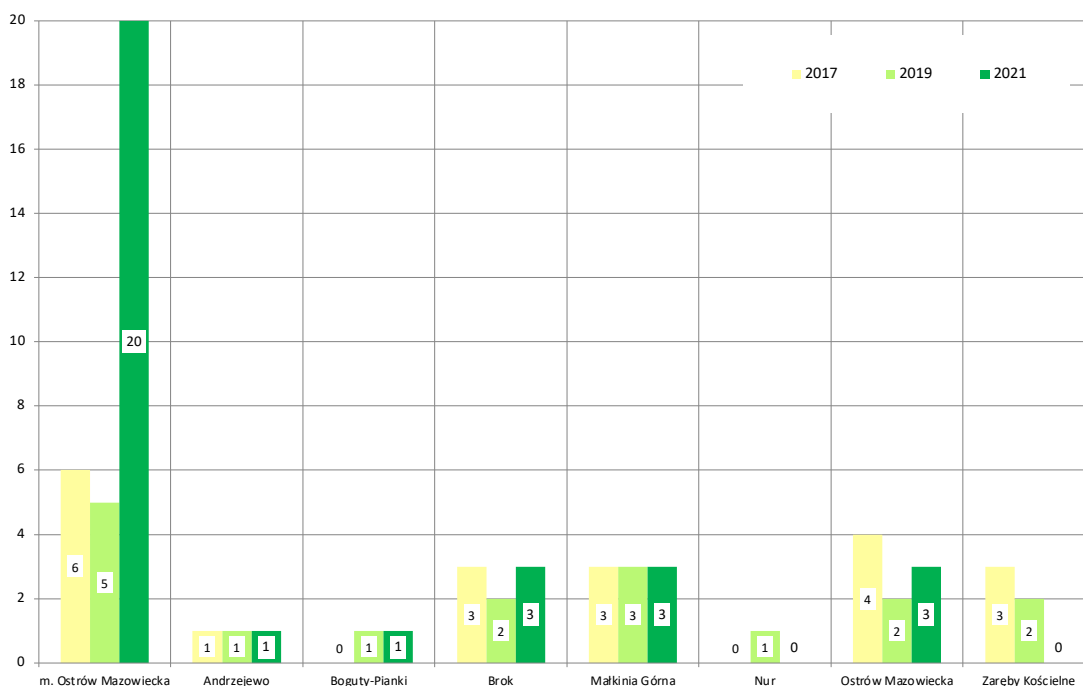
Tabela 2.21

**Liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności
w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	6	5	20
Andrzejewo	1	1	1
Boguty-Pianki	0	1	1
Brok	3	2	3
Małkinia Górna	3	3	3
Nur	0	1	0
Ostrów Mazowiecka	4	2	3
Stary Lubotyń	0	0	0
Szulborze Wielkie	0	0	0
Wąsewo	0	0	0
Zaręby Kościelne	3	2	0
Powiat Ostrowski	20	17	31

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Wykres 2.12 Liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Z przedstawionych danych wynika, iż ośrodkiem o najwyższym natężeniu zjawiska bezdomności jest miasto Ostrów Mazowiecka. W roku 2021 blisko 2/3 osób dotkniętych problemem bezdomności korzystało ze wsparcia na terenie tej gminy. Co ma swoje uzasadnienie w specyfice zjawiska, które w swojej naturze dotyka częściej mieszkańców większych miast niż terenów wiejskich. W trzech gminach wiejskich Szulborze Wielkie, Wąsewo i Zaręby Kościelne zjawisko bezdomności w ogóle nie występowało.

Warto również zauważyć, iż poziom występowania zjawiska oraz jego struktura przestrzenna na terenie Powiatu Ostrowskiego, nie uległy większym zmianom na przestrzeni ostatnich lat. Zarówno poziom ogólny zjawiska, oscylujący wokół 20 osób bezdomnych jak i ilości osób korzystających ze wsparcia w poszczególnych gminach był stosunkowo stabilny.

2.2.3. Problemy społeczne w obszarze bezrobocia

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków

ich rodzin. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie na terenie Powiatu Ostrowskiego na dzień 31 grudnia 2021 roku zarejestrowanych było 2 429 osób bezrobotnych, w tym 1 277 kobiety tj. 52,6%, wśród wszystkich bezrobotnych było 1 452 długotrwale bezrobotnych. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania ilość osób bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim spadła o blisko 2/3.

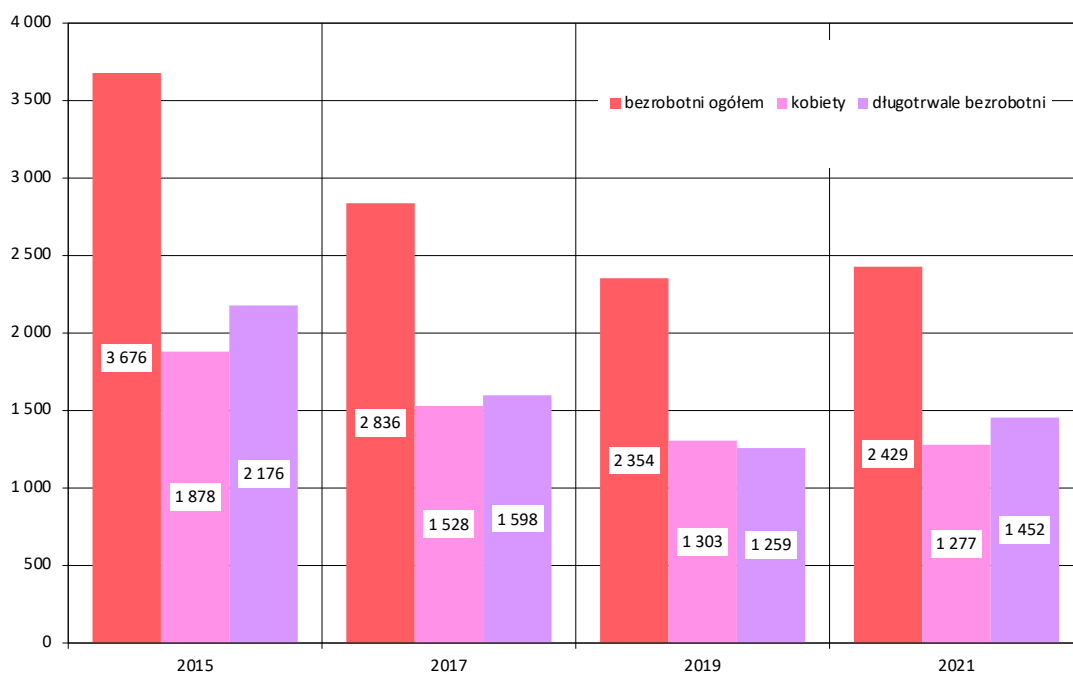
Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego prezentują tabela 2.23 i wykres 2.13.

Tabela 2.23

Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2015-2021

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	w tym długotrwale bezrobotni
2015	3 676	1 878	2 176
2017	2 836	1 528	1 598
2019	2 354	1 303	1 259
2021	2 429	1 277	1 452

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.13 Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

W badanym okresie, w porównaniu do poprzedniego okresu programowania, obserwowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim – łącznie na przestrzeni analizowanego okresu o blisko 1/3. Jednocześnie dane z roku 2021 odzwierciedlają oddziaływanie pandemii COVID-19 na sytuację na rynku pracy – długotrwałe okresy lock-down, ograniczenia funkcjonowania przedsiębiorstw, przerwanie łańcuchów dostaw i kooperacyjnych zaowocowały kilkuprocentowym przyrostem bezrobocia w Powiecie Ostrowskim.

Bardzo istotną informacją dotyczącą zjawiska bezrobocia jest określenie jego struktury. Poniższe tabela i wykresy prezentują strukturę bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2019-21 pod względem:

- wieku,
- posiadanego wykształcenia,
- stażu pracy,
- czasu pozostawania bez pracy.

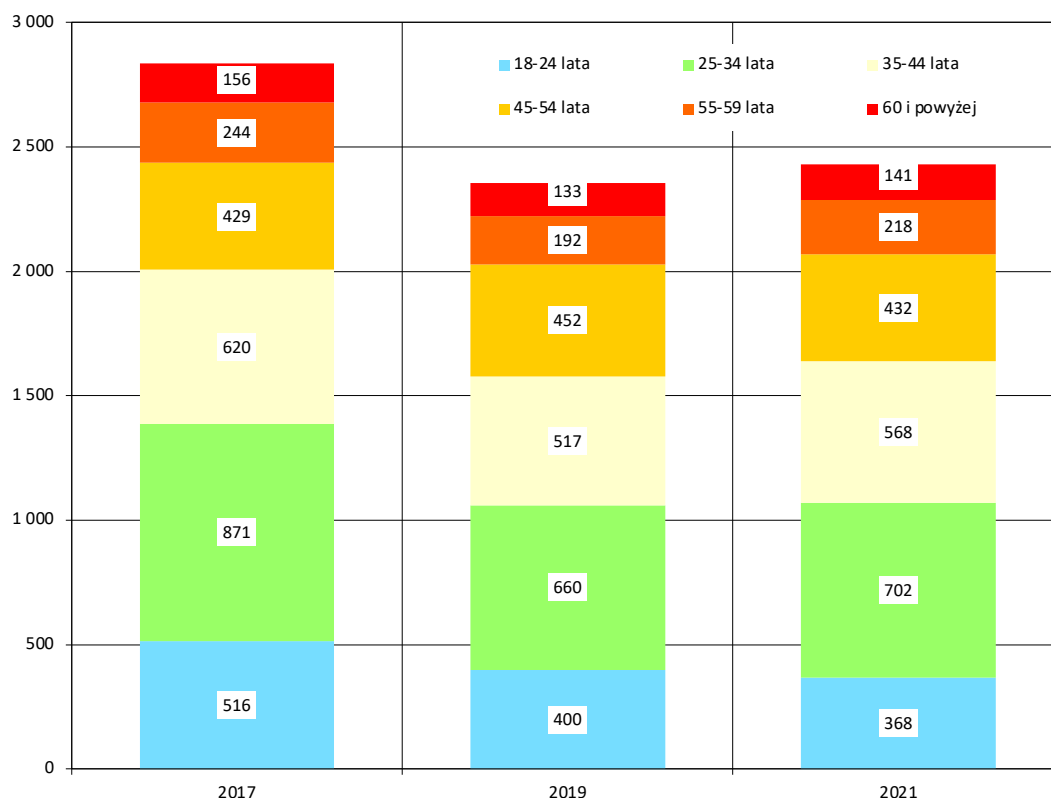
Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 2.24 i wykres 2.14.

Tabela 2.24

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
18-24 lat	516	400	368
25-34 lat	871	660	702
35-44 lat	620	517	568
45-54 lat	429	452	432
55-59 lat	244	192	218
60 i powyżej	156	133	141
Powiat Ostrowski	2 836	2 354	2 429

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.14 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

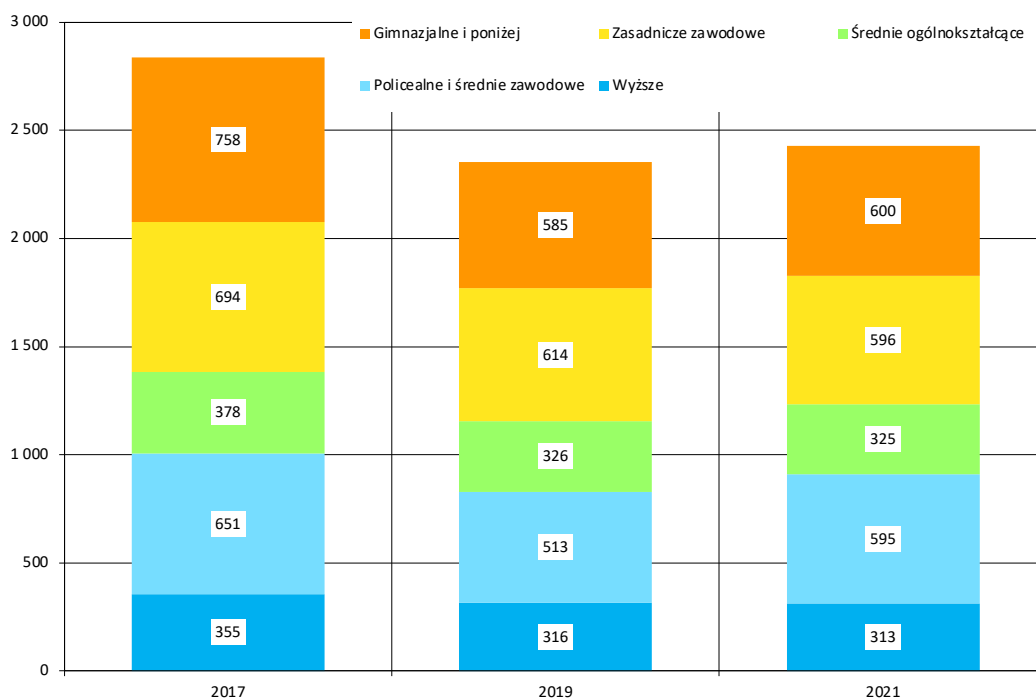
Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem poziomu wykształcenia osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 2.25 i wykres 2.15.

Tabela 2.25

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem wykształcenia osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Wyższe	355	316	313
Policealne i średnie zawodowe	651	513	595
Średnie ogólnokształcące	378	326	325
Zasadnicze zawodowe	694	614	596
Gimnazjalne i poniżej	758	585	600
Powiat Ostrowski	2 836	2 354	2 429

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.15 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wykształcenia w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

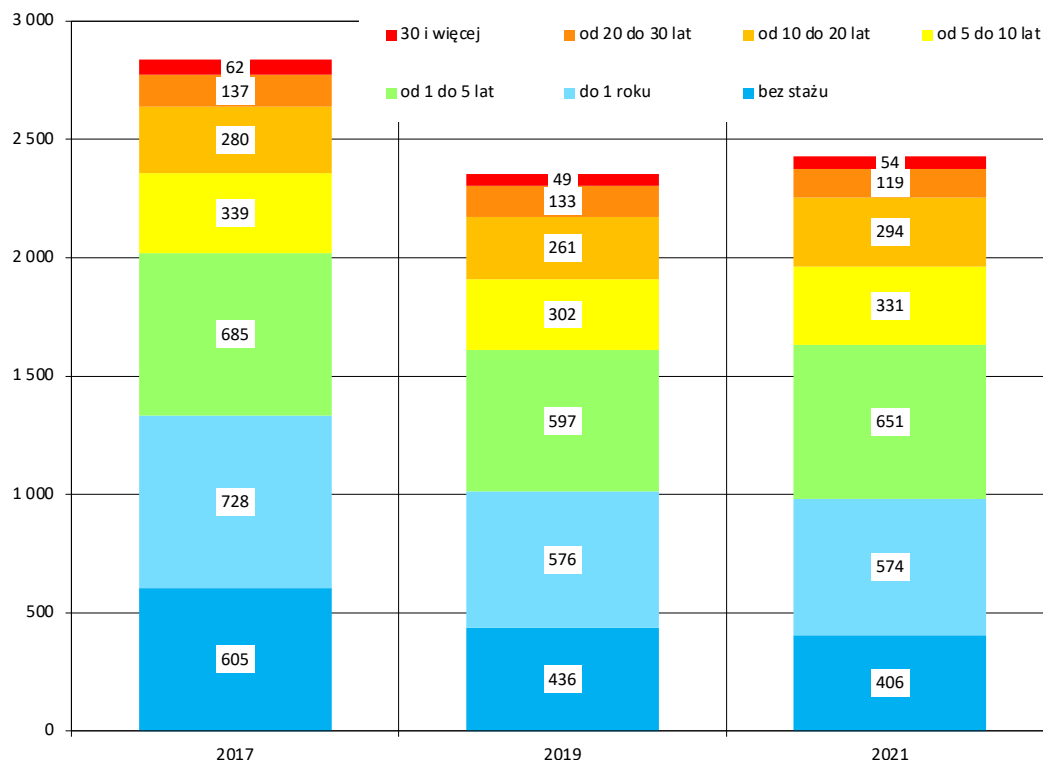
Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem stażu pracy bezrobotnego, prezentują tabela 2.26 i wykres 2.16.

Tabela 2.26

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem stażu pracy osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
bez stażu	605	436	406
do 1 roku	728	576	574
od 1 do 5 lat	685	597	651
od 5 do 10 lat	339	302	331
od 10 do 20 lat	280	261	294
od 20 do 30 lat	137	133	119
30 i więcej	62	49	54
Powiat Ostrowski	2 836	2 354	2 429

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.16 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem stażu pracy osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy, prezentują tabela 2.27 i wykres 2.17.

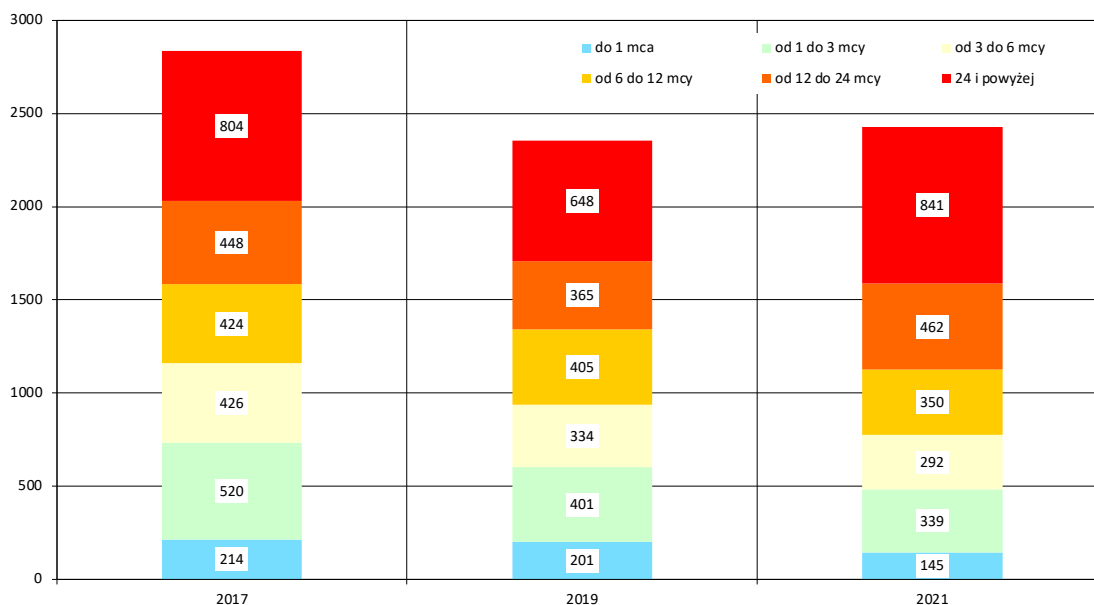
Tabela 2.27

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2021-2022

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
do 1 mca	214	201	145
od 1 do 3 mcy	520	401	339
od 3 do 6 mcy	426	334	292
od 6 do 12 mcy	424	405	350
od 12 do 24 mcy	448	365	462
24 i powyżej	804	648	841
Powiat Ostrowski	2 836	2 354	2 429

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.17 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Struktura bezrobocia w kontekście **wieku osoby bezrobotnej** nie ulega istotnym zmianom. Średni ważony wiek przeciętnego bezrobotnego zarejestrowanego w Powiecie Ostrowskim wzrósł z 37,35 do 38,5 roku. W strukturze wiekowej wśród bezrobotnych dominują osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, które stanowią 29,2% wszystkich bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, iż w wyniku zmian demograficznych i istotnemu starzeniu się populacji Powiatu Ostrowskiego łącznie wszystkie osoby zarejestrowane starsze niż 45 lat stanowią już ponad 1/3 populacji bezrobotnych. To bardzo poważny problem, ponieważ w zdecydowanej większości są to osoby, które stosunkowo trudno zaktywizować, są niechętnie uaktualnianiu swoich kwalifikacji zawodowych, a także z trudnością akceptują elastyczne formy zatrudnienia. Z drugiej strony patrząc osoby w pierwszych fazach rozwoju rodziny to prawie połowa wszystkich bezrobotnych – trudno oczekiwać, iż ktoś nieposiadający pracy będzie podejmował decyzję o posiadaniu większej ilości dzieci, czy w ogóle o ich posiadaniu.

To wskazuje na konieczność dalszego koncentrowania działań polityki społecznej Powiatu na tej grupie. Ma to również znaczenie w kontekście niepokojących trendów demograficznych, które bez wsparcia na rzecz zatrudniania osób młodych będą się umacniały. Trudno bowiem sobie wyobrazić, iż osoba młoda nie mogąca znaleźć zatrudnienia będzie wchodziła w kolejne fazy rozwoju rodziny, a co za tym idzie kreowała przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim.

W strukturze bezrobocia ze względu na **poziom wykształcenia osoby bezrobotnej** nie zaszły w analizowanym okresie istotne zmiany. Przede wszystkim nastąpił przyrost odsetka osób bezrobotnych lepiej wykształconych – policealnym i średnim zawodowym o około 7% oraz z wykształceniem wyższym o blisko 3%, Udział pozostałych grup o niższych poziomach wykształcenia – zasadniczym zawodowym gimnazjalnym i poniżej – adekwatnie spadał. W strukturze bezrobocia dominowały grupy osób z wykształceniem

policealnym i średnim zawodowym, z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz osoby o wykształceniu zawodowym – a każda z tych grup stanowiła około 1/4 populacji. Zmiany w strukturze były częściowo skorelowane z wpływem pandemii COVID-19, inflacji i wojny na Ukrainie i następowały w drugiej połowie poprzedniego okresu programowania. Wskazuje to na istotne zmiany na rynku pracy: dyplom magistra, inżyniera czy licencjata nie stanowi już gwarancji zatrudnienia. Rynek docenia obecnie bardziej specjalistów z wybranych dziedzin profesjonalnych niż posiadających wyższe wykształcenie humanistyczne, czy absolwentów zbyt licznie reprezentowanych kierunków ekonomicznych.

Zjawisko to potwierdza – blisko ośmioprocentowy – spadek w strukturze odsetka osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – które w praktyce nie posiadają żadnych kwalifikacji, na które potrzeby zgłasza rynek pracy. Niemniej w dalszym ciągu współpraca tych szkół branżowych z pracodawcami przy opracowywaniu programów kształcenia jest priorytetem w ramach polityki społecznej Powiatu.

Wykształcenie średnie nie stanowi żadnej gwarancji uzyskania zatrudnienia a program nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących nie daje kwalifikacji – nawet uniwersalnych – poszukiwanych przez rynek pracy. Ten obszar powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach *Strategii*.

W analizowanym okresie, w strukturze bezrobocia pod względem **stażu pracy bezrobotnych** nastąpiła jedna istotna zmiany – spadek w strukturze odsetka grup bezrobotnych z najdłuższym stażem (24 miesiące i dłużej) – który wyniósł około 10%. Skutkowało to stopniowym spadkiem średniej ważonej długości stażu pracy osoby zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, który skrócił się z 5,67 do 5,49 lat stażu.

Bez zmian pozostaje udział w strukturze osób nieposiadających żadnego stażu oraz ze stażem do 1 roku i od 1 do 5 lat, które stanowią razem ponad 2/3 ogółu bezrobotnych. Ta sytuacja wiąże się z dwiema konstatacjami – ponownie pojawiają się w grupie dominującej osoby młodsze. Niski i zerowy staż pracy charakteryzuje bowiem w dominującym stopniu osoby kończące naukę w szkole i wchodzące na rynek pracy. Po drugie – znów wybija się potrzeba wprowadzenia do celów realizacyjnych strategii zadań związanych z aktywizacją zawodową osób młodych oraz dostosowania ich kwalifikacji do rynku pracy – gdyż sytuacja na tym rynku odzwierciedla odwieczny dylemat rozwojowy *nie zdobędziesz pracy bez doświadczenia, ale nie zdobędziesz doświadczenia bez pracy*.

W analizowanym okresie, w strukturze bezrobocia pod względem **długości czasu pozostawania bez pracy** nastąpiły dwie istotne zmiany – znaczne zwiększenie w strukturze odsetka grup bezrobotnych z najdłuższym stażem (powyżej 12 miesięcy oraz 24 miesiące i dłużej) – w obu grupach o blisko 1/5. Co zapewne jest efektem wzrostu bezrobocia na skutek pandemii COVID-19, inflacji i wojny w Ukrainie.

W konsekwencji średni ważony czas pozostawania bez pracy w Powiecie Ostrowskim wydłużył się o 2 miesiące w analizowanym okresie – na dzień 31 grudnia 2021 wyniósł 14,9 miesiąca (rok, 2 miesiące i 28 dni). Należy zwrócić uwagę, iż przeciętny czas pozostawania bez pracy w Powiecie Ostrowskim był zbliżony do średniej Podregionu Ostrołęckiego (14,7) natomiast był nieco wyższy od średniej dla Województwa Mazowieckiego (14,2). Wydaje się, iż wysoki odsetek osób długotrwale pozostających bez

pracy – powyżej 12 miesięcy i powyżej 24 miesięcy – który wynosił w analizowanym okresie ponad połowę populacji bezrobotnych stanowi poważne wyzwanie dla bieżącego okresu programowania i powinno być przedmiotem celów strategicznych i operacyjnych oraz działań i zadań realizacyjnych.

2.2.4. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalonej w 1997 roku przez Sejm RP mówi: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi*”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) zawęży powyższą definicję określając: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie*”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać ona może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na dwanaście głównych grup:

- ✓ upośledzenia umysłowe,
- ✓ choroby psychiczne,
- ✓ zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- ✓ choroby narządu wzroku,
- ✓ upośledzenia narządu ruchu,
- ✓ epilepsja,
- ✓ choroby układu oddechowego i krążenia,
- ✓ choroby układu pokarmowego,
- ✓ choroby układu moczowo-płciowego,
- ✓ choroby neurologiczne,
- ✓ inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- ✓ całościowe zaburzenia rozwojowe.

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy jakie napotykają osoby niepełnosprawne jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej

usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomagania osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 1 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa w wyniku której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego
- B. Stopień niepełnosprawności jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 1 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko - osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna, jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573)
- ✓ Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. 2021 poz. 857)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz.U. 2009 nr 226 poz. 1829)

Istotną informacją opisującą problemy społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych są wskaźniki funkcjonowania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej. W pierwszej kolejności przeanalizowano liczbę i cele przyjmowanych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia

niepełnosprawności – tabele 2.28 i 2.29 oraz wykresy 2.18 i 2.19 prezentują dane w tym zakresie w Powiecie Ostrowskim w roku 2021.

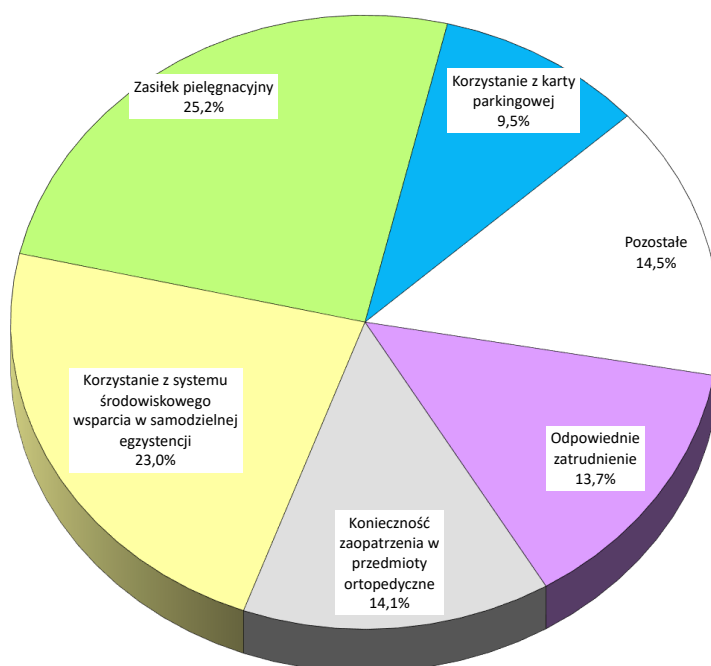
Tabela 2.28

**Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności
lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021**

Cel złożenia wniosku	2021
Odpowiednie zatrudnienie	135
Szkolenie	2
Uczestnictwo w WTZ	6
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	139
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych)	227
Zasiłek pielęgnacyjny	248
Korzystanie z karty parkingowej	94
Inne	135
Razem	986

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

**Wykres 2.18 Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności
lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021**

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

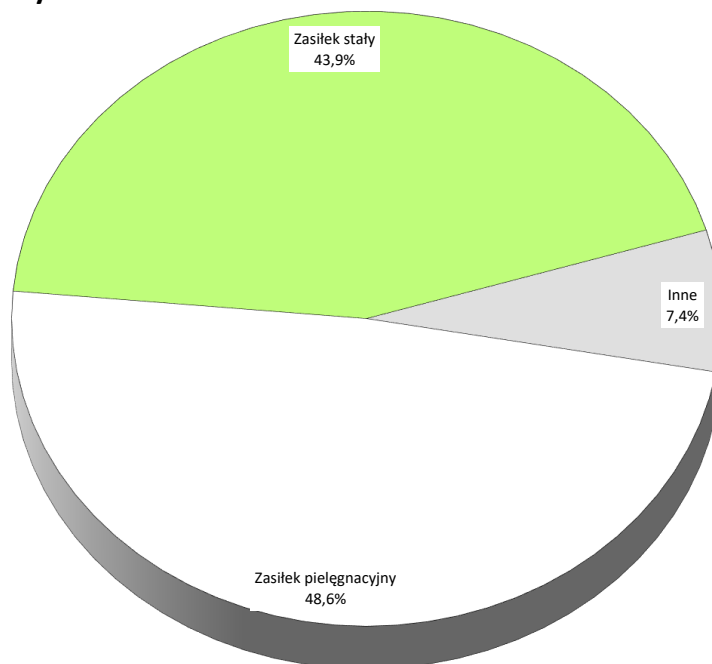
Tabela 2.29

Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób do 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w roku 2021

Cel złożenia wniosku	2021
Zasiłek pielęgnacyjny	72
Zasiłek stały	65
Inne	11
Razem	148

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.19 Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób do 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w roku 2021

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Liczba składanych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim do roku 2021 stopniowo wzrastała. Niemniej okres pandemii COVID-19 spowodował zmniejszenie liczby wniosków – ze względu na przepisy, które na czas trwania stanu epidemii wydłużyły terminy ważności orzeczeń.

Tabele 2.30 i 2.31 oraz wykres 2.20, 2.21 i 2.22 prezentują dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia.

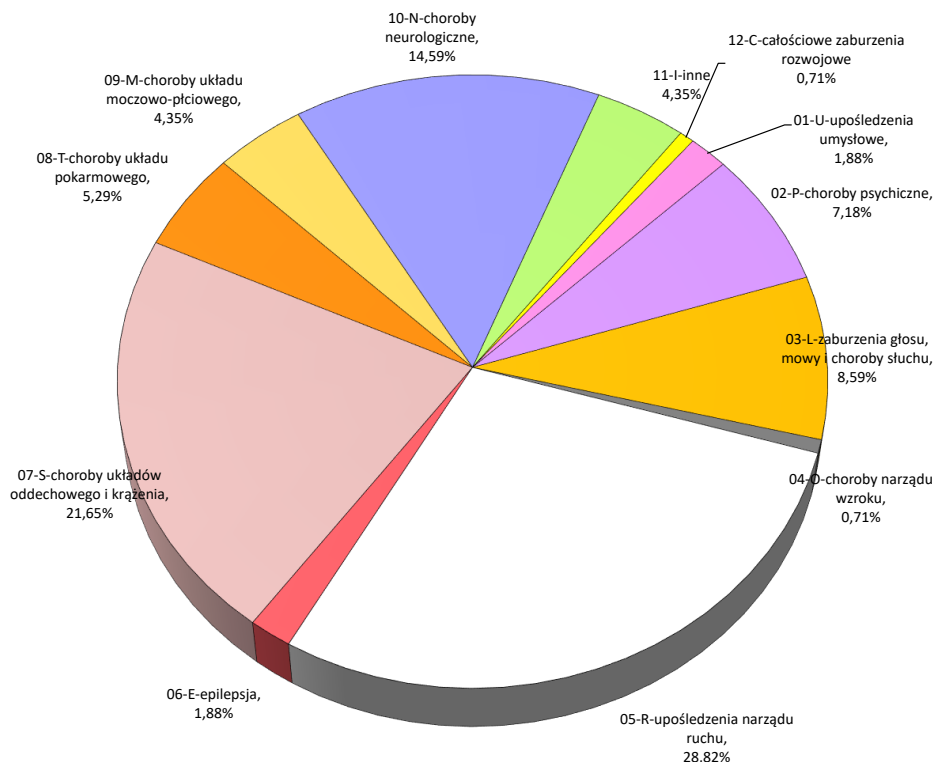
Tabela 2.30

**Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim
w roku 2021 wg przyczyny niepełnosprawności**

Przyczyna niepełnosprawności	2021
01-U upośledzenia umysłowe	16
02-P choroby psychiczne	61
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	73
04-O choroby narządu wzroku	6
05-R upośledzenia narządu ruchu	245
06-E epilepsja	16
07-S choroby układów oddechowego i krążenia	184
08-T choroby układu pokarmowego,	45
09-M choroby układu moczowo-płciowego,	37
10-N choroby neurologiczne,	124
11-I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, enzymatyczne, zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	37
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	6
Razem	850

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.20 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg przyczyny niepełnosprawności

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

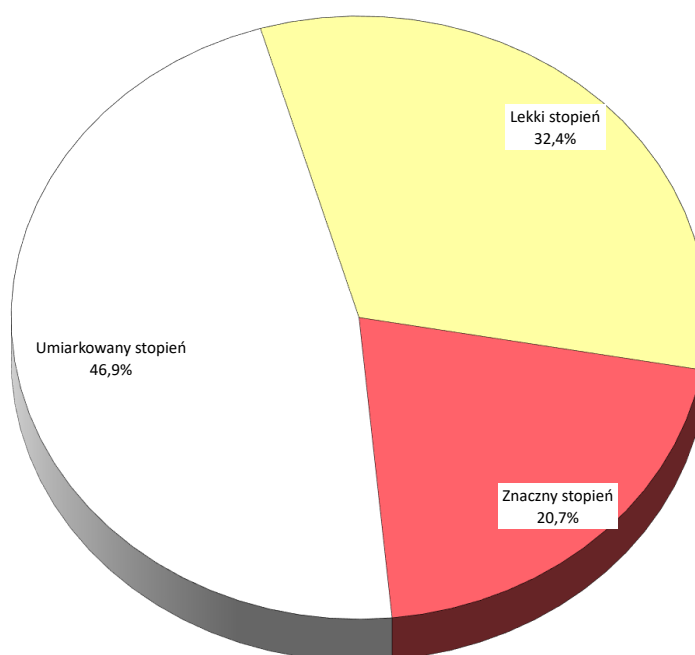
Tabela 2.31

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg wieku i stopnia niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia)

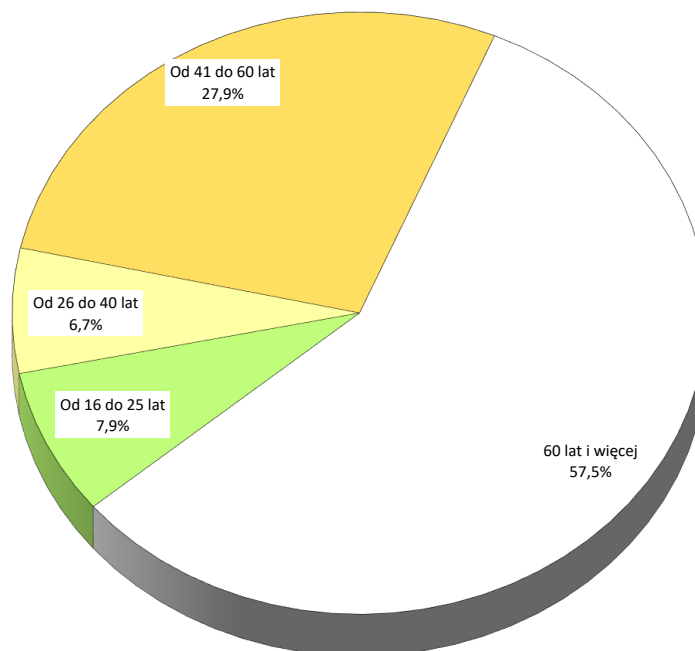
Cel złożenia wniosku	2021
Znaczny stopień	176
Umiarkowany stopień	399
Lekki stopień	275
Razem	850
Od 16 do 25 lat	67
Od 26 do 40 lat	57
Od 41 do 60 lat	237
60 lat i więcej	489
Razem	850

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.21 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg stopnia niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia)

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.22 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg wieku osoby z niepełnosprawnościami

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Tabele 2.32 oraz wykresy 2.23 prezentują dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń wg płci dzieci poniżej 16 roku życia wg przyczyny niepełnosprawności.

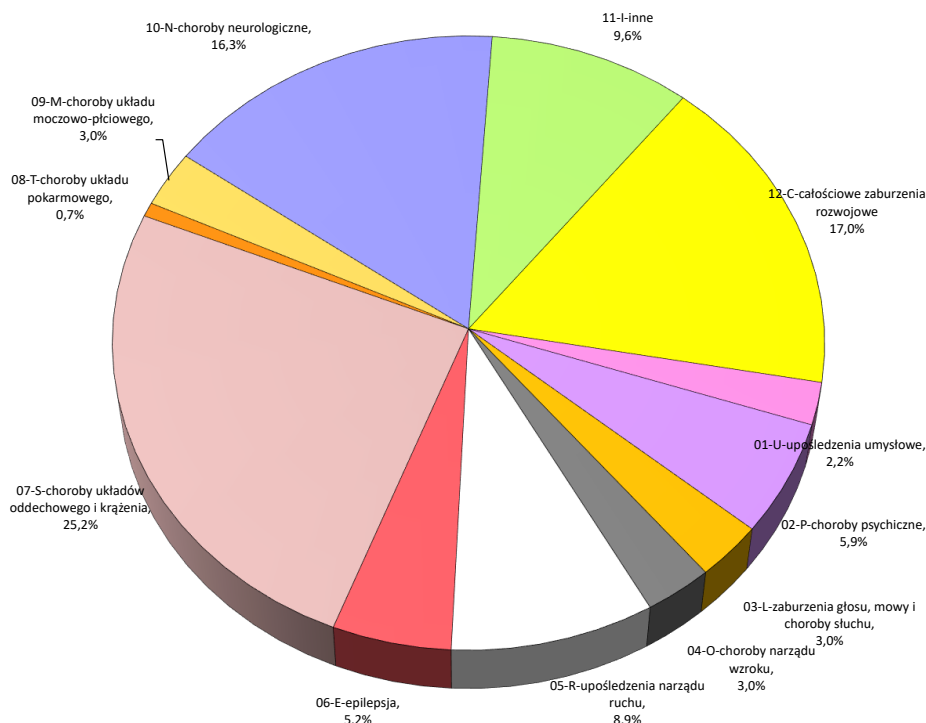
Tabela 2.32

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 roku

Przyczyna niepełnosprawności	2021
01-U upośledzenia umysłowe	3
02-P choroby psychiczne	8
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	4
04-O choroby narządu wzroku	4
05-R upośledzenia narządu ruchu	12
06-E epilepsja	7
07-S choroby układów oddechowego i krążenia	34
08-T choroby układu pokarmowego,	1
09-M choroby układu moczowo-płciowego,	4
10-N choroby neurologiczne,	22
11-I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, enzymatyczne, zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	13
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	23
Razem	135

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.23 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w roku 2021 wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 roku

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

W analizowanym okresie wśród wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej orzeczeń – zarówno dorosłym osobom jak i dzieciom z niepełnosprawnościami – dominowały choroby układów oddechowego i krążenia, stanowiące odpowiednio niespełna 22% i ponad 25% wydanych orzeczeń. Ponadto wśród dorosłych osób z niepełnosprawnościami dominują upośledzenia narządów ruchu (których występowanie jest bardzo silnie skorelowane z wiekiem), a także choroby neurologiczne. Natomiast w grupie dzieci z niepełnosprawnościami znacząco występują także całościowe zaburzenia rozwojowe oraz choroby neurologiczne.

W strukturze pod względem stopnia niepełnosprawności, dominują orzeczenia o stopniu umiarkowanym, stanowiące blisko połowę wydanych orzeczeń. Orzeczenia o stopniu lekkim to blisko 1/3 wydanych, a o stopniu znacznym nieco ponad 20%.

Można zauważyć silne skorelowanie wieku osób składających wnioski z ilością wydawanych orzeczeń – ponad połowa przypada na osoby w wieku powyżej 60 roku życia a blisko 1/3 na osoby powyżej 40 roku życia. Łącznie orzeczenia osób z tych dwóch grup stanowią ponad 85% wszystkich wydanych.

Tabela 2.33 oraz wykres 2.24 prezentuje dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej, opisujące liczbę rodzin osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021.

Tabela 2.33

**Liczba rodzin osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	245	325	244
Andrzejewo	23	17	15
Boguty-Pianki	14	11	7
Brok	57	42	34
Małkinia Górna	82	160	125
Nur	37	24	21
Ostrów Mazowiecka	138	168	144
Stary Lubotyń	11	10	15
Szulborze Wielkie	15	14	10
Wąsewo	86	60	51
Zaręby Kościelne	55	60	44
Powiat Ostrowski	763	891	710

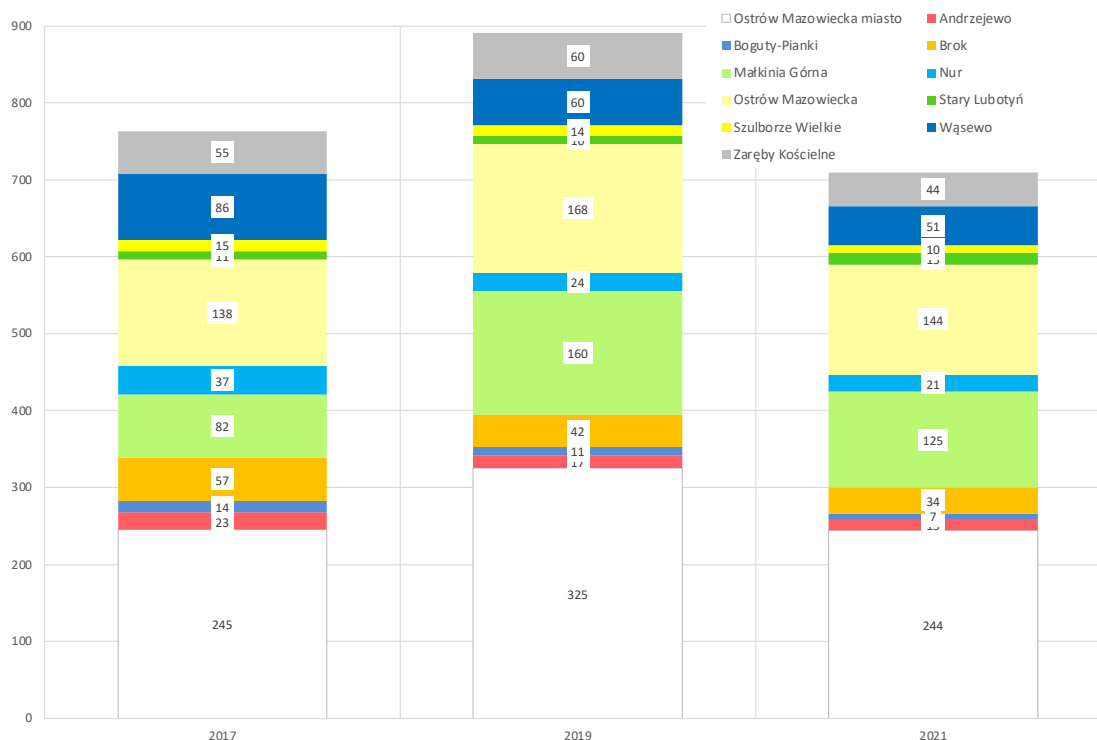
Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

W analizowanym okresie liczba rodzin osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w Powiecie Ostrowskim fluktuowała – początkowo kontynuowane były wcześniejsze trendy, następnie, w ostatnim analizowanym roku, widać wpływ pandemii COVID-19. Spowodowała ona – ze względu na przyjęte rozwiązania systemowe, w tym ograniczenia w kontaktach społecznych – zmniejszenie ilości składanych wniosków o wsparcie do ośrodków pomocy społecznej. Największe spadki odnotowano w gminie Boguty Pianki – o połowę – oraz w gminach Brok, Nur i Wąsewo – o ponad 1/3. W sposób porównywalny lub nieco niższy do spadku odnotowanego dla całego Powiatu zmniejszyły się ilości rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej w gminach Andrzejewo i Szulborze Wielkie. Bez istotnych zmian zjawisko to występowało w mieście Ostrów Mazowiecka. Skala wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się w gminie Stary Lubotyń (o 1/3) oraz w największym stopniu w gminie Małkinia Górna (aż o połowę).

Przeciętnie w Powiecie Ostrowskim 10 osób na 1000 mieszkańców korzysta ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność. Najniższy odsetek występował w gminie Boguty Pianki – średnio 2,8 osoby na 1000 mieszkańców – a także Andrzejewo i Stary Lubotyń – odpowiedni przeciętnie 3,8 i 6,2 osób. Natomiast

najwyższy w gminie Brok – przeciętnie 12,4 osoby – oraz gminach Zaręby Kościelne i Wąsewo – odpowiednio średnio 12,3 i 12,1 osoby na 1000 mieszkańców to osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia.

Wykres 2.24 Liczba rodzin osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Tendencja spadkowa liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni poprzedniego okresu programowania jest efektem realizacji dużej ilości działań projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, skierowanej do tej grupy docelowej. W Powiecie Ostrowskim realizacja projektów ukierunkowanych na osoby niepełnosprawne spowodowała, że posiadają one wyższe umiejętności i kwalifikacje, lepiej dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują zatrudnienie, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie, a co za tym idzie rzadziej korzystają z tradycyjnych form pomocy. Zmienił się też istotnie stosunek do osób niepełnosprawnych, którzy przestali być traktowani jako skazani na przebywanie w czterech ścianach, zniknęło wiele barier uniemożliwiających im normalne funkcjonowanie.

Dane dotyczące dynamiki liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021 zawiera tabela 2.34 i wykres 2.25.

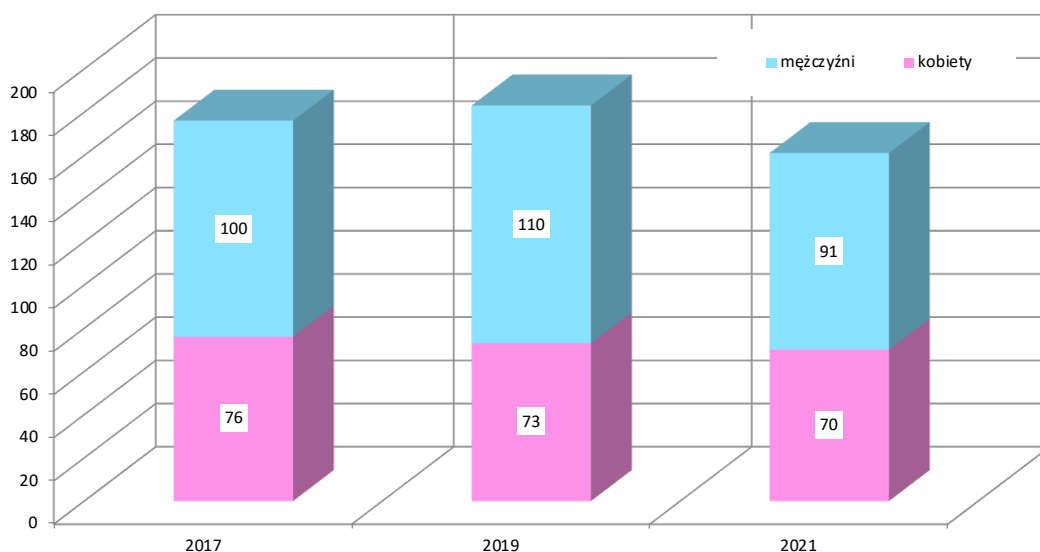
Tabela 2.34

**Dynamika rejestrowanego bezrobocia osób niepełnosprawnych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 (stan na 31 grudnia)**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Niepełnosprawni bezrobotni ogółem	176	183	161
w tym kobiety	76	73	70
% udział bezrobotnych niepełnosprawnych ogółem w populacji bezrobotnych	6,2	7,8	6,6

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej

**Wykres 2.25 Dynamika bezrobocia osób niepełnosprawnych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 (stan na 31 grudnia)**

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej

W dynamice liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej jako osoby bezrobotne zaobserwowano tendencję spadkową pomiędzy rokiem 2017 a 2021 – kiedy liczba bezrobotnych niepełnosprawnych spadła o blisko 10%. Analiza długookresowej funkcji trendu wykładniczego i liniowego wskazuje nieznaczny trend spadkowy na przestrzeni ostatnich 5 lat. Trudno wskazać jednoznaczne przyczyny takiej sytuacji – z pewnością jedną z niebagatelną jest realizacja działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy wynikających z

ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy oraz w ramach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój*, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 oraz przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, która powoduje, że osoby niepełnosprawne posiadają wyższe kwalifikacje, dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują pracę, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie. Jednocześnie przyczyną sezonową wpływającą na rynek pracy w Powiecie Ostrowskim była pandemia COVID-19, która zahamowała tendencje spadkowe zjawiska bezrobocia i spowodowała jego okresowe wzrosty.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa

W ramach rehabilitacji społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej realizowało zadania powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2023 poz. 100). Realizowano następujące formy wsparcia z dofinansowaniem ze środków PFRON:

- ✓ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- ✓ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- ✓ dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego,
- ✓ przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Dane dotyczące wniosków przyjętych i zrealizowanych w ramach zadania *Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych* w latach 2017-2021 prezentują tabele 2.35 i 2.36.

Tabela 2.35

**Dynamika wniosków przyjętych i zrealizowanych w ramach zadania
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach
rehabilitacyjnych w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Liczba wniosków przyjętych	82	82	50
w tym dzieci	2	12	12
Liczba wniosków zrealizowanych	0	43	36
w tym dzieci	0	7	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

W 2021 roku przyjęto do realizacji 50 wniosków o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych, w tym 12 wniosków dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Z powodu wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego w Polsce i stanu pandemii, zadanie to było realizowane w bardzo ograniczonym zakresie w porównaniu do poprzednich lat.

Tabela 2.36

**Kwota dofinansowania wniosków zrealizowanych w ramach zadania
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach
rehabilitacyjnych w latach 2017-2021 (w PLN)**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – osoby dorosłe	0,00	49 955,00	69 649,00
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – dzieci	0,00	9 199,00	12 487,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Warunkiem uzyskania dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze jest posiadanie dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność oraz spełnienie kryterium dochodowego – o dofinansowanie mogą ubiegać się osoby, jeżeli przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza

kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym, 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej. Maksymalne dofinansowanie z PFRON wynosi do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej wyznaczonego w limicie ceny NFZ albo do 150% sumy kwoty limitu, wyznaczonego przez NFZ oraz udziału własnego osoby niepełnosprawnej, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów w latach 2017-2021 w Powiecie Ostrowskim prezentują tabele 2.36 i 2.37 oraz wykres 2.25.

Tabela 2.36

**Środki PFRON wykorzystane na zaopatrzenia
w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Liczba wniosków przyjętych	7	6	8
Liczba wniosków wypłaconych	7	5	6
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – osoby dorosłe	4 577,40	1 574,49	6 320,80
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – dzieci	1 990,80	2 850,00	4 837,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

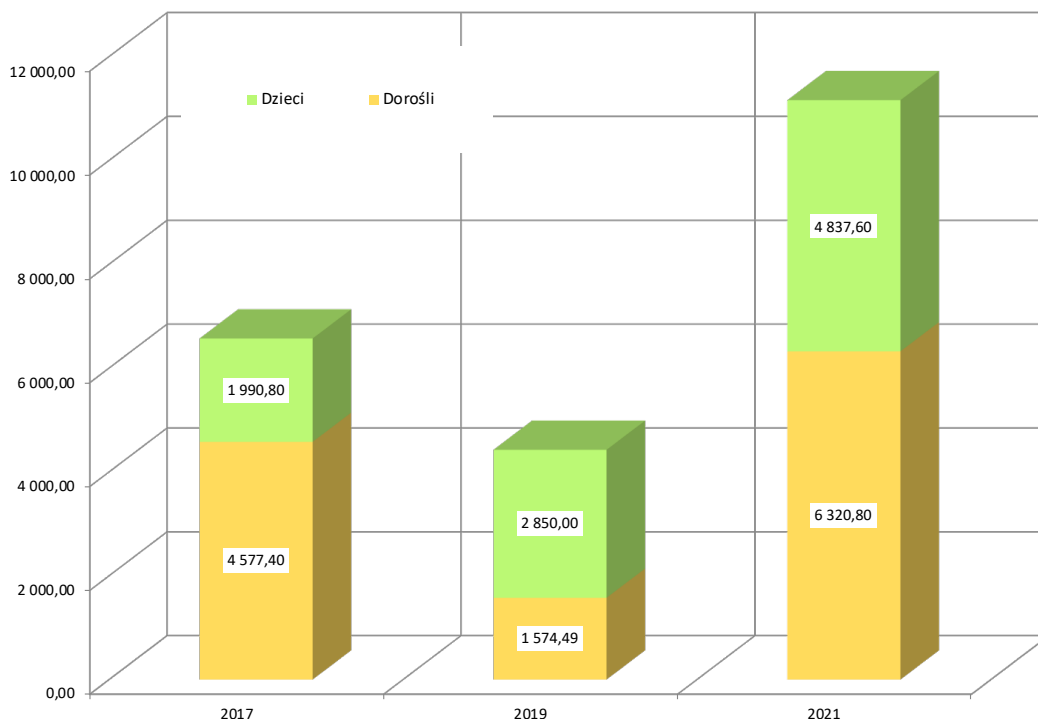
Tabela 2.37

Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny według stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Znaczny stopień niepełnosprawności	3	2	3
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	1	1	1
Lekki stopień niepełnosprawności	1	0	0
Dzieci	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.25 Środki PFRON wykorzystane na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Szczegółowe informacje na temat środków PFRON wykorzystane na zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017-2021 w Powiecie Ostrowskim prezentują tabela 2.38 oraz wykres 2.26.

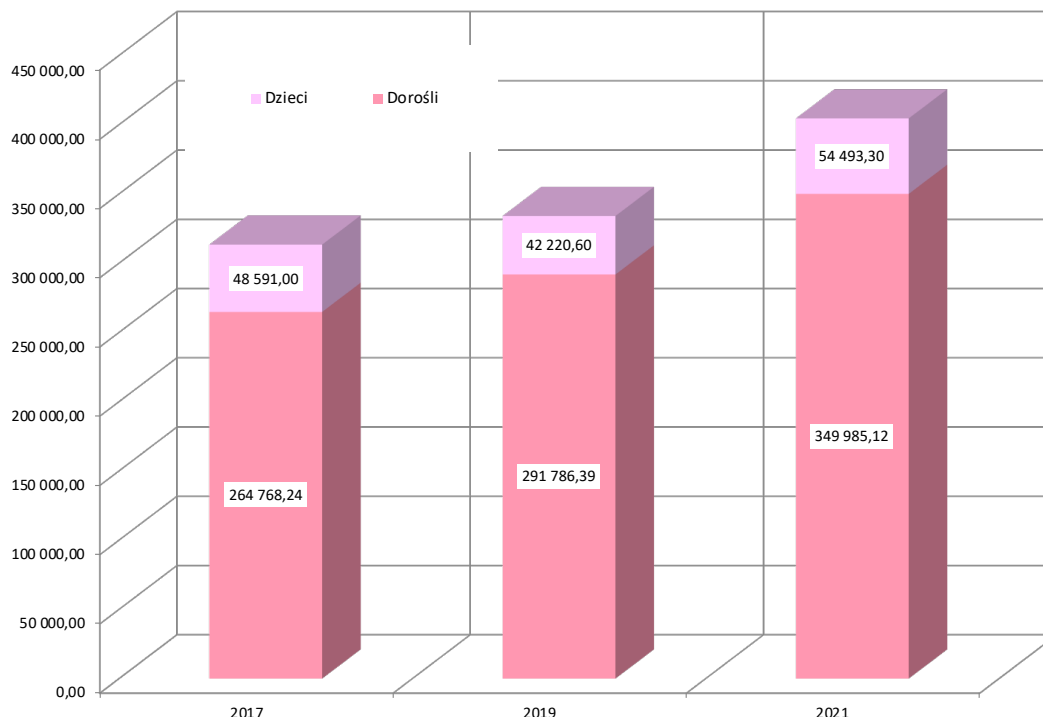
Tabela 2.38

Środki PFRON wykorzystane na zaopatrzenia przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Liczba wniosków przyjętych	315	397	361
Liczba wniosków wypłaconych	264	349	325
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – osoby dorosłe	264 768,24	291 786,39	349 985,12
Kwota dofinansowania ze środków PFRON – dzieci	48 591,00	42 220,60	54 493,30
Kwota ogółem	313 359,24	334 006,99	404 478,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.26 Środki PFRON wykorzystane na zaopatrzenia przedmiotów ortopedycznych i środki pomocnicze w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się dofinansowaniem likwidacji barier, która ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Wyróżniamy trzy rodzaje barier:

- ✓ BARIERY ARCHITEKTONICZNE, których likwidacja polega na udostępnieniu przestrzeni architektonicznej osobie niepełnosprawnej, np. modernizacja łazienki celem przystosowania jej do potrzeb osoby mającej problemy z poruszaniem się,
- ✓ BARIERY TECHNICZNE, których likwidacja polega przede wszystkim na inwestycjach w sprzęt techniczny pozwalający osobie niepełnosprawnej na samodzielne funkcjonowanie,
- ✓ BARIERY W KOMUNIKOWANIU SIĘ, których likwidacja polega na usunięciu ograniczeń uniemożliwiających lub utrudniających osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych osobom niepełnosprawnym w latach 2017-2021 w Powiecie Ostrowskim prezentują tabela 2.38 oraz wykres 2.27.

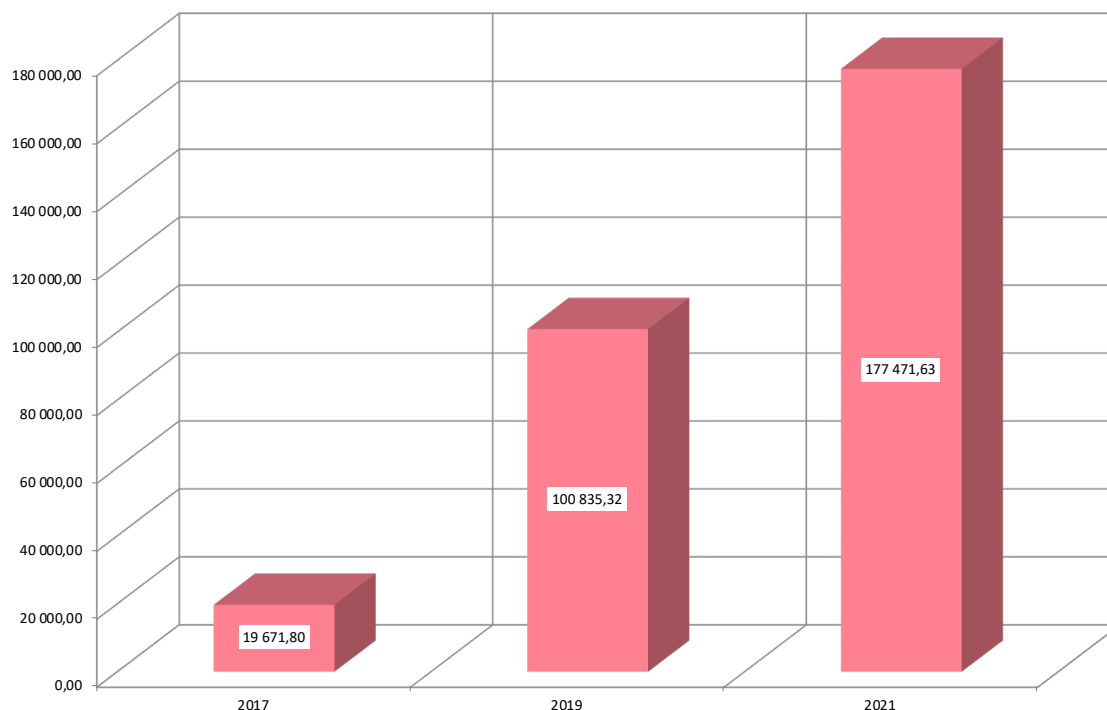
Tabela 2.38

**Środki PFRON wykorzystane na likwidację barier architektonicznych,
w komunikowaniu się i technicznych w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Środki wypłacone	19 671,80	100 835,32	177 471,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

**Wykres 2.27 Środki PFRON wykorzystane na likwidację barier architektonicznych,
w komunikowaniu się i technicznych w latach 2017-2021**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

W analizowanym okresie liczba osób korzystających ze wsparcia na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny wzrosła niemal dwukrotnie zaś na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych systematycznie rosła do niemal 9-cio krotnie wyższego poziomu. Liczba osób korzystających ze wsparcia na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny pozostawała na zbliżonym poziomie, natomiast wnioskujących o likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych wzrosła blisko trzykrotnie.

W strukturze zdecydowanie dominowały osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności, które ostatecznie stanowiły blisko 90% wszystkich beneficjentów wsparcia.

Szczegółowo finansowanie WTZ funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.39 i wykres 2.28.

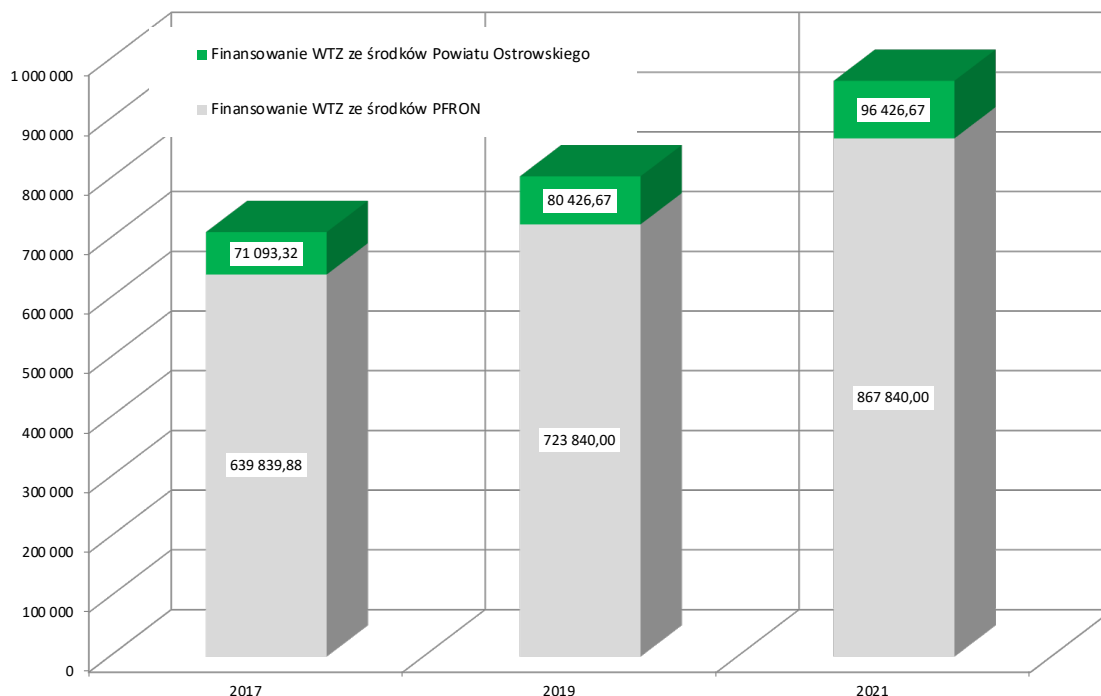
Tabela 2.39

**Finansowanie i uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Finansowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej ze środków PFRON	639 839,88	723 840,00	867 840,00
Finansowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej ze środków Powiatu Ostrowskiego	71 093,32	80 426,67	96 426,67
Liczba uczestników WTZ	40	40	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

**Wykres 2.28 Finansowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Warsztat Terapii Zajęciowej KREATYWNI w Starym Lubiejewie jest placówką typu dziennego dla 40 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Ostrowskiego. Warsztat rozpoczął działalność 28 grudnia 2016 r. Jednostką prowadzącą Warsztat jest Stowarzyszenie Pomocy SZANSA z siedzibą w Charsznicy. W ramach Warsztatu funkcjonuje 8 pracowników, w każdej pracowni prowadzona jest terapia dla 5 osób niepełnosprawnych pod opieką jednego terapeuty. Miejszem działalności Warsztatu jest wydzielona część budynku stanowiąca własność Powiatu Ostrowskiego, pozostającego w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie. Uczestnicy codziennie są dowożeni i odwożeni do Warsztatu oraz do miejsca zamieszkania. Warsztat zatrudnia 12 osób, w tym 8 terapeutów, dyrektora, księgową oraz specjalistę do spraw rehabilitacji i psychologa.

Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Powiatu Ostrowskiego w wysokości co najmniej 10% kosztów działalności warsztatów.

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej realizował zadania rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573). Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Informacje na temat ze środków na rehabilitację zawodową osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Ostrowskim prezentuje tabela 2.40 i wykres 2.29.

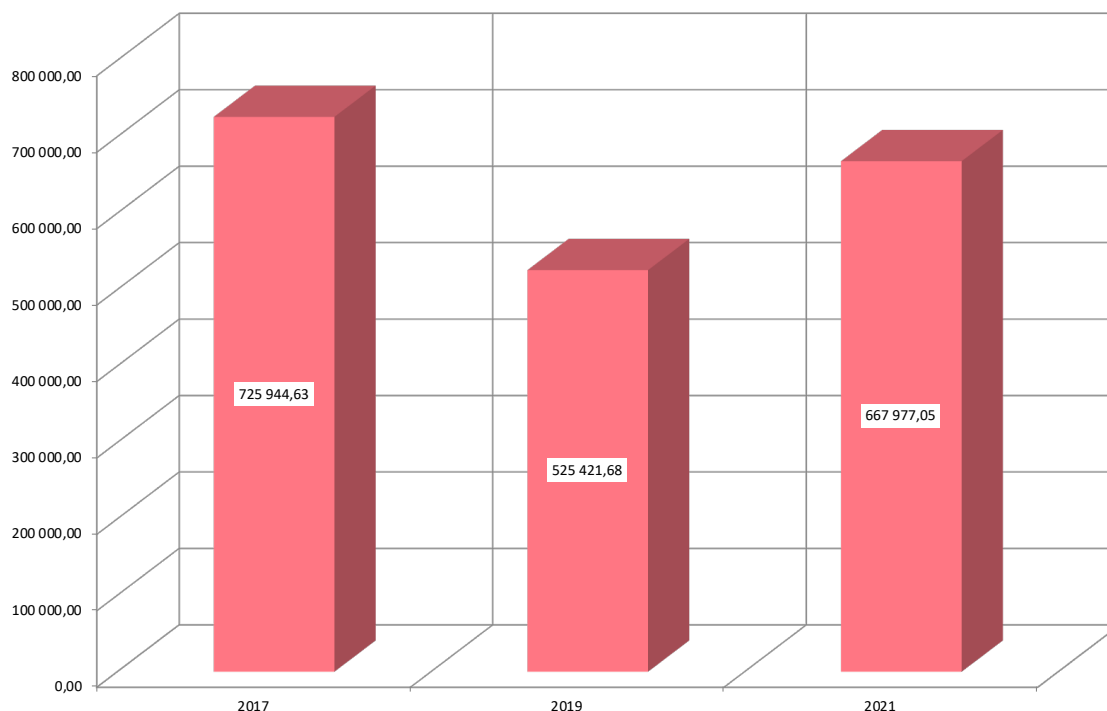
Tabela 2.40

Środki PFRON, Funduszu Pracy oraz rezerw MRiPS wydatkowane na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim w lata 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Środki PFRON, Funduszu Pracy oraz rezerw Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej wydatkowane na rehabilitację zawodową	725 944,63	525 421.68	667 977,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.29 Środki PFRON wydatkowane na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim w lata 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

W ostatnich latach obserwowano zbliżony poziom środków PFRON wydatkowanych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych co wynika po części z determinowanego spadkiem rejestracji osób niepełnosprawnych jako bezrobotne i poszukujące pracy wskaźnika algorytmu określającego ilość środków przekazywanych Powiatowi Ostrowskiemu. Po części zaś jest spowodowany wysoce sprecyzowanymi wymogami formalnymi i merytorycznymi uzyskania środków na rehabilitację zawodową dla zainteresowanych osób z niepełnosprawnościami.

Programy celowe PFRON

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej realizuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych programy celowe, których głównym celem jest zwiększenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

1) Program Wyrównywania Różnic Między Regionami

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III jest realizowany w Powiecie Ostrowskim w Obszarze D - likwidacja barier transportowych.

W ramach *Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III* – obszar D, Powiat Ostrowski pozyskał środki z PFRON na zakup 9-miejscowego mikrobusu do przewozu osób z niepełnosprawnościami. Środki zostały przekazane dla Fundacji prowadzącej Dom Pomocy Społecznej. Pojazd zakupiony został w roku 2019, a dofinansowanie przekazano w roku 2020.

- ✓ kwota dofinansowania wynosiła 80 000,00 zł

Od momentu zakupu przez 5 lat, Powiat Ostrowski prowadzi nadzór i kontrolę nad prawidłowością wykonania umowy z Fundacją. W roku 2021 przeprowadzono działania monitorujące mające na celu zapobieganie ewentualnym nieprawidłowościom. Na podstawie przedstawionych do kontroli dokumentów nie wykazano żadnych uchybień.

2) Program Aktywny Samorząd

Rok 2020 był rokiem przełomowym w realizacji pilotażowego Programu *Aktywny Samorząd*, gdyż nabór wniosków o dofinansowanie w Module I i w Module II programu i ich realizacja odbywała się przez Internet w Systemie Obsługi Wsparcia.

W ramach MODUŁU I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną z i zawodową, realizowano 16 form wsparcia:

- ✓ **Obszar A** – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu.

- ✓ **Obszar B** – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów i oprogramowania, adresowana do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych.

Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.

Zadanie 4: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy.

✓ **Obszar C-** likwidacja bariery w poruszaniu się:

Zadanie 1: pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym.

Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności.

Zadanie 5: pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodująca problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania.

✓ **Obszarze D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,

Oraz w ramach MODUŁU II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, dofinansowano:

- ✓ opłatę za naukę (czesne),
- ✓ dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego,
- ✓ dodatek na pokrycie kosztów kształcenia.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania w ramach programu *Aktywny Samorząd* przyznawane osobom niepełnosprawnym w latach 2017-2021 w Powiecie Ostrowskim prezentuje tabela 2.41 oraz wykres 2.30.

Tabela 2.42

Finansowanie i świadczenia przyznawane osobom niepełnosprawnym w ramach programu *Aktywny Samorząd* w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Wartość dofinansowania (w PLN)	260 685,02	274 867,29	181 267,70
Liczba przyznanych świadczeń	93	82	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.30 Finansowanie przyznawane osobom niepełnosprawnym w ramach programu *Aktywny Samorząd* w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowe Domy Samopomocy są ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub

zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi lub treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Usługi, o których mowa w art.51a ust.2 ustawy o pomocy społecznej, świadczone przez Środowiskowe Domy Samopomocy, to:

- a) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny – w tym spożywanie gorącego posiłku, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- b) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
- c) trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami komunikacji werbalnej,
- d) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- e) poradnictwo psychologiczne,
- f) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- g) pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia,
- h) niezbędną opiekę, w szczególności dla uczestników, o których mowa w art. 51c ust.5 ustawy o pomocy społecznej,
- i) terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- j) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy typu „A i B” w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021 prezentuje tabela 2.42 oraz wykres 2.31.

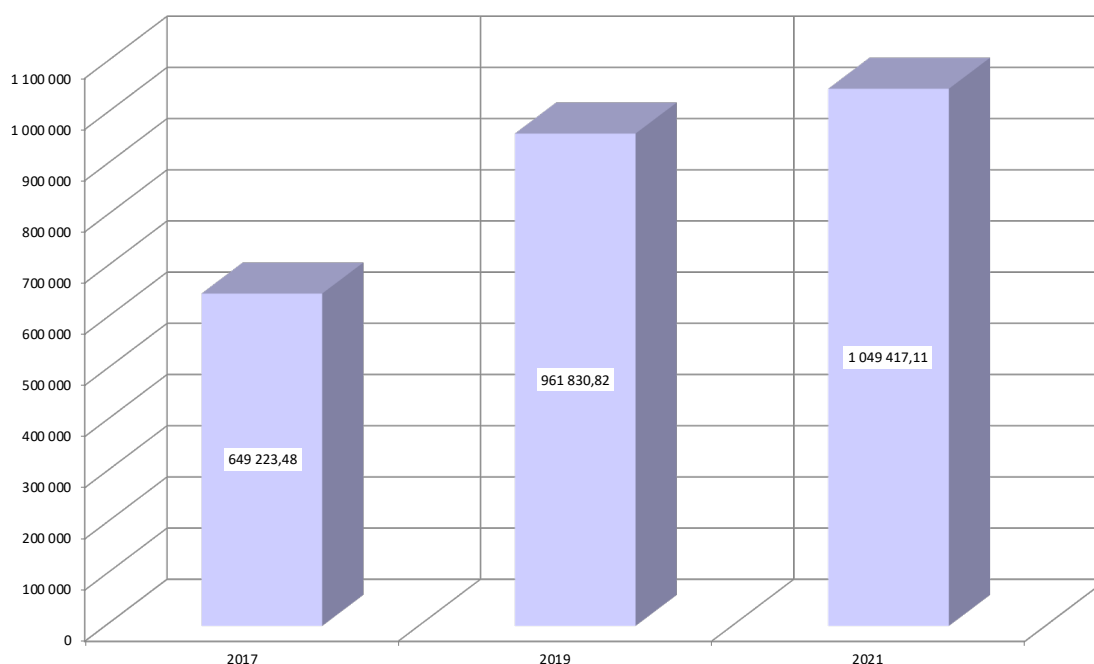
Tabela 2.42

Finansowanie i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy typu „A i B” w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Budżet ŚDS w Ostrowi Mazowieckiej (w PLN)	649 223,48	961 830,82	1 049 417,11
Liczba uczestników	48	49	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Środowiskowego Domu Samopomocy typu „A i B” w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.31 Finansowanie i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy typu „A i B” w Ostrowi Mazowieckiej w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Środowiskowego Domu Samopomocy typu „A i B” w Ostrowi Mazowieckiej

2.2.5. Problemy społeczne w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Drugie dziesięciolecie XXI wieku wraz z rozwojem cywilizacji przyniosło nowe oraz pogłębienie dotychczasowych problemów społecznych rodzin żyjących w Polsce, a tym samym w Powiecie Ostrowskim. Pierwszym jest trudna sytuacja materialna, której pogorszenie przyniosła także pandemia i jej skutki, brak funduszy do życia, a co za tym idzie niemożność utrzymania rodziny, zapewnienia jej podstawowych dóbr. Spowodowane jest to niskimi płacami, bezrobociem. Ludziom biednym ciężko jest wyjść z trudnej sytuacji finansowej. Negatywnie wpływa na nich również wzrost kosztów utrzymania. Informacje na temat pogarszającej się sytuacji rodzin potwierdzają dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego.

Pogrążenie w ubóstwie i przy braku perspektyw zaczynają korzystać z używek, by dzięki chwilowemu oderwaniu od przytłaczającej rzeczywistości poprawić swój nastrój i poradzić sobie z chronicznym stresem. Popadają w alkoholizm, narkomanię, uzależnienie od dopalaczy, co stanowi kolejny problemem współczesnej rodziny. Prowadzi on do kłótni, sporów oraz pogarsza rodzinną atmosferę. Uzależniony szkodzi przede wszystkim swoim najbliższym zarówno poprzez przemoc, zaniedbywanie obowiązków, jak też poprzez współuzależnienie. Niejednokrotnie uzależnienie to przyczynia się do rozpadu rodziny.

Agresja w rodzinie niewątpliwie pojawia się bardzo często, w niektórych rodzinach występuje na porządku dziennym. Przemoc domowa może mieć różne formy – począwszy od najczęściej występujących wyśmiewania, ignorowania, poniżania czy szarpania i popychania, poprzez wyzywanie i krzyczenie, szantażowanie emocjonalne, przemoc materialną, zakazywanie kontaktów z rodziną, aż po bicie czy wyrzucanie z domu. Poniżany człowiek traci chęć i ochotę do życia, spada jego samoocena. Wpływa to negatywnie na funkcję rodziny jaką jest funkcja socjalizacyjna.

Współcześnie dochodzi do wielu rozwodów – już blisko połowa małżeństw jest nimi zagrożona. Jest to bardzo poważnym problemem w funkcjonowaniu rodziny. Dzieje się tak z wielu przyczyn, które prowadzą do rozwodu między innymi są nimi zdrada, rozpad więzi rodzinnych czy częste kłótnie i spory. W konsekwencji wymienionych zjawisk, ale także wielu ich hybryd i innych indywidualnych przyczyn, dochodzi do konieczności pozbawiania obojga rodziców lub osoby samotnie wychowującej dziecko opieki nad nim i przekazania go do pieczy zastępczej.

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Realizację planu pracy z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka lub zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym;

2. Przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna),
- b) rodzinny dom dziecka.

Natomiast pieczę zastępczą w formie instytucjonalnej sprawowana jest w następujących formach:

- a) placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego),
- b) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- c) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zarówno jedną, jak i drugą formę rodzinnej pieczy zastępczej mogą sprawować małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi (dziadkowie) lub rodzeństwem dziecka. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Kolejną formą rodziny zastępczej jest rodzina zastępcza niezawodowa. Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą dalsi krewni np. ciocia, wujek lub osoby niespokrewnione z dzieckiem. Osoby, które chcą pełnić funkcję rodziny niezawodowej są zobowiązani do udziału w szkoleniu dla kandydatów na rodzinę zastępczą.

Rodzinna i niezawodowa pieczę zastępcza

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. W pierwszej kolejności podejmowane są starania, aby dziecko umieścić w rodzinnej pieczy zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów na rodziców zastępczych dla danego dziecka, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego w 2021 roku rodzinną formą pieczy zastępczej objętych było 100 dzieci, umieszczonych w 53 rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka mieszkających na terenie Powiatu Ostrowskiego. Ww. rodzinom udzielono

świadczeń związanych z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej. Ponadto w 2021 roku, zgodnie z zapisem art. 77 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z 53 rodzinami zastępczymi prowadzili koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Dynamikę ilości rodzin zastępczych oraz dynamikę liczby dzieci umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 prezentuje tabela 2.43 oraz wykresy 2.32 i 2.33.

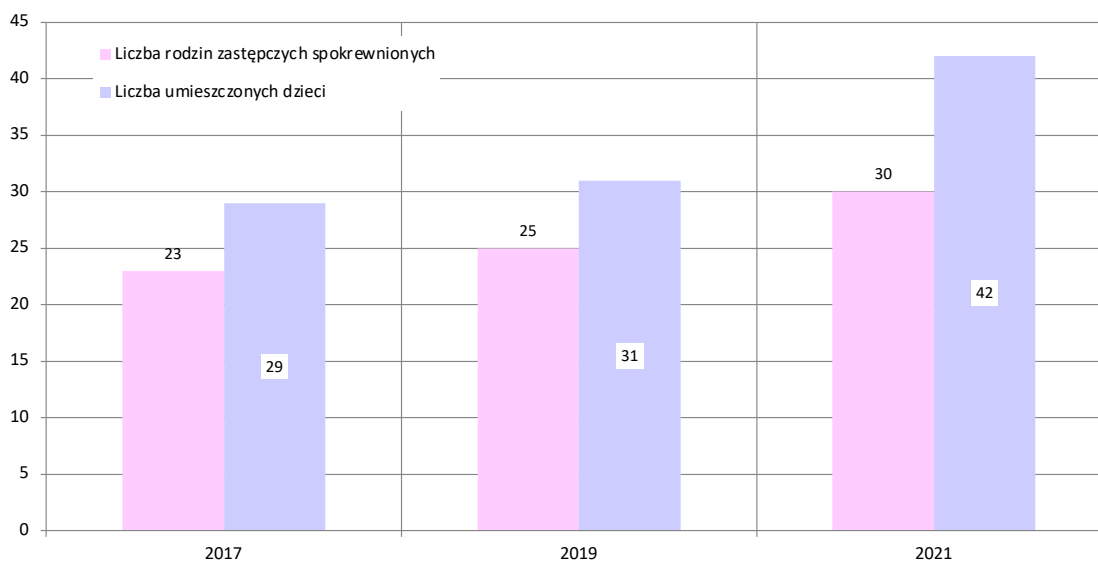
Tabela 2.43

Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

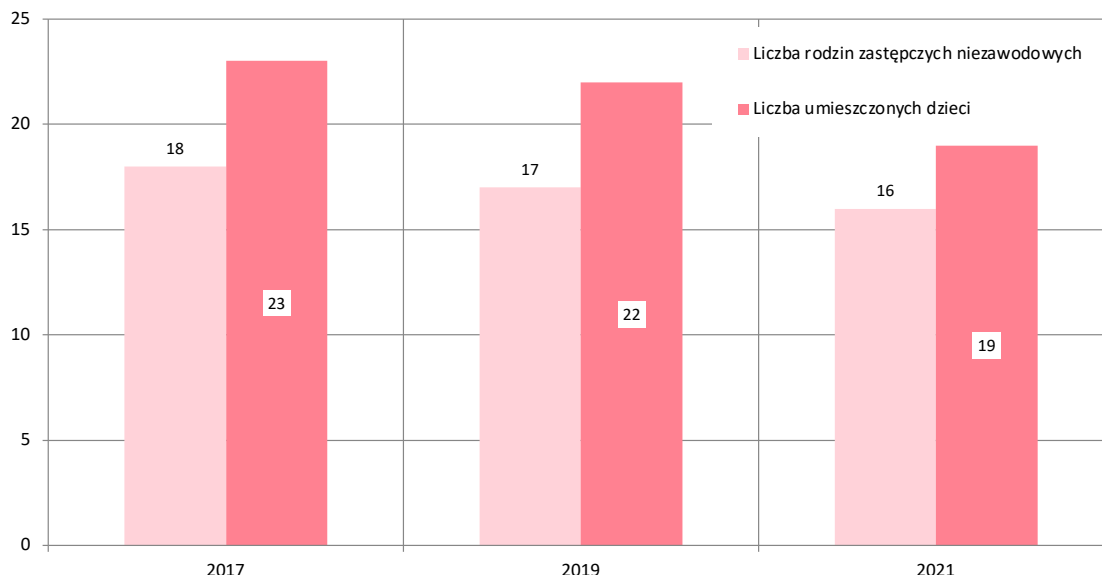
Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Rodzina zastępcza spokrewniona	23	25	30
Liczba dzieci umieszczonych	29	31	42
Rodzina zastępcza niezawodowa	18	17	16
Liczba dzieci umieszczonych	23	22	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.32 Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.33 Liczba rodzin zastępczych niezawodowych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Dynamikę liczby dzieci przebywających w poszczególnych typach pieczy zastępczej - rodzinach spokrewnionych i niezawodowych poza terenem Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021 prezentuje tabela 2.44.

Tabela 2.44

**Liczba dzieci przebywających w poszczególnych typach pieczy zastępczej
poza terenem Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Rodzina zastępcza spokrewniona	1	1	2
Rodzina zastępcza niezawodowa	6	7	9
Razem	7	8	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Zawodowe rodziny zastępcze

W roku 2021 na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało ogółem 7 zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 39 dzieci. Natomiast nie występowała żadna rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego. Dynamikę liczby dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 prezentuje tabela 2.45 oraz wykres 2.34 i 2.35.

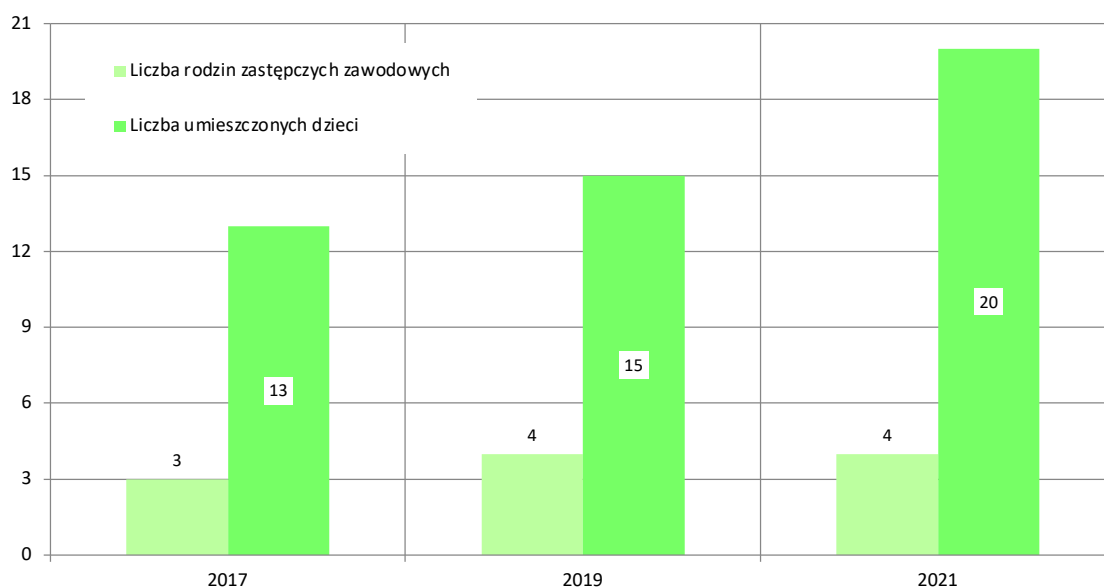
Tabela 2.45

Liczba rodzin zawodowych oraz dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

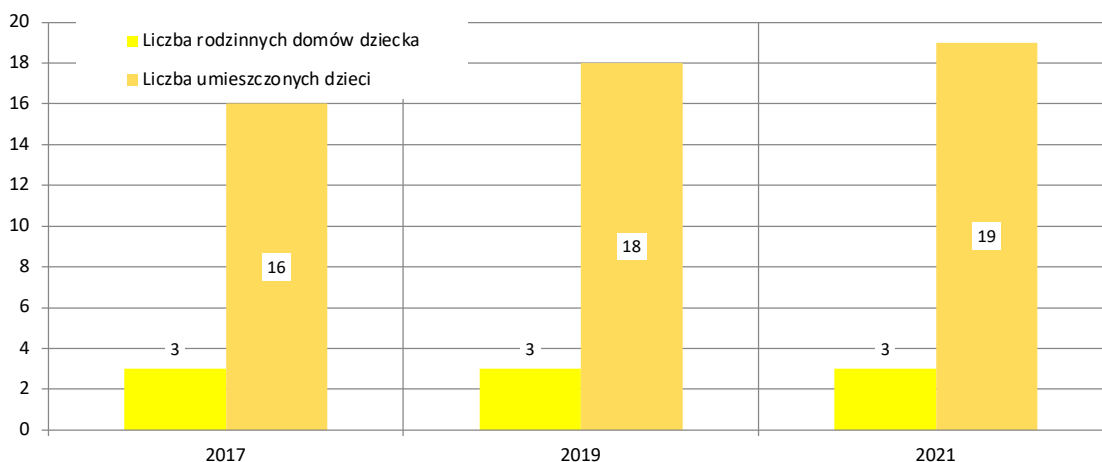
Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Rodzina zastępcza zawodowa	3	4	4
Liczba dzieci umieszczonych	13	15	20
Rodzinne domy dziecka	3	3	3
Liczba dzieci umieszczonych	16	18	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.34 Liczba rodzin zawodowych oraz dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.35 Liczba rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich przebywających w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Od 2012 roku zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka. Rodziny zastępcze funkcjonują na terenie wszystkich gmin Powiatu Ostrowskiego. Gminy partycypują w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Tabela 2.46 oraz wykres 2.36 prezentują szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu Ostrowskiego.

Tabela 2.46

Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 [ilość dzieci]

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	17	17	33
Andrzejewo	1	1	1
Boguty-Pianki	0	0	0
Brok	3	3	4
Małkinia Górna	1	5	9
Nur	3	5	10
Ostrów Mazowiecka	2	11	12
Stary Lubotyń	1	1	0
Szulborze Wielkie	0	0	1
Wąsewo	0	2	4
Zaręby Kościelne	3	3	4
Powiat Ostrowski	31	48	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.36 Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 [ilość dzieci]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy pieniężnej uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie określane *na pokrycie kosztów utrzymania* wypłacane jest w wysokości nie mniej niż 746 zł miesięcznie, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi nie mniej niż 1 131 zł miesięcznie. Zawodowe rodziny zastępcze otrzymują dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 800 zł. Funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego zawodowe rodziny zastępcze otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 2 800 do 3 472 brutto (rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego 3 472 zł brutto.) Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ✓ 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- ✓ 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Ponadto rodzina otrzymuje:

- ✓ dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – nie niższy niż kwota 227 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka,
- ✓ dodatek wychowawczy, przyznany do świadczenia, o którym mowa w pkt 1 lit. a, przysługuje na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia – w wysokości 500 zł miesięcznie.

Świadczenia fakultatywne:

- ✓ dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- ✓ świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka wynosi 1 000 zł – w szczególnych przypadkach może zostać zwiększone.

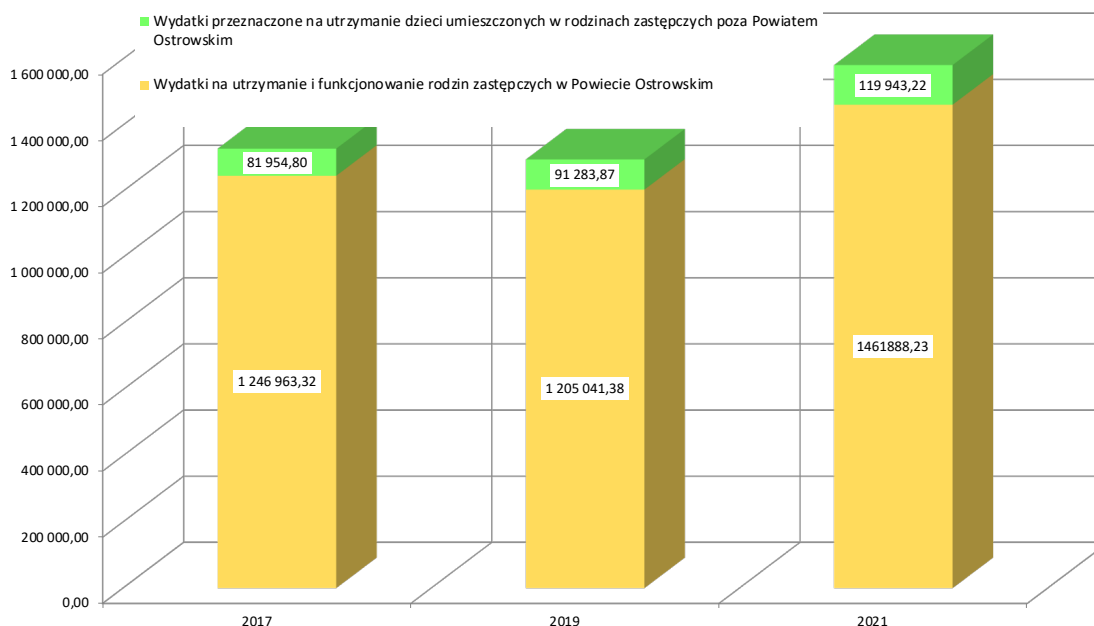
Dynamikę kosztów utrzymania rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021 prezentują tabela 2.47 oraz wykres 2.37.

Tabela 2.47

Koszty utrzymania rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Wydatki na utrzymanie i funkcjonowanie rodzin zastępczych w Powiecie Ostrowskim	1 246 963,32	1 205 041,38	1 461 888,23
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych poza Powiatem Ostrowskim	81 954,80	91 283,87	119 943,22
Łączne wydatki Powiatu Ostrowskiego ponoszone na rodziny zastępcze	1 328 918,12	1 296 325,25	1 581 831,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.37 Koszty utrzymania rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Ostrowskiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza, dzieci umieszczane są w placówkach poza terenem Powiatu. Liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021 prezentują tabela 2.48 oraz wykres 2.38.

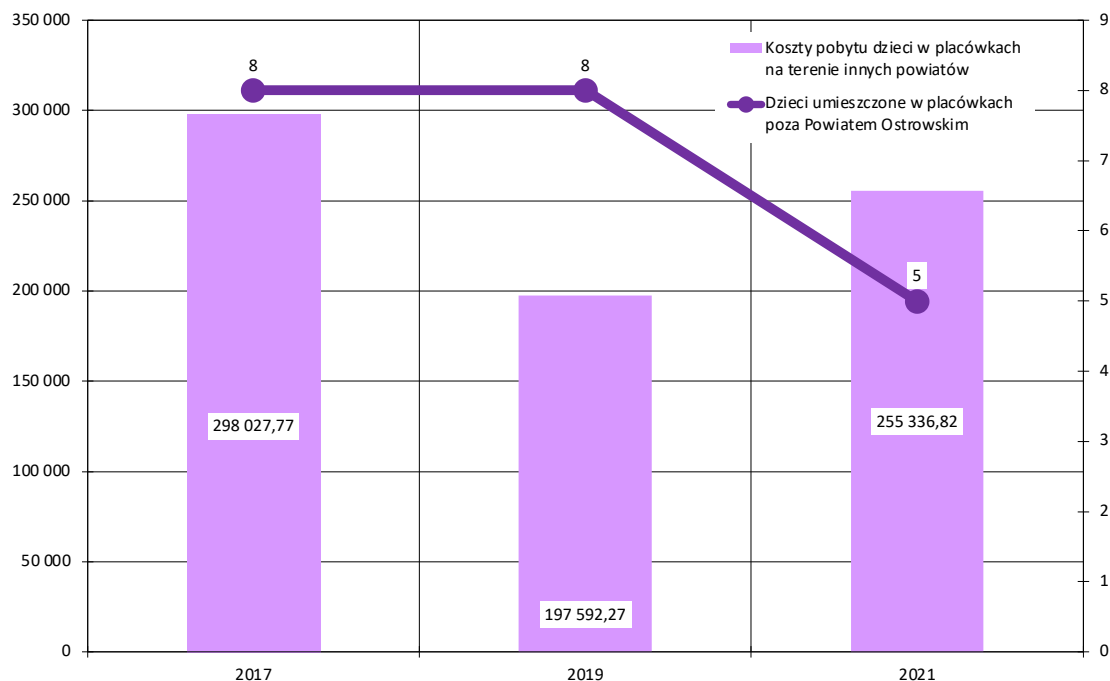
Tabela 2.48

Ilość dzieci umieszczonych poza terenem Powiatu oraz koszty ich utrzymania ponoszone przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
Dzieci umieszczone w placówkach poza Powiatem Ostrowskim	8	8	5
Koszty pobytu dzieci pochodzących z terenu Powiatu Ostrowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	298 027,77	197 592,27	255 336,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.38 Ilość dzieci umieszczonych poza terenem Powiatu oraz koszty ich utrzymania ponoszone przez Powiat Ostrowski w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Przygotowywano i zawierano porozumienia dla dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, dotyczące umieszczenia i ponoszenia odpłatności za pobyt małoletnich do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w placówce. Prowadzono dokumentację oraz rejestr dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Najniższy miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej poza terenem Powiatu Ostrowskiego w 2021 roku wyniósł 4 560,00 zł – najwyższy 6 074,00 zł. To oznacza wzrost na przestrzeni analizowanego okresu o blisko połowę (pomiędzy 32 a 58%). Z powyższych danych wynika, że przeciętne koszty utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z roku na rok wzrastają.

Świadczenia dla osób usamodzielnianych

Osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną oraz osobom pełnoletnim opuszczającym dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, przysługuje:

- ✓ pomoc na kontynuowanie nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół)
- ✓ pomoc na usamodzielnienie
- ✓ pomoc na zagospodarowanie.

W Powiecie Ostrowskim w roku 2021 pomoc w procesie usamodzielnienia udzielana była 14 pełnoletnim wychowankom: 10 wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej i 4 wychowankom, którzy opuścili różnego rodzaju placówki. Dynamikę ilości usamodzielniających wychowanków korzystających ze świadczeń oraz wartość świadczeń w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 prezentuje tabela 2.49 i tabela 2.50 oraz wykres 2.39.

Tabela 2.49

**Liczba osób korzystających ze świadczeń dla osób usamodzielnianych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Pomoc na kontynuowanie nauki	15	16	11
Pomoc na usamodzielnienie	5	8	2
Pomoc na zagospodarowanie	0	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

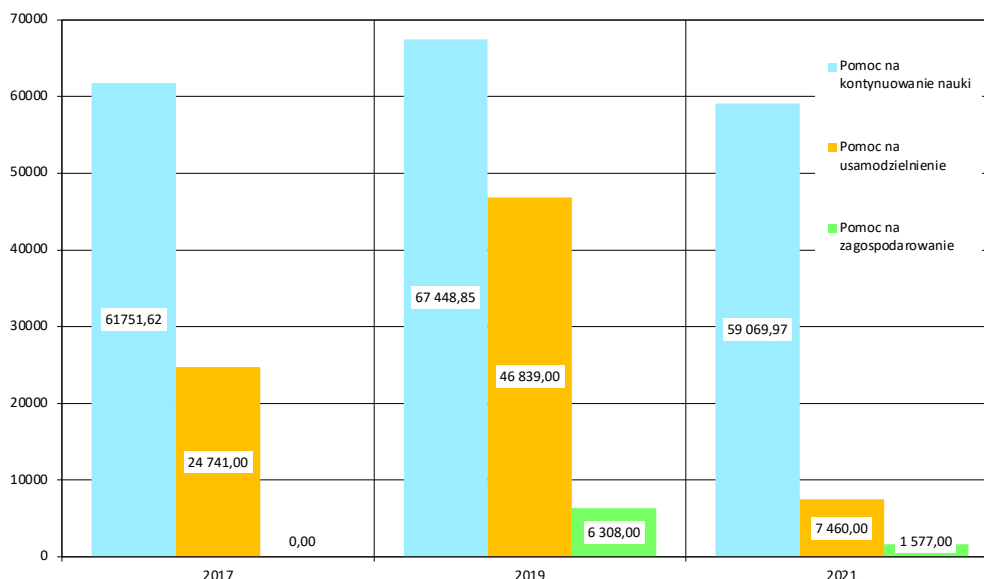
Tabela 2.50

**Kwota środków na świadczenia dla osób usamodzielnianych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021**

Wyszczególnienie	2017	2019	2021
Pomoc na kontynuowanie nauki	61 751,62	67 448,85	59 069,97
Pomoc na usamodzielnienie	24 741,00	46 839,00	7 460,00
Pomoc na zagospodarowanie	0,00	6 308,00	1 577,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.39 Kwota środków na świadczenia dla osób usamodzielnianych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej

2.2.6. Problemy społeczne związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz przestępczością

Uzależnienie od alkoholu

Istotnym problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania mieszkańców Powiatu Ostrowskiego jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest coraz większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych

i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małoletnie dzieci uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w pieczy zastępczej. Z danych statystycznych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w roku 2021 ze wsparcia ze względu na problem uzależnienia od alkoholu skorzystało 59 rodzin. To oznacza spadek w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o blisko 13%.

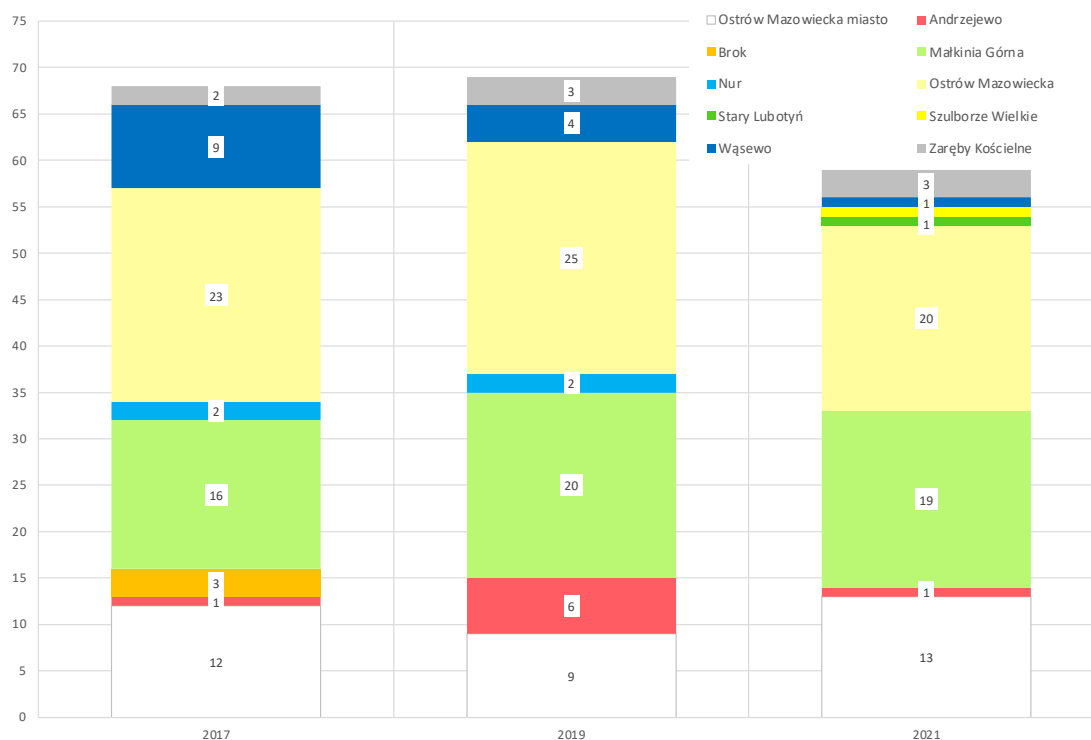
Tabela 2.51 oraz wykres 2.40 przedstawia liczbę rodzin korzystających ze wsparcia ze względu na problem uzależnienia od alkoholu w poszczególnych gminach w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021.

Tabela 2.51

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia od alkoholu w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	12	9	13
Andrzejewo	1	6	1
Boguty-Pianki	0	0	0
Brok	3	0	0
Małkinia Górna	16	20	19
Nur	2	2	0
Ostrów Mazowiecka	23	25	20
Stary Lubotyń	0	0	1
Szulborze Wielkie	0	0	1
Wąsewo	9	4	1
Zaręby Kościelne	2	3	3
Powiat Ostrowski	68	69	59

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Wykres 2.40 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia od alkoholu w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Z danych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w latach 2017-2021 liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia od alkoholu spadała. Złożyły się na to bardzo silne tendencje spadkowe liczby rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu korzystających ze wsparcia w gminach Brok, Nur oraz Wąsewo. Gminami, na terenie których nastąpił przyrost liczby rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu były gminy Zaręby Kościelna (wzrost o 1/2), Małkinia Górna (wzrost o 1/5) oraz miasto Ostrów Mazowiecka.

Przeciętnie na terenie Powiatu Ostrowskiego ze wsparcia ze względu na problem alkoholowy korzystało średnio 0,8 osoby na 1 000 mieszkańców. Najbardziej intensywnie ten problem występował na terenie gminy Małkinia Górna, gdzie dotyczył 1,7 osoby na 1 000 mieszkańców i w gminie Ostrów Mazowiecka (1,6 osoby/1 tys. mieszkańców). Ten wskaźnik był najniższy w gminach Andrzejewo, Stary Lubotyń i Wąsewo – z pomocy społecznej z powodu problemu alkoholizmu skorzystało tam zaledwie odpowiednio 0,3 i 0,2 osoby na 1000 mieszkańców. W 2021 roku problem alkoholizmu nie pojawił się w statystykach ośrodków pomocy społecznej w gminach Boguty-Pianki, Brok i Nur. Około 1/3 osób korzystających ze świadczeń ze względu na alkoholizm była mieszkańcami gminy Ostrów Mazowiecka, a także gminie Małkinia Górna.

Problem uzależnienia od alkoholu w Powiecie Ostrowskim można uznać za trwale istniejący w społeczeństwie problem społeczny. W obliczu ograniczenia innych problemów społecznych rozwiązanie występowania problemu uzależnienia od alkoholu w Powiecie wydaje się wyzwaniem wartym do uwzględnienia przy konstruowaniu celów *Strategii*.

Uzależnienie od narkotyków

Jednym z podstawowych źródeł danych o skali używania substancji psychoaktywnych są reprezentatywne badania w populacji generalnej, które potwierdzają, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Według danych z badań odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem.

W całej populacji używanie narkotyków w Polsce określa się na poziomie 5,4%, jednak w grupie wiekowej 15-34 lata – czyli grupie młodych dorosłych – rozpowszechnienie używania narkotyków w 2019 roku było blisko dwukrotnie wyższe niż w całej populacji. Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. W całej populacji ponad dwukrotnie wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

Drugą substancją psychoaktywną używaną w Polsce jest amfetamina. Jest ona o wiele rzadziej używana – do zażywania przyznaje się 1,4% badanych. Kokaina – trzecia substancja psychoaktywna – jej poziom rozpowszechnienia nie jest wysoki, wśród młodych dorosłych odsetek użytkowników wyniósł 0,5%. Wyniki badań wśród osób dorosłych pokazują, że poziom rozpowszechnienia używania narkotyków, w tym najbardziej popularnej marihuany w Polsce nie jest wysoki. Warto jednocześnie zwrócić uwagę na istotny, choć ostatnio ograniczony problem dopalaczy – czyli substancji psychoaktywnych o trudnym do ustalenia i usystematyzowania składzie, które są używane przez najmłodsze grupy osób korzystających z narkotyków. Ich sprzedaż w obrocie oficjalnym została dość mocno ograniczona na przestrzeni ostatnich 8 lat, niemniej nadal funkcjonują i stanowią poważne zagrożenie, głównie ze względu na bardzo niebezpieczne, ciężko identyfikowalne składniki.

W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost świadomości i wiedzy na temat narkotyków wśród pedagogów, rodziców, dzieci i młodzieży. Prowadzona jest także edukacja rodziców w zakresie uzależnień oraz współpraca z nauczycielami, kuratorami i asystentami rodzin, którzy zgłaszali się w celu uzyskania wiedzy w zakresie uzależnienia oraz poprawy komunikacji w relacji dziecko – dorośli.

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyczy środowisk, w których nie obserwuje się uzależniania od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności

wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małych dzieci.

Informacje dotyczące liczby rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia od narkotyków w Powiecie Ostrowskim przedstawia tabela 2.52.

Tabela 2.52

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia od narkotyków w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	0	1	1
Andrzejewo	0	0	0
Boguty-Pianki	0	0	0
Brok	0	0	0
Małkinia Górna	0	1	1
Nur	0	0	0
Ostrów Mazowiecka	0	0	0
Stary Lubotyń	0	0	1
Szulborze Wielkie	0	0	0
Wąsewo	0	0	0
Zaręby Kościelne	0	1	1
Powiat Ostrowski	0	3	4

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Z powyższych danych wynika, iż w poprzednim okresie programowania w Powiecie Ostrowskim liczba rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wzrosła w porównaniu do roku 2017, jednak jej poziom w statystykach był bardzo niski. W strukturze zdecydowanie dominuje miasto Ostrów Mazowiecka, gmina Małkinia Górna, gmina Zaręby Kościelne oraz gmina Stary Lubotyń. Na terenie tych gmin Powiatu ostrowskiego pomocą były objęte pojedyncze osoby. Natomiast w większości gmin Powiatu Ostrowskiego nie stwierdzono żadnego przypadku rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od narkotyków. Mimo niedominującego znaczenia problemu w analizowanych danych można uznać, iż problem uzależnienia od narkotyków jest niedoszacowany w rejestrach pomocy społecznej. Ponadto niebezpieczeństwo stanowią również dopalacze, a zatem warto rozważyć uwzględnienie problemu narkomanii w części realizacyjnej niniejszej *Strategii*.

Przemoc w rodzinie

Tabela 2.53 przedstawia sytuację rodzin z problemami społecznymi związanymi z przemocą w rodzinie w Powiecie Ostrowskim z uwzględnieniem podziału na gminy.

Tabela 2.53

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	57	2	5
Andrzejewo	0	0	0
Boguty-Pianki	2	2	0
Brok	0	0	0
Małkinia Górna	4	2	1
Nur	0	2	1
Ostrów Mazowiecka	13	20	14
Stary Lubotyń	0	0	0
Szulborze Wielkie	0	0	0
Wąsewo	0	0	0
Zaręby Kościelne	0	0	3
Powiat Ostrowski	76	28	24

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Co się tyczy zjawiska przemocy w rodzinie – zgodnie z badaniami diagnozy społecznej – blisko 20 procent mieszkańców Powiatu jest w mniej lub w bardziej poważnym stopniu nią zagrożona. Bardzo sporadycznie i w ograniczony sposób problem ten ujawnia się w statystykach pomocy społecznej, nieco częściej w związku z prowadzeniem procedury Niebieskiej Karty przez Policję, niemniej problem przemocy domowej bardzo często pozostaje w czterech ścianach.

Osoby dotknięte problemem przemocy domowej najczęściej doświadczają wyśmiewania, poniżania oraz szarpania i popychania. To formy przemocy werbalnej i lżejsze przypadki przemocy fizycznej. Nieco rzadziej osoby dotknięte problemem przemocy doświadczają bicia oraz ignorowania – co stanowi cięższą formę przemocy fizycznej oraz przemoc emocjonalną. Innymi formami przemocy domowej są – zakazywanie kontaktów z rodziną, szantażowanie oraz pozbawianie środków finansowych do życia – czyli forma ciężkiej przemocy emocjonalnej i ekonomicznej.

W analizowanym okresie ilość przypadków wsparcia świadczonego przez ośrodki pomocy społecznej ze względu na występowanie przemocy w rodzinie trzykrotnie spadła. Stało się tak głównie ze względu na spadek analizowanego zjawiska w mieście Ostrow Mazowiecka oraz w gminie Małkinia Górna. W pozostałych jednostkach administracyjnych ilość osób korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie oscylowały wokół zbliżonych wartości w kolejnych okresach.

Można postawić hipotezę badawczą, iż za takim stanem rzeczy stoi sytuacja pandemii COVID-19, która wiązała się z zamknięciem wielu osób w domach, preferencji do pracy zdalnej oraz konieczności zajmowania się dziećmi w miejscu zamieszkania ze względu na naukę zdalną. Zamknięcie w czterech ścianach, obowiązek zachowania dystansu społecznego, ograniczony dostęp do pracowników socjalnych czy innych osób mogących zapobiec przemocy, mogły spowodować wybuch zjawiska przemocy w rodzinie na niespotykaną dotąd skalę. Wszystkie wymienione czynniki z punktu widzenia psychologii społecznej stanowią idealną pożywkę do nieograniczonego wzrostu przemocy w rodzinie. Najbardziej oczywisty przykład takiego stanu rzeczy – praca zdalna, ograniczony dostęp do pracowników socjalnych, czy ograniczenia dostępu do placówek handlowych i użyteczności publicznej, a co za tym idzie bardzo ograniczona ilość kontaktów Społecznych, pozwalała sprawcom przemocy na uniknięcie ujawnienia śladów maltretowania takich jak sińce czy podbiegnięcia krwawe, które w normalnych warunkach mogły być zauważone przez inne osoby spotykające się z ofiarą.

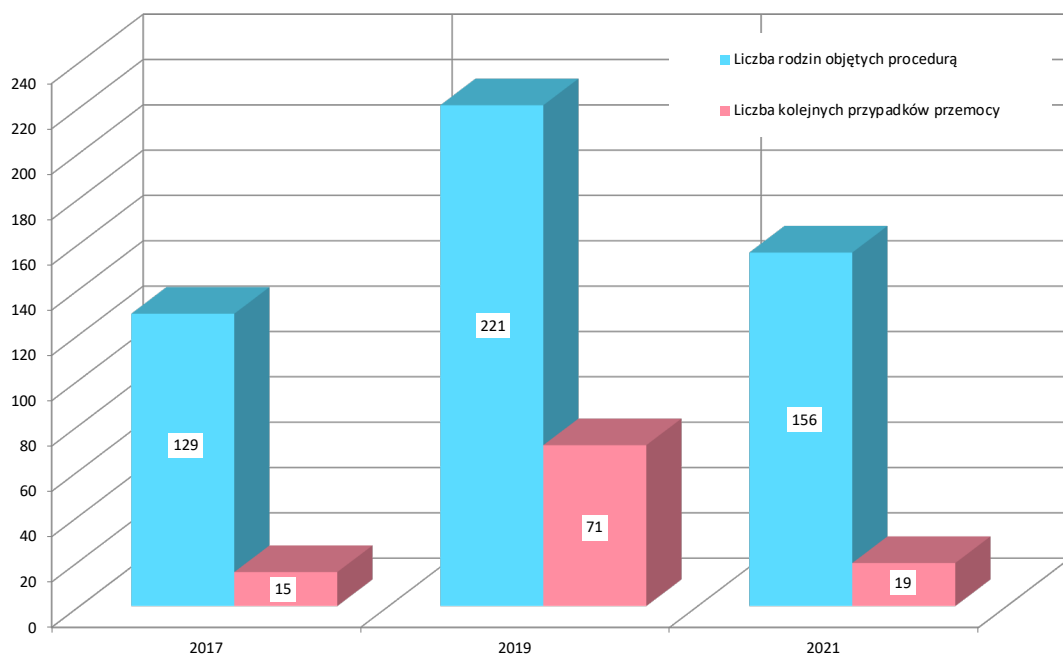
Tabela 2.54 oraz wykres 2.41 przedstawiają dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w Powiecie Ostrowskim, w latach 2017-2021.

Tabela 2.54

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” oraz liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta A	144	292	175
Liczba formularzy wszczynających procedurę	129	221	156
Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	15	71	19
Liczba rodzin objętych procedurą	129	221	156

Źródło: opracowanie na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowi Mazowieckiej

Wykres 2.41 Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowi Mazowieckiej

Gdy dochodzi do przemocy wszczynana jest procedura „*Niebieskie Karty*”, która przewiduje ścisłą współpracę przedstawicieli różnych instytucji tj. Policji, ośrodków pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia i innych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura „*Niebieskie Karty*” jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez ww. instytucje na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działania wobec osób stosujących przemoc oraz działania na rzecz ochrony osób krzywdzonych. w celu zapobiegania dalszemu stosowaniu przemocy. W ramach procedury odbywają się grupy robocze, realizuje się indywidualne plany pomocy. Wszczęcie procedury „*Niebieskie Karty*” nie wymaga zgody osoby, wobec której jest podejrzenie, że doznaje przemocy. Zakończenie procedury następuje w przypadku: ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W analizowanym okresie nastąpił przyrost liczby rodzin objętych procedurą „*Niebieskie Karty*” na terenie Powiatu Ostrowskiego. Wiele wskazuje na to, iż dynamika wzrostu odzwierciedla – jak to już zostało powiedziane – wpływ pandemii COVID-19, a w szczególności lock-down, pracy zdalnej i dystansu społecznego. W konsekwencji poziom wszczętych procedur w roku 2021 – mimo że wpisuje się w trend wzrostowy – jest niższy od poziomu w roku 2019, czyli z okresu przed pandemią.

Informacja na temat instytucji oraz podmiotów udzielających pomocy osobom doświadczającym lub zagrożonym przemocą w rodzinie:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej prowadzące poradnictwo prawne dla mieszkańców Powiatu Ostrowskiego oraz poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla mieszkańców Powiatu Ostrowskiego,
2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Poradnia Rodzinna w Ostrowi Mazowieckiej,
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej,
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej,
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Broku,
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrzejewie,
7. Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguty-Pianki,
8. Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej,
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze,
10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Lubotynie,
11. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szulborzu Wielkim,
12. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsewie,
13. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarębach Kościelnych,
14. Komenda Powiatowa Policji w Ostrowi Mazowieckiej, Komisariat Policji w Małkini Górnej oraz Posterunek Policji w Nurze,
15. Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej,
16. Prokuratura Rejonowa w Ostrowi Mazowieckiej,
17. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Ostrowi Mazowieckiej,
18. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej,
19. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowi Mazowieckiej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowi Mazowieckiej, Andrzejewie, Broku, Bogutach-Piankach, Małkini Górnej, Nurze, Starym Lubotynie, Szulborzu Wielkim, Wąsewie i Zarębach Kościelnych,
20. Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej na terenie Powiatu Ostrowskiego.

Ilość wszczynanych procedur *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim systematycznie wzrasta, jednak w ogólnej ocenie pracowników poszczególnych instytucji skuteczność uruchamiania procedury jest coraz wyższa, w szczególności dzięki interdyscyplinarnemu charakterowi działań służb. Powoduje to wyższy poziom motywacji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Zwiększa się także ogólna świadomość i wiedza społeczna na temat przemocy w rodzinie. Liczne akcje społeczne w mediach uwrażliwiają na negatywne skutki akceptacji zachowań przemocowych i motywują do reagowania w sytuacji przemocy. Zmiany w świadomości społecznej dotyczące przemocy następują organicznie, jednak efekty tych zmian widać coraz wyraźniej.

Przestępczość

W badanym okresie stwierdzono na terenie Powiatu Ostrowskiego 1 105 popełnionych przestępstw, co oznacza spadek o ponad 8% w porównaniu do roku 2017. Warto jednocześnie zauważyć bardzo istotny spadek przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, których odnotowano mniej o 1/3. Szczegółowe informacje na temat charakteru przestępstw popełnionych w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021 przedstawia tabela 2.55 oraz wykres 2.42.

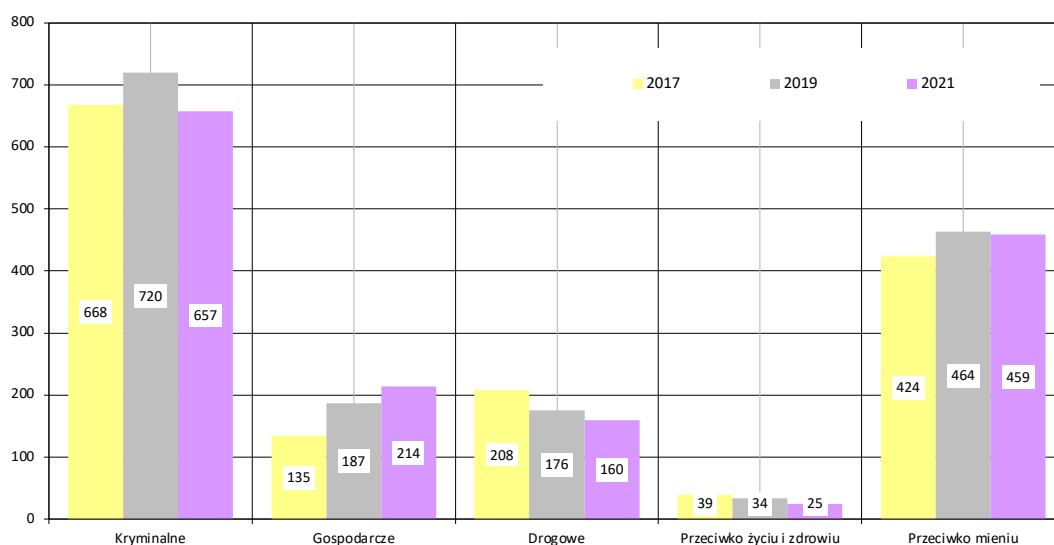
Tabela 2.55

Przestępstwa stwierdzone w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2017-2021 [w sztukach]

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
Kryminalne	668	720	657
Gospodarcze	135	187	214
Drogowe	208	176	160
Przeciwko życiu i zdrowiu	39	34	25
Przeciwko mieniu	424	464	459
Ogółem Powiat Ostrowski	1 052	1 127	1 105

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.42 Przestępstwa stwierdzone w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Typem przestępstwa, który najczęściej występował na terenie Powiatu Ostrowskiego były przestępstwa kryminalne, które w ujęciu statystycznym były popełniane przeciętnie co każde 13 godzin i 20 minut. Ten typ czynu zabronionego nie tylko był popełniany najczęściej, ale jednocześnie w najmniejszym stopniu ograniczone zostało jego występowanie w analizowanym okresie – ilość przestępstw kryminalnych spadła jedynie o niespełna 1,5%.

Drugim co do częstotliwości popełniania w Powiecie Ostrowskim czynem zabronionym były przestępstwa przeciwko mieniu. Było ich niewiele mniej niż przestępstw kryminalnych – statystycznie popełniano je co każde 19 godzin – jednak wartym odnotowania jest spadek ich występowania o niespełna 10%. Cieszy istotnie spadająca ilość przestępstw drogowych, choć nadal w analizowanym roku 2021 było ich aż 160 – co statystycznie oznacza, iż czyjeś życie i zdrowie jest poważnie zagrożone na drodze Powiatu Ostrowskiego co drugi-trzeci dzień. Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, które zostały ograniczone o blisko 1/3 w poprzednim okresie programowania – występowały w Powiecie Ostrowskim najrzadziej (statystycznie 2 w miesiącu).

W kontekście bezpieczeństwa publicznego dla szerokiej opinii społecznej najbardziej istotną kwestią jest wskaźnik poziomu wykrywalności przestępstw. W Powiecie Ostrowskim wyniósł on w roku 2021 aż 77,2%. Oznacza to nieznaczny wzrost skuteczności pracy służb w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

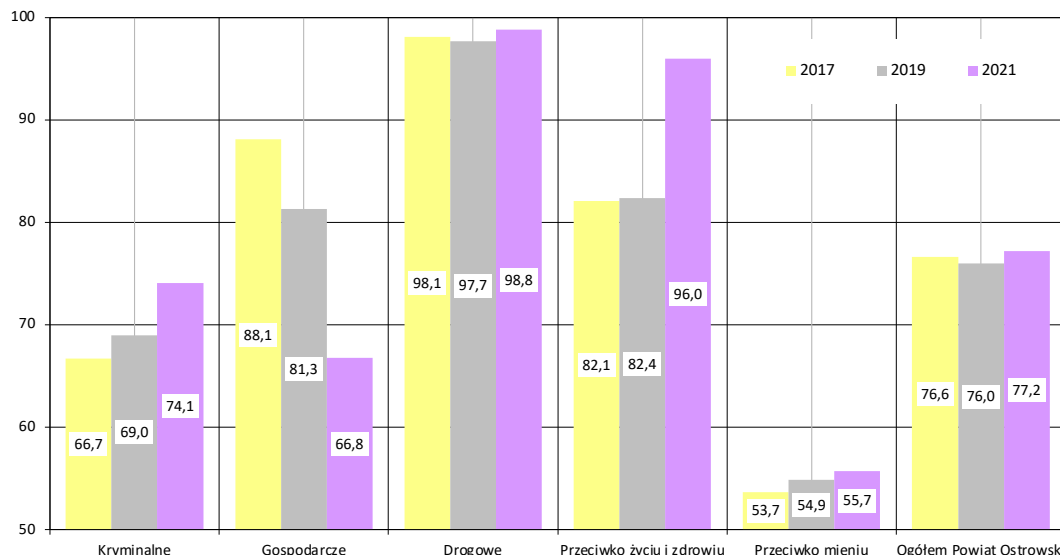
Informacje o poziomie wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Powiecie Ostrowskim według poszczególnych typów w latach 2017-2021 przedstawiają tabela 2.56 i wykres 2.43.

Tabela 2.56

Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2017-2021 [w %]

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
Kryminalne	66,7	69,0	74,1
Gospodarcze	88,1	81,3	66,8
Drogowe	98,1	97,7	98,8
Przeciwko życiu i zdrowiu	82,1	82,4	96,0
Przeciwko mieniu	53,7	54,9	55,7
Ogółem Powiat Ostrowski	76,6	76,0	77,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Wykres 2.43 Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2017-2021 [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa październik 2022

Najwyższą wykrywalność odnotowano w roku 2021 w przypadku przestępstw drogowych – wykryto blisko 100% tego rodzaju przestępstwa, które miały miejsce na terenie Powiatu Ostrowskiego. Najwyższy średni poziom wykrywalności odnotowano w odniesieniu do przestępstw drogowych – na przestrzeni analizowanego okresu wyniósł on ponad 98%. Znacząco spadł wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze gospodarczym, z 88,1 do 66,8%. Mogło to być spowodowane dynamicznie rozwijającym się poziomem zaawansowania technologicznego tego typu czynów zabronionych. Najniższą wykrywalność odnotowano w odniesieniu do przestępstw przeciwko mieniu – wykrywano niewiele ponad połowę sprawców przestępstw o tym charakterze stwierdzonych przez Policję.

Wszystkie te zmiany przełożyły się na nieznaczny wzrost ogólnej wykrywalności przestępstw w Powiecie Ostrowskim – w analizowanym roku 2021 wykrywane było niepełna 8 na 10 czynów zabronionych.

2.2.7. Problemy społeczne w obszarze zdrowia

Kolejnym zidentyfikowanym problemem społecznym występującym w Powiecie Ostrowskim są długotrwałe i ciężkie choroby, które w poprzednim okresie programowania stanowiły coraz częstszy powód korzystania z pomocy społecznej. Ten problem jest niezmiernie często powiązany problemem starzenia się populacji. Obecnie ze wsparcia

z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby korzysta niespełna 11,3 osób na 1 000 mieszkańców Powiatu Ostrowskiego, co przy dynamicznie starzejącym się społeczeństwie i złej sytuacji demograficznej powinno stać się elementem programowanej polityki społecznej powiatu w latach 2023-29.

Tabela 2.57 oraz wykres 2.44 prezentuje dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej, opisujące liczbę osób objętych wsparciem ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę, w poszczególnych gminach w latach 2017-2021.

Tabela 2.57

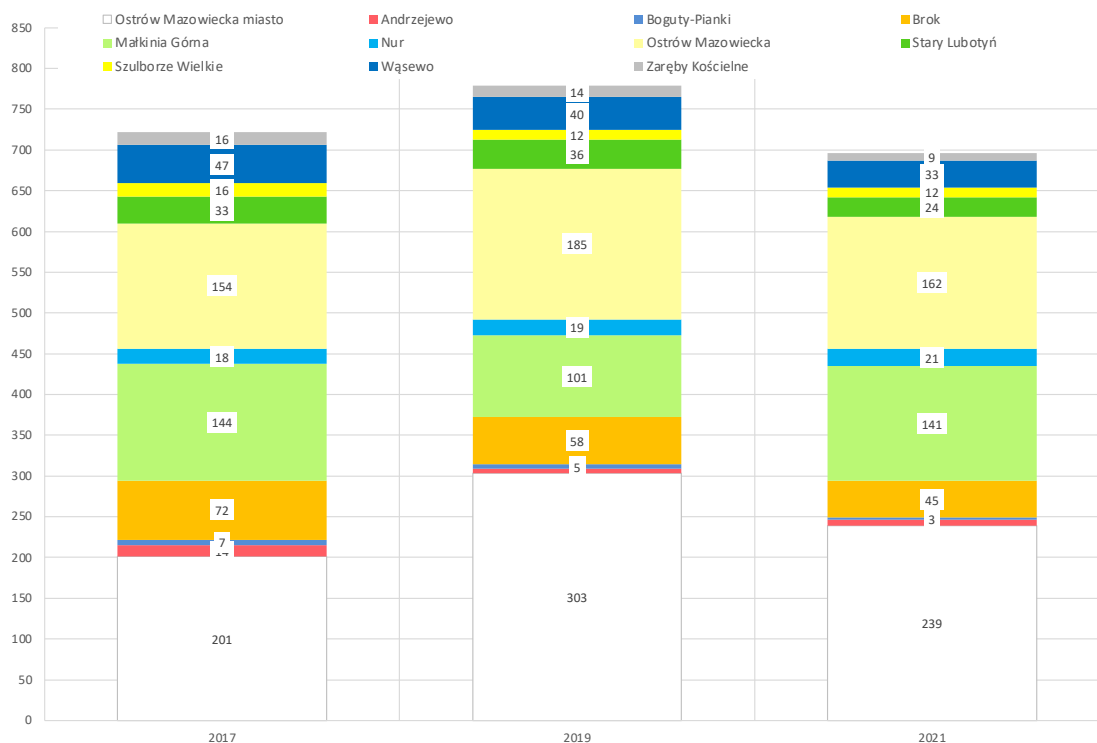
Liczba rodzin w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
m. Ostrów Mazowiecka	201	303	239
Andrzejewo	14	6	7
Boguty-Pianki	7	5	3
Brok	72	58	45
Małkinia Górna	144	101	141
Nur	18	19	21
Ostrów Mazowiecka	154	185	162
Stary Lubotyń	33	36	24
Szulborze Wielkie	16	12	12
Wąsewo	47	40	33
Zaręby Kościelne	16	14	9
Powiat Ostrowski	722	779	696

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Liczba rodzin w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę spadała na przestrzeni poprzedniego okresu programowania. Problem w sposób najbardziej poważny dotyczy miasta Ostrów Mazowiecka, najmniejszą intensywność wsparcia pomocy społecznej dla rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą odnotowano w gminie Boguty-Pianki. Ponad 1/3 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę – w wartościach nominalnych – była mieszkańcami miasta Ostrów Mazowiecka, niespełna 1/4 rodzin to mieszkańcy gminy Ostrów Mazowiecka, a 1/5 rodzin to mieszkańcy gminy Małkinia Górna.

Wykres 2.44 Liczba rodzin w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2017-2021

Źródło: dane MOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Ostrów Mazowiecka, GOPS Brok, GOPS Andrzejewo, OPS Boguty Pianki, OPS Małkinia Górna, GOPS Nur, GOPS Stary Lubotyń, OPS Szulborze Wielkie, GOPS Wąsewo, GOPS Zaręby Kościelne

Istnieje pewne prawdopodobieństwo, iż niższy poziom występowania tego zjawiska na terenach wiejskich wiąże się zarówno ze zdrowszym trybem życia mieszkańców wsi, jak i też tradycyjnym podejściem do choroby, z którą należy walczyć w czterech ścianach własnego domu. W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej, intensywnego starzenia się populacji, problem długotrwałych i ciężkich chorób a także starości – co pozostaje ze sobą w ścisłej korelacji – powinien on stanowić jeden z kluczowych obszarów wsparcia w ramach działań niniejszej *Strategii*.

2.2.8. Problemy związane z uchodźstwem i migracjami ludności

Pośród kwestii związanych z migracjami ludności, uwaga opinii publicznej koncentruje się na problemach związanych ze zjawiskiem uchodźstwa. Członkostwo w Unii Europejskiej postawiło państwo polskie przed koniecznością zmierzenia się ze zjawiskiem imigracji, które choć nie występuje w Polsce na masową skalę, stanowi jednak kwestię, której nie powinno się ignorować.

Uchodźstwo stanowi zjawisko niezwykle złożone, przejawiające się na bardzo wielu różnych płaszczyznach: społecznej, ekonomicznej, politycznej, międzynarodowej i innych. Dlatego też problematykę uchodźczą można rozpatrywać z bardzo wielu punktów widzenia. Niemniej Polska to kraj, w którym zjawisko uchodźstwa jest doskonale znane. Z jednej strony ostatnie ponad 200 lat historii to czas, kiedy różne wydarzenia historyczne zmuszały tysiące Polaków do opuszczenia kraju. Wielką falę uchodźców przyniosły rozbiory, przegrane powstania, II wojna światowa, a także cały 45-letni okres po jej zakończeniu, kiedy wielu Polaków znalazło schronienie w różnych lokalizacjach – zarówno na Zachodzie Europy, w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie, Ameryce Południowej, Australii.

Z drugiej strony Polska jest krajem od średniowiecza słynącym w Europie z tolerancji wobec prześladowanych za religię czy poglądy i otwartości wobec uchodźców. Znajdowali w niej schronienie Żydzi w okresie największych prześladowań, innowiercy w latach największych konfliktów religijnych, a na początku poprzedniego wieku uciekinierzy z Rosji ogarniętej rewolucją. Po II wojnie światowej zjawisko uchodźców w Polsce nie było praktycznie znane, gdyż do Polski uchodźcy praktycznie wcale nie przybywali. Po drugie - nie mówiło się w tamtych czasach o tym problemie, jako że uchodźcami byli głównie uciekinierzy z bloku socjalistycznego, w tym z Polski.

Uchodźca to człowiek, który z obawy przed prześladowaniami z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do grupy etnicznej, przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem i nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego państwa. Uchodźcy towarzyszą ludzkości od zarania dziejów, są to ludzie, którzy znaleźli się w sytuacji bez wyjścia i w obawie przed prześladowaniem, by ratować swe życie lub wolność, zmuszeni są porzucić swój dom, majątek, przyjaciół i uciekać ze swego ojczystego kraju. Uchodźca nie może powrócić do swojego domu lub takiego powrotu się obawia. Obecnie nowym powodem do uchodźstwa są negatywne zmiany klimatyczne – ocenia się, że w najbliższych 50 latach spowodują one ruchy migracyjne milionów ludzi, którzy w ich efekcie stracą miejsca do życia, warunki do gospodarowania w rolnictwie czy choćby dostęp do wody.

Od dnia 24 lutego 2022 tj. od inwazji Rosji na Ukrainę, pojawił się z dużą intensywnością problem uchodźców wojennych z Ukrainy. Od początku rosyjskiej agresji na Ukrainę, kraj opuściły miliony uchodźców i uchodźczyń. Większość z nich dotarła do Polski, która wykazała się godną pochwałą solidarnością. Jednak pod wieloma względami pomoc Ukraińcom i Ukrainkom spadła na barki zwykłych ludzi, jak choćby w kwestii zakwaterowania czy pomocy bezpośredniej. I chociaż uchodźców i uchodźczyń w Polsce jest coraz mniej – część wyjeżdża na Zachód lub wraca do Ukrainy – to polskie władze nadal stoją przed koniecznością zapewnienia dostępu do edukacji, rynku pracy, służby zdrowia czy mieszkalnictwa setkom tysięcy, a nawet milionom uchodźców i uchodźczyń z Ukrainy. Konieczne jest również zapewnienie im bezpieczeństwa i równego traktowania w Polsce. Sytuacja, w jakiej znalazły się osoby uciekające z Ukrainy do Polski, jest niezwykle trudna zarówno dla nich samych, jak i dla społeczeństwa przyjmującego. W tym kryzysowym czasie, fundamentalne jest zadbanie, by każdy i każda cieszyła się poszanowaniem swoich praw i wolności.

Dane statystyczne na temat uchodźców przebywających na terenie Powiatu Ostrowskiego są mocno ograniczone. Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w latach 2017-2021 w ewidencji nie znajdowały się osoby kwalifikujące się do tej grupy.

Informacje dotyczące rynku pracy wskazują na istnienie migracji zarobkowej z zagranicy. Powierzenie pracy cudzoziemcowi na podstawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy jest procedurą uproszczoną nazywaną także „procedurą oświadczeniową”. Pozwala ona obywatelowi jednego z sześciu państw: republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy wykonywać pracę w Polsce przez 24 miesiące bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Warunkiem skorzystania z procedury uproszczonej jest uzyskanie przez pracodawcę wpisu do ewidencji oświadczeń w powiatowym urzędzie pracy. Pracodawca ma obowiązek poinformować pisemnie powiatowy urząd pracy o podjęciu pracy przez cudzoziemca. Choć oczywiście należy pamiętać, iż istotna część migrantów i uchodźców pracuje w szarej strefie. Tabela 2.58 oraz wykres 2.45 prezentuje dane statystyczne o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom według obywatelstwa pracownika w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021.

Tabela 2.58

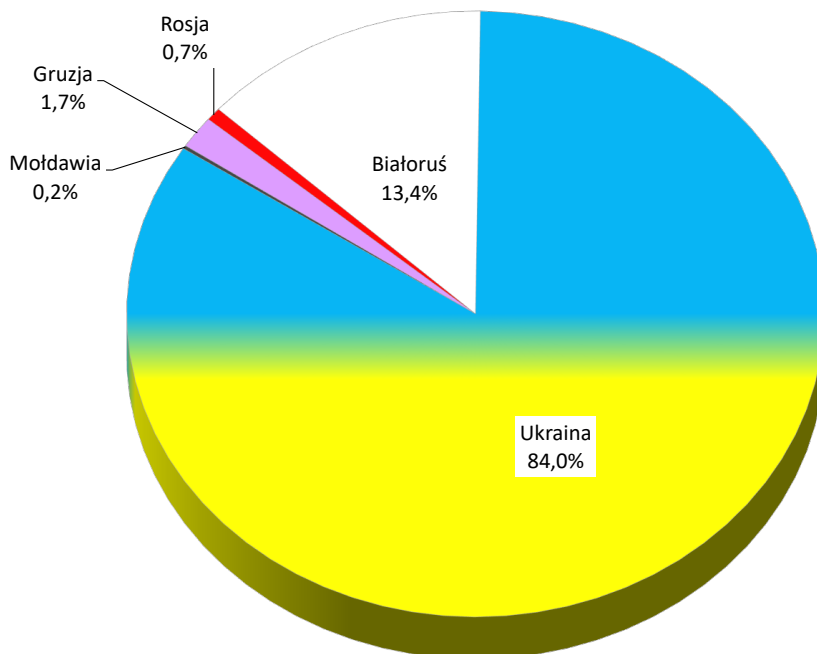
Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom według obywatelstwa w Powiecie Ostrowskim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Lata		
	2017	2019	2021
Białoruś	451	80	77
Rosja	3	4	4
Ukraina	612	1 856	482
Mołdawia	2	14	1
Gruzja	0	162	10
Armenia	2	5	0
Powiat Ostrowski	1 070	2 121	574

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej

W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej Powiatu Ostrowskiego, która będzie ulegała dalszym zmianom i będzie negatywnie wpływała w szczególności na rynek pracy oraz obciążenie wynikające z pogarszającego się wskaźnika obciążenia demograficznego, będą stawały przed koniecznością podejmowania odważnych decyzji w zakresie stymulowania procesów migracyjnych. Strategiczny horyzont czasowy decyzji i konstrukcja celów strategicznych powinny tworzyć płaszczyznę zmierzania się ze zjawiskiem imigracji, która może stanowić jedno z potencjalnych rozwiązań pozwalających na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym.

Wykres 2.45 Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom według obywatelstwa w Powiecie Ostrowskim w 2021 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej

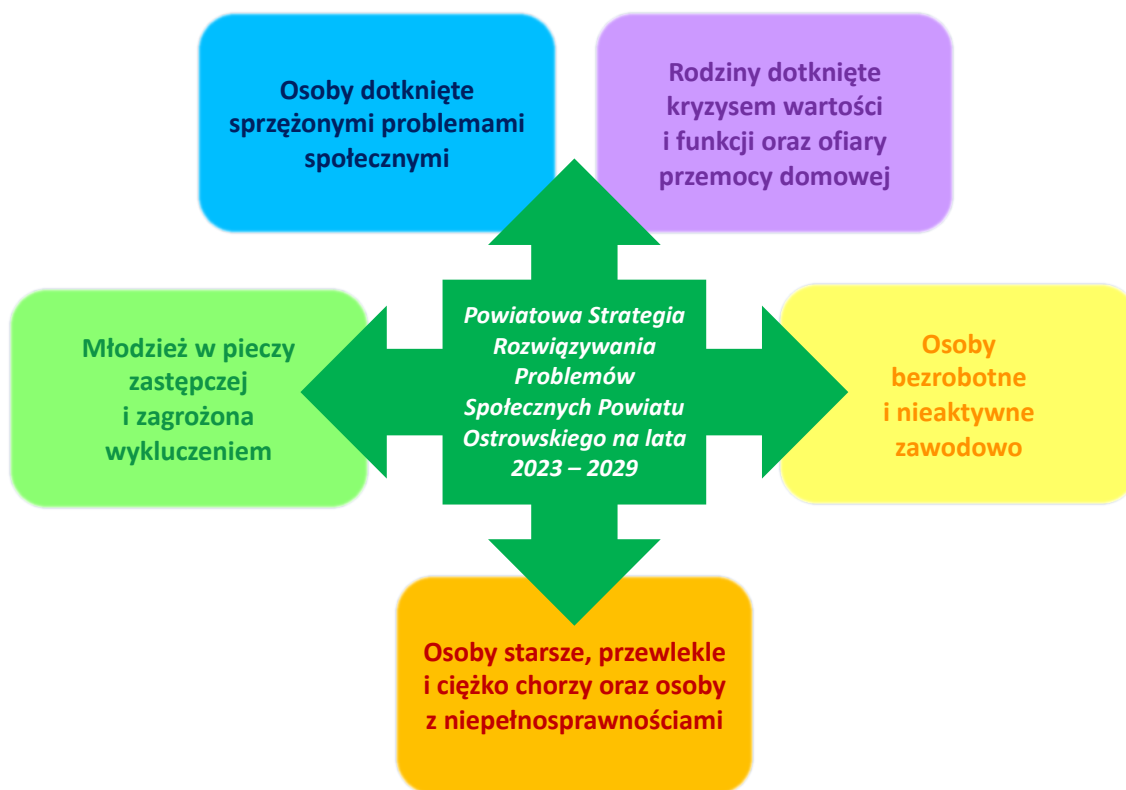
Badania niemieckiego Federalnego Urzędu Pracy wskazują na deficyt pracowników w sektorze opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, ochrony zdrowia czy transportu na poziomie około 1,2 miliona pracowników. Można postawić hipotezę o dużym poziomie prawdopodobieństwa, iż taki scenariusz deficytu rąk do pracy będzie realizował się również w Polsce, w tym na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego. W roku 2020 w Powiecie odnotowano duży deficyt lekarzy, pielęgniarek i położnych, operatorów i mechaników sprzętu do robót ziemnych, czy pracowników budowlanych i fizycznych. To daje przestrzeń do kierunkowego pozyskiwania zasobów pracy w efekcie procesów migracyjnych cudzoziemców.

2.3. Podsumowanie części diagnostycznej

Przeprowadzona diagnoza aktualnej sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego oparta jest przede wszystkim na analizie udostępnionych danych zastanych. Opracowanie uwzględnia kluczowe obszary życia społecznego m.in. demografię, rynek pracy, oświatę, pomoc społeczną, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo oraz problemy społeczne w Powiecie. W świetle diagnozy aktualnej sytuacji społecznej, w toku dalszych prac zmierzających do stworzenia *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023-2029* rysunek 2.1 prezentuje grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo, zamieszkujące na terenie Powiatu Ostrowskiego, które zostaną objęte działaniami *Strategii*, a których problemy stanowią podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 2.1

Grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo objęte działaniami strategii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029*

Syntetyczne zestawienie problemów już istniejących oraz zagrożeń, które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej strategii, dotyczących poszczególnych grup

zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowanych w Powiecie Ostrowskim prezentują tablice 2.1 – 2.5.

Tablica 2.1

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych bezrobociem i nieaktywnych zawodowo**

Problemy i zagrożenia
Wynikające z uwarunkowań makro – globalnych i krajowych ✓ Emigracja zarobkowa. ✓ Duży odsetek osób zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych. ✓ Wysokie koszty zatrudnienia pracownika. ✓ Brak systemu motywacyjnego pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy. ✓ Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy. ✓ Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność. ✓ Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie oraz uzależnienie od pomocy społecznej. Wynikające z uwarunkowań Powiatu ✓ bierność, frustracja, apatia, spadek poziomu samoakceptacji, zmiany w osobowościach oraz wycofywanie się z życia społecznego osób bezrobotnych, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych i powyżej 50 roku życia. ✓ brak kwalifikacji zawodowych, niedostosowanie kierunków wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy, w tym uwzględniających posiadanie umiejętności cyfrowych. ✓ wzrost średniej ważonej wieku zarejestrowanych osób bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim (z 37,5 do 38,5 lat). ✓ dominacja osób młodych w wieku 25 – 34 lata, osób długotrwale bezrobotnych oraz zamieszkujących tereny wiejskie, wśród ogółu zarejestrowanych w powiecie osób bezrobotnych. ✓ niemożliwość lub ograniczona możliwość podjęcia przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy, różnych form aktywizacji zawodowej spowodowana brakiem środków komunikacji publicznej, sprawowaniem opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi – głównie przez kobiety, oraz ograniczeniami zdrowotnymi w szczególności u osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Tablica 2.2

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji oraz ofiar przemocy domowej

Problemy i zagrożenia
✓ Przemoc domowa i niechęć do ujawniania tego problemu ✓ Konsumpcyjny styl życia ✓ Niewydolność wychowawcza rodziców ✓ Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej ✓ Rozluźnienie więzi rodzinnych ✓ Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin ✓ Ograniczone zaangażowanie dzieci i młodzieży w różnorodne formy spędzania wolnego czasu ✓ Niewystarczająco sprzyjające warunki do zakładania rodziny i posiadania dzieci determinujące problemy demograficzne ✓ Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie ✓ Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny ✓ Brak świadomości problemów uzależnień ✓ Niewystarczająca liczba lokali socjalnych ✓ Ograniczony stopień zabezpieczenia dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu ✓ Przyzwolenie dla zachowań aspołecznych i antyobywatelskich ✓ Brak wsparcia otoczenia społecznego dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Tablica 2.3

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące osób starszych dotkniętych długotrwłą i ciężką chorobą oraz osób z niepełnosprawnością

Problemy i zagrożenia
✓ Zagrożenie epidemiologiczne związane z COVID-19, grypy sezonowej oraz RSV ✓ Drastyczny poziom starzenia się populacji powiatu ✓ Drastyczne ograniczenia dostępu do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych, opiekuńczych i opiekuńczo-leczniczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi ✓ Brak miejsc długoterminowych w zakładach opieki zdrowotnej ✓ Wykluczenie i izolacja społeczna oraz niski poziom akceptacji społecznej osób niepełnosprawnych ✓ Niedostatek inicjatyw skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych przede wszystkim związanych z aktywizacją zawodową, włączeniem cyfrowym i podnoszeniem kwalifikacji ✓ Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób starszych w związku ze starzeniem się społeczeństwa ✓ Duże zapotrzebowanie na turnusy rehabilitacyjne istotnie przewyższające środki przekazywane z PFRON ✓ Brak przyrostu liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ✓ Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych ✓ Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych ✓ Istniejących wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób niepełnosprawnych ✓ Pogłębianie się niepełnosprawności dzieci na skutek braku pomocy na etapie wczesnego wspomagania rozwoju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029*

Tablica 2.4

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi**

Problemy i zagrożenia
✓ Niechęć do ujawniania swojego problemu ✓ Niski dostęp do terapii uzależnień i psychiatrii ✓ Słaba motywacja do zmiany osób uzależnionych ✓ Negatywne konsekwencje dla rodziny wynikające z uzależnień jej członków ✓ Brak jednolitej bazy danych i statystyk na temat osób uzależnionych w tym według typów uzależnień ✓ Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych ✓ Brak integracji działań na rzecz profilaktyki uzależnień oraz oceny skuteczności działań profilaktycznych ✓ Dostępność i łatwość zakupu środków uzależniających ✓ Niedostateczna infrastruktura, w której zapewnione byłoby wsparcie dla ofiar przemocy i ich rodzin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Tablica 2.6

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem**

Problemy i zagrożenia
✓ Brak mieszkań socjalnych, komunalnych dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i inne placówki wymienione w ustawie o pomocy społecznej ✓ Brak monitoringu umożliwiającego przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się dopalaczy i narkotyków. Niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji ✓ Niedostateczny poziom samodzielności i świadomości młodzieży ✓ Zagrożenia cywilizacyjne m.in. uzależnienie od urządzeń cyfrowych i mediów społecznościowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Rozdział 3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE *STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU OSTROWSKIEGO na lata 2023-2029*

3.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

**Zapobieganie wykluczeniu oraz
integracja społeczna poprzez rozwój
usług społecznych na poziomie
rodziny i lokalnej społeczności**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

3.2. Cele strategiczne, operacyjne

Cele strategiczne określają stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Powiatu Ostrowskiego społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizję rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2029. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy określono w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023-2029* **cztery cele strategiczne**.

Cele operacyjne konkretyzują wizję sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Powiatu Ostrowskiego w kontekście zidentyfikowanych głównych

problemów dotyczących osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi, osób starszych, niepełnosprawnych oraz przewlekle i ciężko chorych, młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem, osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji oraz ofiar przemocy domowej. Dla realizacji *celów strategicznych* określono **25** wynikających z nich **celów operacyjnych**.

Sformułowane w procesie społeczno-eksperckim *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 3.1, 3.2, 3.3 oraz 3.4.

3.2.1. Cel strategiczny 1 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi*

Tablica 3.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi*

Cel strategiczny 1	Cele operacyjne
POLITYKA SPOŁECZNA SŁUŻĄCA AKTYWIZACJI I INTEGRACJI OSÓB DOTKNIĘTYCH SPRZĘŻONYMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI	1.1 Zwiększenie udziału usług pomocy społecznej świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności
	1.2 Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	1.3 Systematyczne doskonalenie kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do aktualnych potrzeb
	1.4 Wspieranie finansowe i organizacyjne już istniejących oraz tworzenie nowych placówek udzielających wsparcia osobom zagrożonych i dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Istotnym czynnikiem wpływającym na skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego. Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest rozwijanie na terenie Powiatu

Ostrowskiego usług pomocy społecznej świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności pozwalających zapobieganie sprzężonym problemom społecznym u ich źródła.

Uruchomienie tych podmiotów i mechanizmów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym do walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną Powiatu bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Wsparciem dla przemian społecznych w Powiecie Ostrowskim powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Także dostosowane do funkcjonowania w sytuacji pandemii, kryzysu migracyjnego i innych zagrożeń powszechnych czy w zmieniającym się otoczeniu społecznym – np. poprzez możliwość skutecznego świadczenia zdalnej pracy socjalnej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest systematyczne wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji zarówno społecznej, jak i zawodowej. W obecnej perspektywie budżetowej istnieje przestrzeń do skutecznego działania w tym zakresie w partnerstwie publiczno-publicznym np. z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej w Warszawie, które będzie realizowało projekty koordynacyjne.

Trzeci sektor na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje poprawnie i realizuje wiele funkcji i zadań w zakresie polityki społecznej. Niemniej jednak można zaobserwować pojawiające się sygnały procesów erozji innowacyjności i dojrzałości schyłkowej zarówno części organizacji, jak i osób zaangażowanych w działalność tych organizacji, a także niski poziom profesjonalizacji organizacji pozarządowych. Integralne znaczenie i bardzo poważne wyzwania stojące przed Powiatem w zakresie polityki społecznej oraz waga problemów w tym obszarze, które wymagają rozwiązania determinuje konieczność zdecydowanego zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej. To zwiększenie powinno obejmować zarówno progres ilościowy – w sensie ilości realizowanych działań – jak i stymulowanie i inicjowanie powstawania nowych organizacji, a także politykę kreowania innowacyjnych rozwiązań w polityce społecznej. Możliwą ścieżką jest uproszczanie zasad konkursów dla organizacji pozarządowych tak, aby jak największa liczba mogła brać w nich udział, co pozwoli na rozszerzenie oferty usług.

3.2.2. Cel strategiczny 2 **Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych**

Tablica 3.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2

Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Cel strategiczny 2	Cele operacyjne
ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI I POPRAWA JAKOŚCI USŁUG REALIZOWANYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I PRZEWLEKLE CHORYCH	2.1 Stosowane zasady aktywnego i zdrowego starzenia się oraz ograniczone występowanie chorób przewlekłych i ciężkich
	2.2 Zwiększenie udziału usług społecznych świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności oraz samoorganizacji osób starszych i niepełnosprawnych
	2.3 Rehabilitacja społeczna i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych
	2.4 Zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie
	2.5 Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia oraz tworzenie pozytywnych postaw społecznych wobec nich
	2.6 Poprawa dostępności placówek służby zdrowia, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę oraz likwidacja niedostatków kadr medycznych i pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się, co niewątpliwie jest związane z szybko postępującymi zmianami demograficznymi. Starzenie się populacji Powiatu Ostrowskiego jest zjawiskiem zachodzącym w bardzo szybkim tempie. *Cel strategiczny 2* oraz powiązane z nim *cele operacyjne* oparte są tezę, że poznanie i analiza procesów starzenia się na wszystkich płaszczyznach życia nie tylko przyczyni się do pogłębienia ogólnej wiedzy o człowieku, ale również pozwoli na przygotowanie różnych sfer życia społeczno-gospodarczego na przyjęcie stale rosnącej populacji osób starszych. Cele operacyjne mają w praktyce realizować zasadę, że starość stanowi równie istotny i wartościowy etap życia jednostki, jak każdy

poprzedni, a zadbanie o jakość życia, zabezpieczenie społeczne czy aktywność profesjonalną osób starszych są inwestycją w sytuacji nieuchronnych zmian demograficznych.

Zgodnie z prognozami, do 2050 roku odsetek osób starszych wzrośnie do 40% populacji Powiatu Ostrowskiego, zaplanowane cele operacyjne odzwierciedlają rosnącą rolę osób starszych we wspólnocie powiatowej, zarówno w sensie pomocy społecznej jak i aktywizacji społecznej i zawodowej oraz kreowania i tworzenia warunków dla aktywności i samoorganizowania się osób starszych – np. w klubach seniora, uniwersytetach trzeciego wieku, pełnienia funkcji tutorów zawodowych przez osoby z dużym doświadczeniem, kwalifikacjami czy te, które odniosły sukces zawodowy.

Cel strategiczny 2 wpisuje się także w zasady projektowania uniwersalnego, przez które należy rozumieć projektowanie biorące pod uwagę różnorodność potrzeb ludzkich, uczestniczenie w życiu społecznym i równouprawnienie. Celem projektowania dla wszystkich jest stworzenie wszystkim ludziom równych szans brania udziału we wszystkich dziedzinach życia. Aby cel ten został osiągnięty, otaczająca nas architektura, przedmioty codziennego użytku, usługi, kultura i informacja – krótko mówiąc, wszystko co jest stworzone przez ludzi i dla ludzi – powinno być dostępne i przystosowane dla każdej osoby w naszym społeczeństwie z możliwością adaptacji do zmian jakie progresywnie następują u każdego człowieka. Podwyższeniu poziomu równych szans zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, tworzeniu odbioru Powiatu Ostrowskiego jako powiatu przyjaznego osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym mają służyć wszystkie zaplanowane cele operacyjne. Dostępność i projektowanie uniwersalne, a tym samym zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach jest stanem pożądanym w tym obszarze funkcjonowania Powiatu.

Niepełnosprawność nie jest wyłącznie zjawiskiem medycznym, czy problemem opiekuńczo – medycznym. Obejmuje wszystkie sfery rozwoju człowieka angażując przy tym potencjał rodziny o zasoby społeczne. Nakłady na wczesną terapię i pedagogiczne wspomaganie rozwoju mogą przyczynić się do ograniczenia w przyszłości wydatków na opiekę zdrowotną. Za jak najwcześniejszym zdiagnozowaniem zagrożeń i zaburzeń oraz podjęciem rehabilitacji, terapii i wspomagania rozwoju dzieci przemawiają następujące przesłanki:

- ✓ Duża plastyczność centralnego układu nerwowego we wczesnym okresie rozwoju oraz związana z tym możliwość korekcji zaburzonych funkcji,
- ✓ Możliwość zahamowania rozwoju wielu zaburzeń, a czasami zatrzymanie niekorzystnych zmian,
- ✓ Duża podatność dzieci na działania rewalidacyjne.

Choroby przewlekłe są istotnym i coraz większym problemem w społeczeństwie. Są one zdecydowanie główną przyczyną śmiertelności i odpowiadają za około 86% wszystkich zgonów w Unii Europejskiej. Co roku dwa miliony ludzi umierają z powodu chorób układu krążenia i szacuje się, że 8% społeczeństwa ma cukrzycę – niektórzy ludzie

niepotrzebnie. Podobna sytuacja – na podregionalną oczywiście skalę – ma miejsce w Powiecie Ostrowskim. Wielu przypadkom chorób przewlekłych można zapobiec poprzez ograniczenie głównych czynników ryzyka, do których zalicza się palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu, złe odżywianie i niedostateczną aktywność fizyczną.

Władze Powiatu Ostrowskiego mają świadomość, że nie można ignorować tego problemu, stąd zaplanowane cele operacyjne i determinacja do podejmowania odpowiednich działań w tym zakresie. Obszarem oddziaływania powinno być także podnoszenie świadomości i ograniczanie czynników ryzyka wpływających na zdrowie i jakość życia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych – zarówno w grupach docelowych, jak i ich otoczeniu społecznym.

3.2.3. Cel strategiczny 3 *Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy*

Tablica 3.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3

Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy

Cel strategiczny 3	Cele operacyjne
POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I LIKWIDACJA DEFICYTÓW RYNKU PRACY	3.1 Poprawa sytuacji demograficznej Powiatu
	3.2 Dostosowanie i aktualizowanie oferty kształcenia branżowego i średniego technicznego do potrzeb rynku pracy
	3.3 Aktywne pozyskiwanie nowych zasobów ludzkich w wyniku migracji na stałe lub w celach ekonomicznych spoza terenu Powiatu Ostrowskiego
	3.4 Powszechny dostęp do kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zwiększona aktywność zawodowa wszystkich mieszkańców w Powiatu
	3.5 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do przewidywanych zmian
	3.6 Zwiększony poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób starszych
	3.7 Skuteczna i proaktywna aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ze środków PFRON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Sytuacja demograficzna Powiatu Ostrowskiego tj. proces starzenia demograficznego, jest wynikiem dwóch niezależnych i odmiennych tendencji. Jedną z nich jest wzrost przeciętnej długości życia, związany z ogólną poprawą zdrowia i warunków życia ludności. Drugą przyczyną jest spadek dzietności kobiet, połączony ze zmianami w modelu rodziny, stylu życia i ewolucji społecznej roli kobiet. Istotne znaczenie z punktu widzenia istoty i charakteru procesów demograficznych ma także ruch przestrzenny, czyli migracje. Udział osób młodych (zwłaszcza w wieku 25–35 lat) w strukturze osób emigrujących powoduje dalsze pogłębianie zjawiska starzenia demograficznego ludności Powiatu. Konsekwencje nasilania się wymienionych procesów to wzrost obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością, która zakończyła okres swojej aktywności zawodowej oraz zagrożenie niewydolnością systemu zabezpieczenia społecznego. Cel strategiczny 3 stanowi możliwą odpowiedź na te bardzo poważne zagrożenia.

Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych i strukturalnych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadanie to jest szczególnie istotne w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy, tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 30 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również osób po 50 roku życia.

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób nieaktywnych zawodowo, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności zawodowej w Powiecie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w Powiecie Ostrowskim.

Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, które ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego, przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. Potrzebne jest więc zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. W ramach programów rozwojowych szkół zawodowych przewiduje się aktywny udział pracodawców w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy, praktycznej nauki zawodu oraz poradnictwa i doradztwa zawodowego. Wsparcie udzielone na rzecz szkolnictwa zawodowego przyczyni się do podniesienia jego jakości, a co za tym idzie zwiększenia atrakcyjności w oczach pracodawców oraz uczniów, którzy chętnie będą wybierać tę ścieżkę kształcenia. Przykładem prognozowanego deficytu rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, przy brakach w systemie kształcenia jest duży niedobór opiekunów i asystentów osoby niepełnosprawnej co w powiązaniu z prognozowaną z sytuacją demograficzną stanowi bardzo poważne wyzwanie w ramach obszaru celu 3.

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem, osób z niepełnosprawnościami i osoby starsze wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do reintegracji i integracji zawodowej. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej oraz wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy. Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. W szczególności dotyczy efektywnego i możliwie najszerszego realizowania programów aktywizacji zawodowej w ramach pozostających w dyspozycji Powiatu Ostrowskiego środków PFRON.

3.2.4. Cel strategiczny 4 *Funkcjonujący system wsparcia dla młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem poprzez rozwój usług środowiskowych*

W przypadku braku zdolności rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wyczerpaniu działań wspierających, dla dobra dziecka może być ono umieszczone w pieczy zastępczej (na podstawie orzeczenia sądu lub w przypadku pilnej konieczności). Piecza zastępcza ma charakter tymczasowy i dzieli się na formę rodzinną i instytucjonalną. Niestety na przestrzeni ostatnich lat proces ten przybiera na sile a ilość dzieci trafiających do pieczy zastępczej systematycznie się zwiększa, przy jednoczesnym deficycie zainteresowania pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Tablica 3.4

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 4

***Funkcjonujący system wsparcia dla młodzieży w pieczy zastępczej
i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem
poprzez rozwój usług środowiskowych***

Cel strategiczny 4	Cele operacyjne
FUNKCJONUJĄCY SYSTEM WSPARCIA DLA MŁODZIEŻY W PIECZY ZASTĘPCZEJ I ZAGROŻONEJ WYKLUCZENIEM ORAZ RODZIN DOTKNIĘTYCH KRYZYSEM POPRZEZ ROZWÓJ USŁUG ŚRODOWISKOWYCH	4.1 System profilaktyki pozwalającej dzieciom pozostawać w prawidłowo funkcjonujących rodzinach biologicznych
	4.2 Rozwój różnych form wsparcia dla młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem w środowisku lokalnym
	4.3 Promowanie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej świadczonych lokalnie oraz ograniczanie opieki instytucjonalnej
	4.4 System wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla rodziny i pieczy zastępczej
	4.5 Wsparcia dla organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania uzależnieniom
	4.6 Rozwój profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie dotkniętej skutkami izolacji wywołanej pandemią
	4.7 Wspieranie powstawiania i rozwoju poradnictwa diagnostyczno-konsultacyjnego dla dzieci z zaburzeniami FAS i FASD, rodzin adopcyjnych, rodzin zastępczych
	4.8 Propagowanie idei usług asystenckich oraz uzupełnienie zatrudnienia asystentów oraz koordynatorów pieczy zastępczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. Rodziny zagrożone kryzysem powinny być stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także – w razie potrzeby – przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie rekomendowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia. Pomocą służą asystenci rodziny, rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego.

Przykładem usług realizowanych na rzecz młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem w środowisku lokalnym jest rodzina wspierająca - rodzina z bezpośredniego otoczenia dziecka, czyli np. sąsiedzi czy rodzina zaprzyjaźniona. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Jednym z warunków niezbędnych do poprawy sytuacji osób młodych jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Jednym z poważniejszych w swej istocie i skutkach problemów społecznych jest przemoc w rodzinie. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u

osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie może przyjmować bardzo zróżnicowane formy m.in:

- ✓ fizyczna – polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu,
- ✓ seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (tj. gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych),
- ✓ psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu,
- ✓ ekonomiczna / materialna – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, ale również niszczenie przedmiotów

Propagowanie idei asysty rodzinnej i asysty dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin to istotna forma przeciwdziałania problemom społecznym w rodzinie. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę, którą się opiekuje, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Asystent wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę, pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy asystenta z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli już zostało umieszczone poza rodziną. Pomoc świadczona przez asystenta rodziny jest zawsze prowadzona za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem własnych możliwości tej rodziny oraz wsparcia zewnętrznego. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy – na mocy postanowienia sądu rodzinnego – rodzinie przydzielony zostaje asystent rodziny jako bezwzględnie konieczna metoda wsparcia jej funkcjonowania.

Rozdział 4. ZIDENTYFIKOWANE PROJEKTY I ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW STRATEGII

4.1. Lista zidentyfikowanych zadań i projektów

4.1.1. Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Do realizacji celu *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.1.

Tablica 4.1

KARTA ZIDENTYFIKOWANYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Stworzenie i wdrożenie procedur i standardów zdalnej pracy socjalnej oraz rozpoczęcie jej prowadzenia w sytuacji pandemii	✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa (osoby)	PCPR, OPS
Świadczenie usług poradnictwa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	✓ liczba przeprowadzonych akcji i kampanii promocyjnych (sztuki)	PCPR
Organizowanie akcji i kampanii promocyjno-informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	✓ liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej (sztuki)	PCPR, PUP

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Kontynuowanie Partnerskiego Zespołu Kooperacji celem interdyscyplinarnego międzyinstytucjonalnego rozwiązywania najtrudniejszych problemów społecznych rodzin na terenie Powiatu	✓ liczba instytucji, które podpisały umowę o współpracy w ramach PZK (sztuki) ✓ liczba pracowników pomocy społecznej i innych powiązanych podmiotów, uczestniczących w procesie rozwiązywania problemów społecznych uczestniczących w PZK (osoby)	Starosta Ostrowski, PCPR, OPS, Policja, PPP itp.
Aktualizowanie listy usług społecznych dostępnych na terenie Powiatu Ostrowskiego które świadczą podmioty uczestniczące w PZK na rzecz mieszkańców		PCPR, OPS, Policja, PPP
Systematyczne wybieranie rodzin z terenu Powiatu których problemy będzie rozwiązywał PZK	✓ liczba rodzin / osób w rodzinach z których problemami rodzin / osób w rodzinach pracuje PZK (sztuki/osoby)	OPS, Policja, PPP
Współpraca z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej przy realizacji projektów koordynacyjnych		MCPS, Starosta Ostrowski, PCPR
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	✓ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej wspartych szkoleniami i doradztwem specjalistycznym ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki)	PCPR, OPS
Upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej (wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej)	✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba nowych pracowników sfery społecznej (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR, OPS
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Dofinansowywanie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	✓ liczba dofinansowanych zadań publicznych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych realizowanych przez NGO	Starostwo Powiatowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

4.1.2. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Do realizacji celu *Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.2.

Tablica 4.2

KARTA ZIDENTYFIKOWANYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW
Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie działań podnoszących samodzielność i samostanowienie osób z niepełnosprawnościami	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	PCPR, OPS
Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się	✓ liczba przeprowadzanych adaptacji w celu likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych (sztuki)	PCPR
Wspieranie przedsięwzięć sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnościami szczególnie imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych	✓ wartość środków PFRON wydatkowanych na likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych (PLN)	Starostwo Powiatowe, OPS, NGO
Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczanie wykluczenia społecznego tych osób	✓ wartość środków programu EFS+ pozyskanych na włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami oraz poprawa jakości ich życia	PCPR, OPS
Wspieranie działań umożliwiających dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami edukacji w placówkach oświatowych, dążenie do integracji z rówieśnikami, zwiększenie świadomości, tolerancji i akceptacji	✓ ilość osób z niepełnosprawnościami objętych programami integracyjnymi (osoby)	Starostwo Powiatowe, PCPR, ZSS w Starym Lubiejewie, SOSW w Zuzeli

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami	✓ liczba osób z niepełnosprawnościami objętych programami integracyjnymi (osoby)	Starostwo Powiatowe, PCPR, ZSS w Starym Lubiewie, SOSW w Zuzeli
Wspieranie i motywowanie osób z niepełnosprawnościami do nabycia, podnoszenia lub uzupełnienia poziomu kształcenia i posiadanych kwalifikacji zawodowych poprzez kształcenie ustawiczne, szkolenia i staże.		Starostwo Powiatowe PCPR, PUP, ZSS w Starym Lubiewie, SOSW w Zuzeli
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Upowszechnianie idei aktywnego i zdrowego starzenia się	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (sztuki)	Starostwo Powiatowe PCPR, NGO
Programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia		Starostwo Powiatowe NGO
Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej na poprawę jakości życia osób starszych oraz ograniczanie wykluczenia społecznego tych osób		Starostwo Powiatowe, PCPR, PUP
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba zrealizowanych programów w zakresie usług świadczonych w środowisku lokalnym, deinstytucjonalizacji oraz innowacji w polityce społecznej (sztuki)	PUP, NGO
Tworzenie indywidualnych planów drogi życiowej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym bezrobotnych i poszukujących pracy.		PCPR, PUP NGO
Usługi asystenta osobistego i opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami		PCPR, OPS NGO
Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych		PCPR, OPS NGO

Upowszechnienie stosowania nowych technologii w opiece nad osobami starszymi		PCPR, OPS NGO
Program wspierania opiekunów nieformalnych osób starszych oraz procesu deinstytucjonalizacji usług zorientowanych na pomoc seniorom, m.in. poprzez rozwój wolontariatu opiekuńczego czy pomocy sąsiedzkiej		PCPR, OPS NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

4.1.3. Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy

Do realizacji celu *Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.3.

Tablica 4.3

KARTA ZIDENTYFIKOWANYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Stworzenie ram polityki demograficznej Powiatu zapobiegającej jego wyludnianiu	✓ liczba pozyskanych inwestorów (firmy) ✓ wskaźnik migracji netto (osoby)	Starostwo Powiatowe PUP
Stworzenie programu pozyskiwania inwestorów, pracowników i mieszkańców do Powiatu	✓ liczba stworzonych dokumentów polityk (sztuki)	Starostwo Powiatowe PUP

	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wspieranie działań w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym, w tym bezrobotnym i poszukującym pracy, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym oraz programach integracyjnych	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób, które zdobyły, zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje (ukończyły szkolenia oraz staże i otrzymały dokument potwierdzający ukończenie danej formy) (osoby)	PCPR, PUP
Udzielanie wsparcia pracodawcom zatrudniającym osoby bezrobotne i poszukujące pracy, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, osób młodych poniżej 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, zamieszkujących tereny wiejskie oraz osób starszych	✓ liczba osób niepełnosprawnych objętych programami integracyjnymi (osoby)	PUP
Wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, osób młodych poniżej 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, zamieszkujących tereny wiejskie oraz osób starszych poprzez zastosowanie usług lub instrumentów rynku pracy	✓ liczba pracodawców/przedsiębiorców, którzy uzyskali pomoc poprzez organizację u nich różnych form aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy (pracodawcy/przedsiębiorcy)	PUP
Prowadzenie działań podnoszących samodzielność i samostanowienie osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym i starszych		PCPR, OPS WTZ
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwiązania odpowiadające na zidentyfikowane u pracodawców deficyty w zakresie zarządzania rozwojem, uczeniem się przez całe życie, poprzez wsparcie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego	✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego (osoby)	PUP
Realizacja poprzez poradnictwo zawodowe działań budujących świadomość, w zakresie korzyści i sposobów przewidywania oraz radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi dotyczącymi sfery zawodowej.	✓ liczba ogłoszeń i spotkań poświęconych tematyce alternatywnych i elastycznych form	PUP

Upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, w szczególności dla kobiet sprawujących opiekę nad dziećmi lub osobami zależnymi oraz dla osób z niepełnosprawnościami	zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, a także możliwościom skorzystania z KFS (sztuki)	PUP
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój poradnictwa zawodowego dla mieszkańców powiatu ze szczególnym uwzględnieniem osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, osób młodych poniżej 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, zamieszkujących tereny wiejskie oraz osób starszych	✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba zorganizowanych spotkań z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach (sztuki) ✓ liczba zmodyfikowanych programów kształcenia zawodowego (sztuki)	Starostwo Powiatowe, PUP
Modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców/ przedsiębiorców oraz podnoszenie jakości i efektywności kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym	✓ liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, którzy w ciągu 1 roku po ukończeniu szkoły zarejestrowali się jako bezrobotni.	Starostwo Powiatowe PUP, Szkoły ponadgimnazjalne
Identyfikacja i planowanie zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe na rynku pracy w oparciu o ustalone potrzeby pracodawców / przedsiębiorców	✓ liczba ankietowanych lub składających wnioski pracodawców / przedsiębiorców w zakresie ustalenia ich zapotrzebowania na podniesienie, nabycie lub zmianę kwalifikacji zawodowych ich przyszłych i obecnych pracowników (sztuki)	Starostwo Powiatowe PUP
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia osób bezrobotnych i poszukujących, pozwalające zdobyć nowe, zmienić dotychczasowe lub uzupełnić posiadane kwalifikacje zawodowe, poprzedzone poradnictwem zawodowym w uzasadnionych przypadkach	✓ liczba osób korzystających ze szkoleń (osoby) ✓ liczba osób, które podniosły kompetencje w zakresie wiedzy technicznej i IT (osoby)	PUP

Podniesienie jakości programów kształcenia i rozwoju zawodowego na terenie Powiatu Ostrowskiego	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach szkoleń ✓ liczba osób, które ukończyły staże, studia podyplomowe lub zdały egzaminy (osoby)	Starostwo Powiatowe Szkoly ponadgimnazjalne
Dofinansowanie studiów podyplomowych, kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji		PUP
Rozwijanie kompetencji w zakresie wiedzy technicznej i IT, a także uczenia się aktywnego i praktycznego na wszystkich poziomach kształcenia jako podstawy do uczenia się przez całe życie		PUP
Organizowanie i finansowanie staży		PUP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

4.1.4. Funkcjonujący system wsparcia dla młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem poprzez rozwój usług środowiskowych

Do realizacji celu przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.4.

Tablica 4.4

KARTA ZIDENTYFIKOWANYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW Funkcjonujący system wsparcia dla młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem poprzez rozwój usług środowiskowych

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie	✓ liczba osób, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa (osoby)	PCPR, PPP, OPS

Prowadzenie działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej i życiowej rodzin	✓ liczba osób, które wzięły udział w warsztatach umiejętności wychowawczych (osoby)	PCPR, PPP, OPS
Promowanie tworzenia grup samopomocowych rodzin	✓ ilość dzieci, którym zapewniono zastępczą opiekę rodzinną (osoby)	PCPR, PPP, OPS
Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców poprzez wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej	✓ ilość / wartość wypłaconych zasiłków (sztuki / PLN)	PCPR, PPP, OPS
Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu umiejętności wychowawczych	✓ ilość akcji informacyjnych i promocyjnych grup samopomocowych rodzin i pozytywnych wzorców (sztuki) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR, PPP, OPS
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Udzielanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym osobom objętym szkoleniami lub poradnictwem z zakresu przedsiębiorczości.	✓ liczba osób która nabyła wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym objętych szkoleniami lub poradnictwem z zakresu przedsiębiorczości (osoby)	PUP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Rozdział 5. WDRAŻANIE STRATEGII

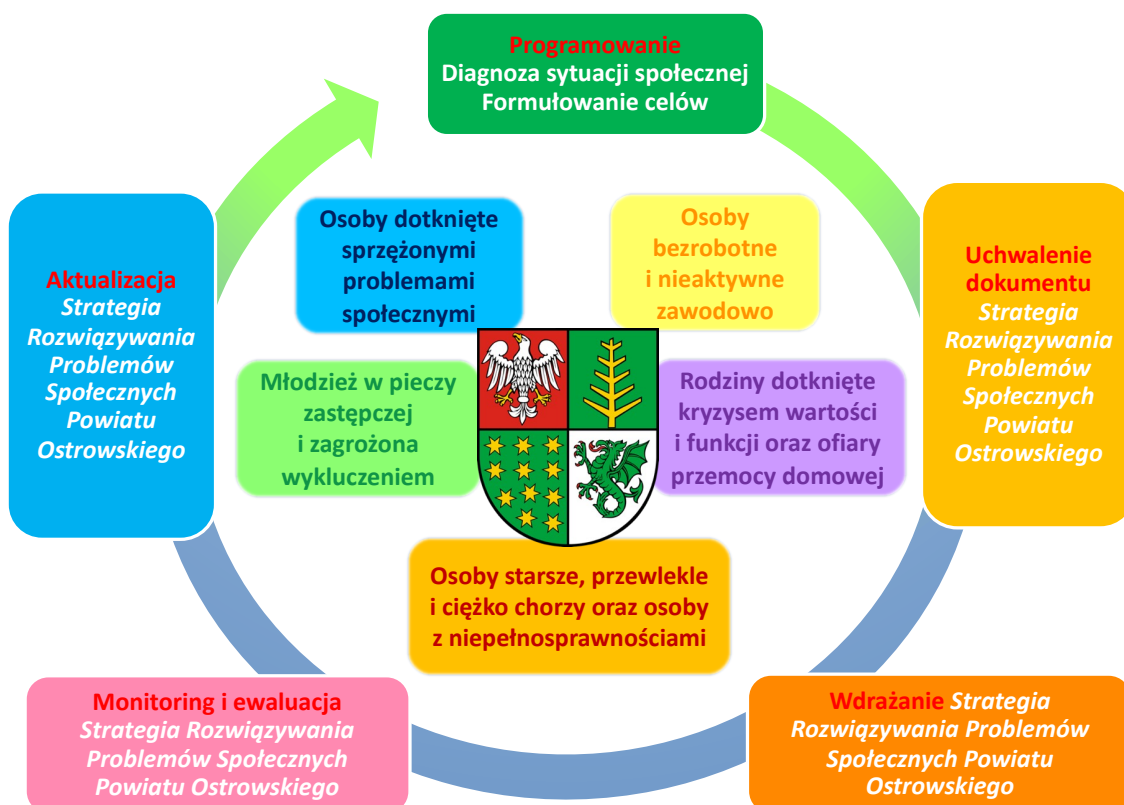
Programowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Powiatu. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- opracowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 5.1

Rysunek 5.1

Proces wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029*

5.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystywaniu różnych narzędzi.

Projekty i zadania realizacyjne

Projekty i zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Ostrowskiego. Projekty i zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Powiatu i mają się przyczyniać do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Projekty i zadania są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej oraz wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego i inne jednostki samorządu powiatowego oraz podmioty prywatne i podmioty trzeciego sektora.

Projekty i zadania mogą być realizowane zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, jak i w ramach zadań zleconych przez samorząd powiatowy w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Staroście Ostrowskiemu, jak i podmioty administracji wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

Sprawozdanie z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdanie z realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* przygotowuje Zarząd Powiatu przy pomocy m.in. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy

wydziałów merytorycznych Starostwa i innych jednostek podległych i zakładów budżetowych w zakresie realizowanych celów operacyjnych i wdrażanych przez te podmioty projektów i zadań. Na ich podstawie przygotowuje i przedstawi Radzie Powiatu sprawozdanie z realizacji *Strategii*.

5.2 Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

Rada Powiatu

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia, aktualizacji i zmian *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029*.

Komisje stałe Rady monitorują i kontrolują realizację *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych zadań i projektów oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

Rada Powiatu przyjmuje corocznie sprawozdanie z realizacji *Strategii* poprzedzając je debatą na temat *Raportu o Stanie Powiatu*.

Zarząd Powiatu

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia, aktualizacji i zmian *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Zarząd Powiatu wskazuje podmioty realizujące poszczególne projekty i działania przyczyniające się do osiągnięcia celów *Strategii*, do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy, należeć będą wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie programowania i opracowywania *Strategii*, zbiera informacje i dane statystyczne.

W obszarze polityki społecznej Powiat Ostrowski realizuje przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zarówno zadania własne, jak i zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Centrum prowadzi swoją działalność instytucjonalną obejmującą gros celów operacyjnych strategii w płaszczyznach wytyczonych przez ustawodawcę, zasadniczo ukierunkowanych na promowanie i ochronę rodziny, udzielanie wszechstronnej pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielniającym się wychowankom, pomoc społeczną oraz rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych.

Konsultacje społeczne

Dla opiniowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* prowadzone będą konsultacje z właściwymi terytorialnie gminami, wydziałami merytorycznymi Starostwa oraz innymi jednostkami podległymi i zakładami budżetowymi.

Materiały uzyskane w ramach procesu konsultacji *Strategii* są na bieżąco analizowane przez PCPR. Centrum wykorzysta najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z przygotowaniem i wdrażaniem *Strategii*.

Rozdział 6. SPOSOBY MONITOROWANIA, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

6.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy, oparty o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające projekty i zadania realizacyjne. Poziom osiągnięcia każdego z *celów operacyjnych* i *strategicznych* będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji strategii tj. 2029 roku, a poszczególnych projektów i zadań realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem będzie ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania*.

6.2 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029* tylko w części zależy od budżetu powiatu. Schemat realizacji i finansowania *zadań* przedstawiono na rysunku 6.1.

Rysunek 6.1

**Schemat finansowania realizacji
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029

Samorząd Powiatu dysponuje w różnym stopniu środkami do bezpośredniego finansowania realizacji projektów i zadań niezbędnych do osiągnięcia *celów strategicznych* i *operacyjnych*. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania *zadań* przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2023-2029 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie *zadań* służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim.

6.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczonej dochodów budżetowych Powiatu montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Powiatu Ostrowskiego niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz alternatywę – w realizacji zadań przez samorząd Powiatowy. Ich walorem jest nie

tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągania efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych,
- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych,
- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Powiatem,
- wspierania aktywnych obywateli Powiatu.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Powiatem (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.